

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ
ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ
Π.Μ.Σ. ΣΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΓΙΑ ΣΤΕΛΕΧΗ

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΜΜΕ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

ΤΣΑΓΚΑΡΑΚΗΣ Μ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ

**ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Ε. ΤΣΙΡΙΤΑΚΗΣ
ΠΕΙΡΑΙΑΣ 2008**

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η συγγραφή της παρούσας Διπλωματικής Εργασίας, βασίστηκε όχι μόνο στην επίπονη προσωπική εργασία του υποφαινομένου φοιτητή αλλά και σε πρόσωπα πολύ αγαπητά & υπομονετικά με τις ιδιοτροπίες του ίδιου αλλά και με τις ιδιαιτερότητες και τις ατελείωτες ώρες μελέτης που απαίτησε η συγγραφή της παρούσας αλλά και κατ'επέκταση το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα. Γι' αυτούς τους λόγους, πρώτα απ' όλους, θα ευχαριστήσω τη σύζυγό μου Ειρήνη η οποία κατέβαλε κάθε δυνατή προσπάθεια και με βοήθησε με κάθε δυνατό τρόπο ώστε ν' ανταπεξέλθω επιτυχώς στις απαιτήσεις του Προγράμματος, χαλιναγωγώντας ταυτοχρόνως τους δύο μικρούς Αττίλες που τριγυρίζουν στο σπίτι. Στη συνέχεια θα ευχαριστήσω τη μητέρα μου για τις παροτρύνσεις και την συμπαράστασή της.

Επίσης ιδιαίτερη ώθηση στη συγγραφή και ολοκλήρωση της εν λόγω Διπλωματικής Εργασίας έδωσε η αμέριστη υποστήριξη του Διδακτικού & βοηθητικού Προσωπικού του Τμήματος Χρηματοοικονομικής & Τραπεζικής Διοικητικής, και συγκεκριμένα του Προγράμματος Msc in Finance. Ειδικότερα, είμαι ευγνώμων στον Καθηγητή μου και επιβλέπων της εργασίας μου, Κο Τσιριτάκη Εμμανουήλ για την καθοδήγησή του και αμέριστη συμπαράστασή του καθ' όλη τη διάρκεια συγγραφής της παρούσας Εργασίας, καθώς και για τις πολύτιμες παρεμβάσεις και συμβουλές του για την επιτυχή της ολοκλήρωση. Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω τον Καθηγητή μου Κο Αντζουλάτο Άγγελο που δέχτηκε τις απορίες μου και με βοήθησε με πολύτιμες συμβουλές και γνώσεις γύρω από το αντικείμενο που πραγματεύεται η συγκεκριμένη Εργασία.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΣΕΛ

1-2

- ✚ Σκοπός
- ✚ Διάρθρωση

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ – ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

3-19

- ✚ Σημασία ΜΜΕ 3
- ✚ Ορισμός 5
- ✚ ΜΜΕ σε αριθμούς 6
- ✚ Νομικές μορφές εταιριών 11
- ✚ Θεσμικό πλαίσιο, Ζητήματα αιχμής, Κανόνες Κεφαλαιακής Επάρκειας 14

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΜΜΕ: ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

19-38

- ✚ Εισαγωγικά 19
- ✚ Κίνδυνοι 20
 - Πιστωτικός Κίνδυνος
 - Κίνδυνος Επιτοκίου
 - Κίνδυνος Ρευστότητας
 - Κίνδυνος Στοιχείων Εκτός Ισολογισμού
 - Κίνδυνος Αγοράς
- ✚ Αριθμοδείκτες 27
 - Δείκτες Ρευστότητας
 - Δείκτες δανειακής επιβάρυνσης ή δομής κεφαλαίων
 - Δείκτες αποδοτικότητας
 - Λοιποί αριθμοδείκτες
- ✚ Μοντέλα αποτίμησης πιστωτικού κινδύνου 32
 - B.2.3. Παραδοσιακά Υποδείγματα
 - Ποιοτική ανάλυση
 - Μοντέλο γραμμικής πιθανότητας
 - Logit model
 - Probit model

- Μοντέλα διακριτής ανάλυσης
- Σύστημα Λήψης Αποφάσεων

B.2.4.Σύγχρονα Υποδείγματα

- Καμπύλες Διάρθρωσης Επιτοκίου
- Value – at - Risk

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΡΥΘΜΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

ΜΜΕ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ 39-48

- Εισαγωγικά 39
- Παρατηρήσεις 43
- Νέα κουλτούρα ανάπτυξης των ΜΜΕ στην Ελλάδα της Ε.Ε. – Γενικές Διαπιστώσεις 47

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΠΙΔΟΤΗΣΕΩΝ ΜΜΕ 49-53

- Εισαγωγικά 49
- Γ' και Δ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης 50
- Λοιπά προγράμματα 52

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΜΜΕ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ 54-68

- Ορισμός και σημασία της καινοτομίας 54
- Καινοτομία και επιχειρηματικότητα 58
- Εργαλεία 60
- Ελληνική πραγματικότητα 65

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ 69-70

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ

Για την Ειρήνη και τους γιους μου...

Παναγιώτη και Ιωάννη

EΙΣΑΓΩΓΗ

Η συμβολή των ΜΜΕ στην οικονομική ανάπτυξη και η ανάγκη ενθάρρυνσης και διευκόλυνσης της λειτουργίας τους είναι πλέον αναγνωρισμένη, τόσο σε εθνικό όσο και σε κοινοτικό επίπεδο. Είναι γεγονός ότι οι ΜΜΕ αποτελούν πηγή ζήτησης εργασίας σε εθνικό επίπεδο, δεδομένου ότι οι μεγάλες επιχειρήσεις τείνουν να μεταφέρουν την παραγωγική τους δραστηριότητα σε χώρες του εξωτερικού όπου εξασφαλίζουν φτηνό εργατικό δυναμικό. Παράλληλα, δημιουργώντας ή εισάγοντας καινοτομικές δραστηριότητες συμβάλλουν στην αναβάθμιση των επιχειρηματικών πρακτικών και εν γένει στην πρόοδο

Σκοπός:

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να παρουσιάσει τους τρόπους χρηματοδότησης των ΜΜΕ στην Ελλάδα μέσω του τραπεζικού συστήματος καθώς και διευκολύνσεις που παρέχονται σε αυτές μέσω προγραμμάτων επιδότησης. Παράλληλα επιχειρείται να διατυπωθεί η ελληνική πραγματικότητα όσον αφορά στη δράση των ΜΜΕ και τη θέση των ελληνικών τραπεζών απέναντί τους. Τέλος, υπογραμμίζεται η σημασία ανάληψης καινοτόμων δράσεων σε επιχειρηματικό επίπεδο και παρουσιάζονται εργαλεία υποστήριξης των δράσεων αυτών.

Διάρθρωση: Ο κεντρικός κορμός της συγκεκριμένης μελέτης απαρτίζεται από πέντε κεφάλαια.

Στο πρώτο κεφάλαιο παρατίθεται ο ορισμός των ΜΜΕ, οι νομικές μορφές αυτών καθώς και μία παρουσίαση στατιστικών δεδομένων για την ελληνική επικράτεια. Παράλληλα σκιαγραφείται το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας τους και αναφέρονται συνοπτικά σύγχρονα ζητήματα αιχμής.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύεται ο ρόλος των τραπεζών. Αρχικά περιγράφονται οι βασικοί κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν οι τράπεζες και εν συνεχεία, τα εργαλεία που χρησιμοποιούν για την αντιμετώπισή τους. Περιγράφονται οι βασικοί αριθμοδείκτες,

καθώς και λοιπά ποσοτικά και ποιοτικά μέτρα αξιολόγησης των ΜΜΕ από την πλευρά των τραπεζών.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η σχέση των ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα με τις εμπορικές τράπεζες. Η ανάλυση υποστηρίζεται από την παρουσίαση ποσοτικών στοιχείων από τα τέσσερα μεγαλύτερα ελληνικά τραπεζικά ιδρύματα.

Το τέταρτο κεφάλαιο περιλαμβάνει τις διάφορες κατηγορίες επιδοτήσεων καθώς και τη σημασία αυτών για την ανάπτυξη των ΜΜΕ.

Στο πέμπτο κεφάλαιο αναλύεται η σημασία της καινοτομικής δραστηριότητας για τις ΜΜΕ και την οικονομική ανάπτυξη γενικότερα και παρουσιάζονται εργαλεία ενίσχυσης της καινοτόμου δράσης από της επιχειρήσεις.

Τέλος, η μελέτη ολοκληρώνεται με την παρουσίαση των γενικών συμπερασμάτων και εκτιμήσεων που προέκυψαν από την παρούσα εργασία.

Σημασία ΜΜΕ

Τα τελευταία χρόνια οι Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις, βρίσκονται στο επίκεντρο πολλών συζητήσεων σε Ευρωπαϊκό αλλά και Εθνικό Επίπεδο. Ανατρέχοντας στο παρελθόν διαπιστώνει κανείς ότι η ύπαρξη των ΜΜΕ θεωρείτο τροχοπέδη της οικονομικής ανάπτυξης καθώς λόγω οικονομικών κλίμακας δε μπορούσαν να αξιοποιήσουν αποδοτικά τους υλικούς και ανθρώπινους πόρους ούτε να επενδύουν στην έρευνα και ανάπτυξη όπως οι μεγάλες επιχειρήσεις. Έκπληξη αποτελεί η απόλυτη αναστροφή του κλίματος και η αναγνώριση στις μέρες μας ότι μία αποτελεσματική οικονομία δε μπορεί παρά να στηρίζεται στην επιχειρηματικότητα η οποία με τη σειρά της πηγάζει από την ύπαρξη και τη λειτουργία των ΜΜΕ.

Ταυτόχρονα, στο παγκόσμιο γίνεσθαι ο έντονος ανταγωνισμός και η απελευθέρωση των αγορών κατέστησε αναγκαία τη μείωση του κόστους παραγωγής για τις μεγάλες επιχειρήσεις. Προκειμένου να επιτευχθεί ο συγκεκριμένος στόχος οι μεγάλες επιχειρήσεις επέλεξαν να μεταφέρουν τη δραστηριότητά τους σε χώρες χαμηλού εργατικού κόστους εγκαθιστώντας θυγατρικές στις χώρες αυτές. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση των εγχώριων παραγωγών, δίνοντας χώρο ανάπτυξης των ΜΜΕ στο εσωτερικό των χωρών. Ένας επιπλέον ενισχυτικός παράγοντας ήταν η ανάπτυξη της οικονομίας της πληροφορίας και των επικοινωνιών, η οποία βοήθησε στη μείωση των υψηλών σταθερών κοστών που αντιμετώπιζαν οι ΜΜΕ επιτρέποντας έτσι την ανάπτυξη τους.

Αναγνωρίζοντας τη σημασία των ΜΜΕ πλέον η Ευρωπαϊκή Ένωση δραστηριοποιείται στοχεύοντας στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος μέσα στο οποίο η επιχειρηματικότητα και ειδικά οι Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις θα μπορούν να λειτουργούν και να ευδοκιμούν. Η αναγκαιότητα δημιουργίας νέων και ανθηρών επιχειρήσεων με δημιουργικές ή καινοτόμες προσπάθειες εμπορικής εκμετάλλευσης έχει καταστεί σαφής. Η ανάπτυξη ειδικών πολιτικών για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις, αποτελεί βασικό μέλημα το οποίο

επιβεβαιώνεται από τον Ευρωπαϊκό Χάρτη για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις και την Πράσινη Βίβλο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις.

Η πολιτική αυτή επιλογή για το ρόλο και τη σημασία των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων, αποτυπώνεται με μια σειρά δράσεων και πρωτοβουλιών σε Ευρωπαϊκό και σε Εθνικό Επίπεδο. Στην Ελλάδα, δαπανάται σημαντικό τμήμα των πόρων του Γ' ΚΠΣ για την ίδρυση, ανάπτυξη και εκσυγχρονισμό των ΜΜΕ. Επιπλέον, η μείωση της γραφειοκρατίας και η απλοποίηση των διαδικασιών με σκοπό τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος ευνοϊκού για την ανάπτυξη των ΜΜΕ αποτελούν πρωταρχικούς στόχους.

Η δημιουργία του Παρατηρητηρίου για τις ΜΜΕ από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι άλλο ένα μέτρο προς τη βελτίωση της απόδοσης των ΜΜΕ μέσω της συνεχούς παρακολούθησής τους. Στην Ελλάδα το ρόλο αυτό έχει αναλάβει το Εθνικό Παρατηρητήριο για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις. Η Αποστολή¹ του Εθνικού Παρατηρητηρίου για τις ΜΜΕ είναι:

- Να υποστηρίζει την Πολιτεία στο σχεδιασμό, την υλοποίηση και την παρακολούθηση των πολιτικών και μέτρων στήριξης των ΜΜΕ
- Να υποβοηθά τον επιχειρηματικό κόσμο, τους φορείς και τις ενώσεις τους, με αξιόπιστη και έγκυρη πληροφόρηση σχετικά με την επιχειρηματική δραστηριότητα των ΜΜΕ μέσω της συστηματικής συλλογής, επεξεργασίας, ανάλυσης και διάχυσης των στοιχείων επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Στους στόχους² του Εθνικού Παρατηρητηρίου ανήκουν:

- Η συστηματική αποτύπωση και ανάλυση των ποσοτικών και ποιοτικών χαρακτηριστικών και των προοπτικών των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων.
- Η αξιόπιστη παρουσίαση ανάλυση και αξιολόγηση του Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος και των Πολιτικών και Μέτρων Στήριξης των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων, εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Η διάχυση των επεξεργασμένων πληροφοριών και αναλύσεων, στον έγκυρο εντοπισμό αδυναμιών και στην υποβολή προτάσεων στα πλαίσια της ακολουθούμενης πολιτικής για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις.

¹ <http://www.eommex.gr/greek/paratiritirio/index.htm>

² <http://www.eommex.gr/greek/paratiritirio/index.htm>

Ορισμός ΜΜΕ

Σύμφωνα με τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2003, ο ορισμός³ για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις είναι ο ακόλουθος:

Ως μικρομεσαίες επιχειρήσεις, που στο εξής θα καλούνται «ΜΜΕ», ορίζονται οι επιχειρήσεις οι οποίες:

- Απασχολούν λιγότερους από 250 εργαζομένους,
- Έχουν ετήσιο κύκλο εργασιών που δεν υπερβαίνει τα 50 εκατ. € ή έχουν ετήσιο συνολικό ισολογισμό που δεν υπερβαίνει τα 43 εκατ. €,
- και πληρούν το κριτήριο ανεξαρτησίας, δηλαδή δεν ανήκουν, κατά ποσοστό 25% ή περισσότερο του κεφαλαίου ή των δικαιωμάτων ψήφου, σε μια επιχείρηση ή, από κοινού, σε περισσότερες επιχειρήσεις, οι οποίες δεν ανταποκρίνονται στους ορισμούς της ΜΜΕ ή της μικρής επιχείρησης (ανάλογα με την περίπτωση).

Η διάκριση μεταξύ πολύ μικρών, μικρών και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεων γίνεται ως ακολούθως (Πίνακας 1):

1. Πολύ μικρές επιχειρήσεις: απασχολούν λιγότερα από 10 άτομα
2. Μικρές επιχειρήσεις: απασχολούν λιγότερα από 49 άτομα και έχουν είτε ένα ετήσιο κύκλο εργασιών που δεν ξεπερνά τα 10 εκ. €, ή ένα ετήσιο σύνολο ισολογισμού που δεν ξεπερνά τα 10 εκ. €.
3. Μεσαίες επιχειρήσεις : απασχολούν λιγότερα από 249 άτομα και έχουν είτε ένα ετήσιο κύκλο εργασιών που δεν ξεπερνά τα 50 εκ. €, ή ένα ετήσιο σύνολο ισολογισμού που δεν ξεπερνά τα 43 εκ. €.

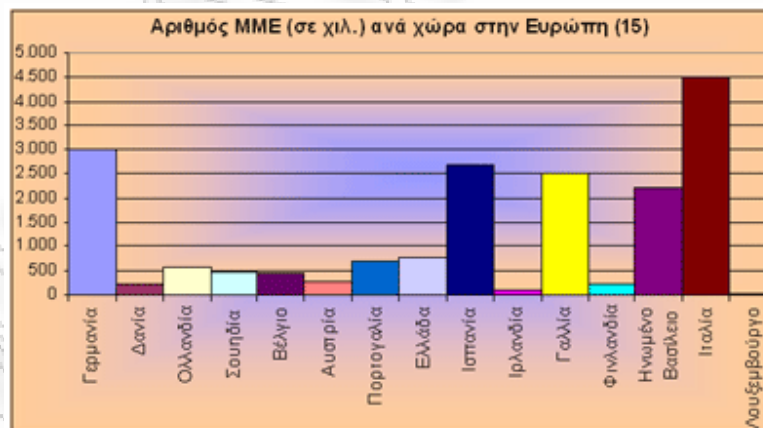
ΠΙΝΑΚΑΣ 1			
Κατηγορία Επιχειρήσεων	Αριθμός εργαζομένων (αμετάβλητος)	Κύκλος εργασιών	Συνολικός ισολογισμός
Μεσαίες	< 250	< 50 εκατ. €	< 43 εκατ. €
Μικρές	< 50	< 10 εκατ. €	< 10 εκατ. €
Πολύ μικρές	< 10	< 2 εκατ. €	< 2 εκατ. €

³ http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/sme_definition/index_en.htm

MME σε αριθμούς⁴

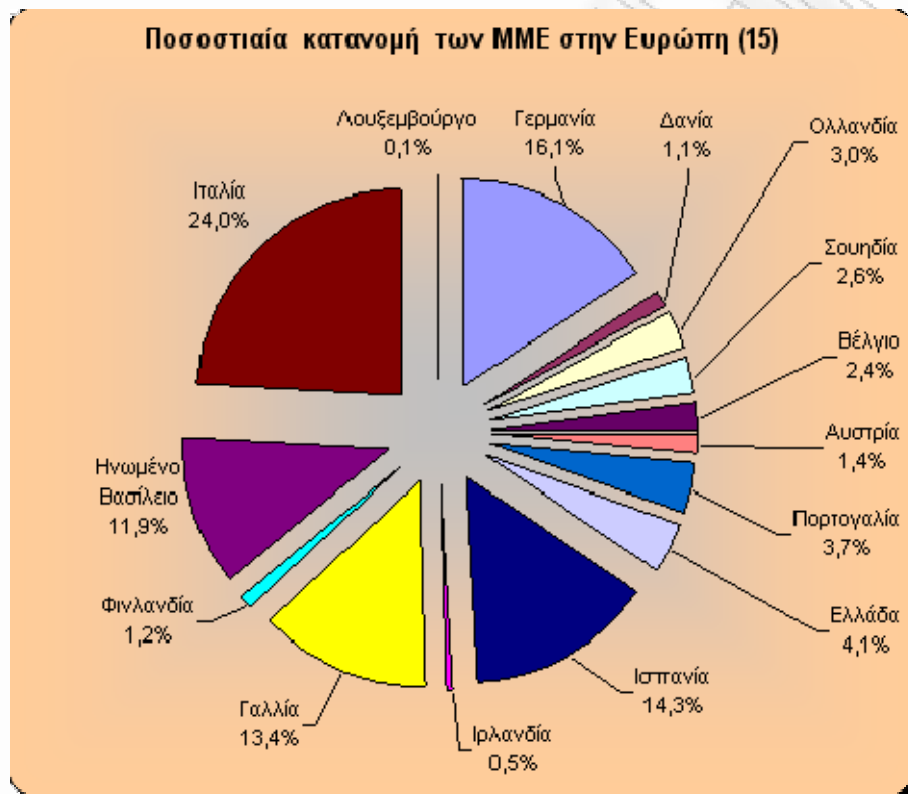
Σύμφωνα με τα στοιχεία που προκύπτουν από το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις διαπιστώνεται ότι ο μεγαλύτερος αριθμός MME παρατηρείται στην Ιταλία, η οποία κατέχει το 24% του συνόλου μεταξύ της Ε.Ε. των 15. Ακολουθεί η Γερμανία με ποσοστό 16,1% και η Γαλλία με 13,4%. (Διαγράμματα I και II). Σύμφωνα με τις ίδιες πηγές η Ελλάδα κατέχει το 4,1% του συνολικού αριθμού MME.

I. Οι MME στην Ευρώπη

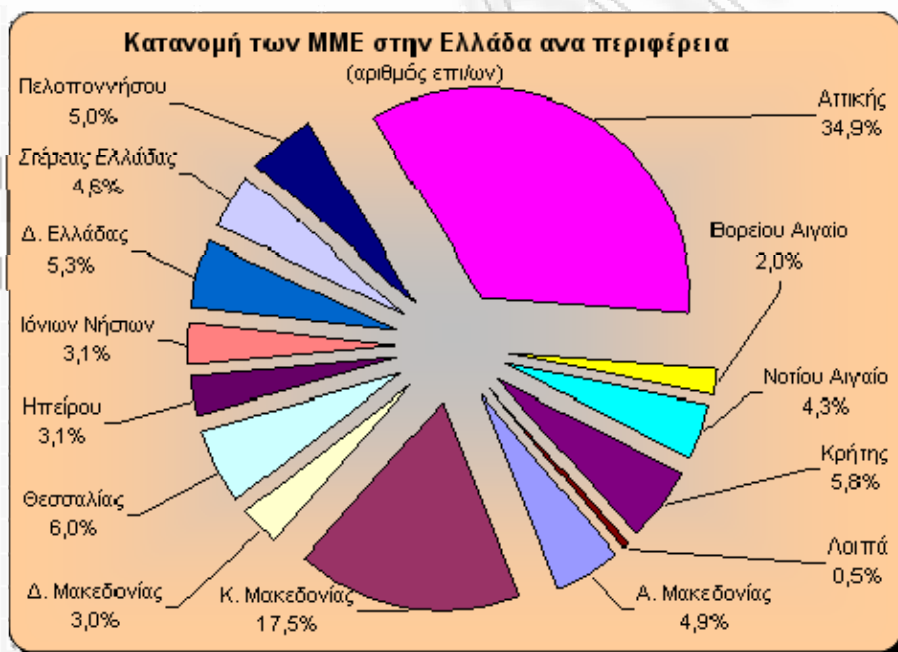

⁴ Πηγές: α) Observatory of European SME's, SME's in Europe 2003,
β) Γ.Γ.ΕΣΥΕ/ Μητρώο Επιχειρήσεων 2002
γ) Εθνικό Παρατηρητήριο: <http://www.eommex.gr>

II. Ποσοστιαία κατανομή των ΜΜΕ στην Ευρώπη των 15

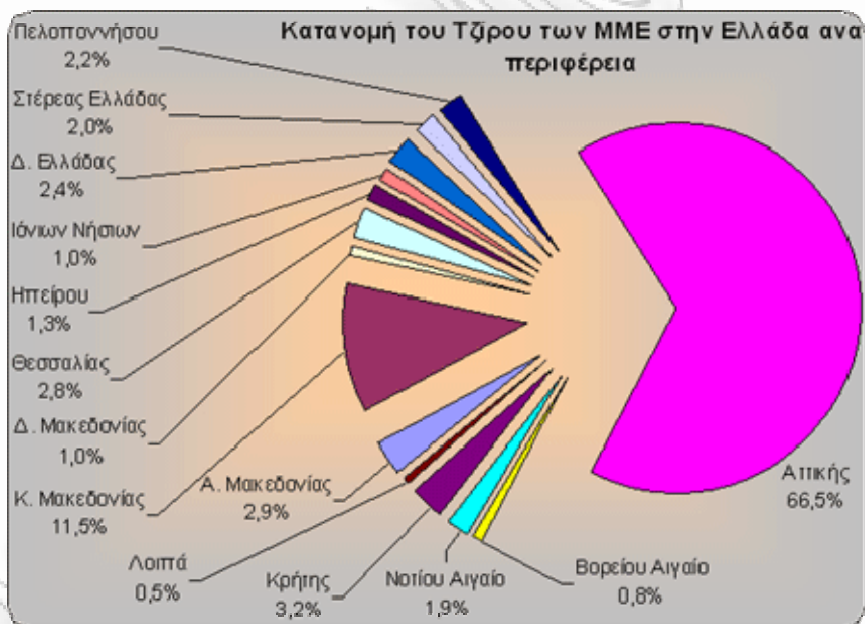

III. Οι ΜΜΕ στην Ελλάδα – Κατανομή ανά Περιφέρεια

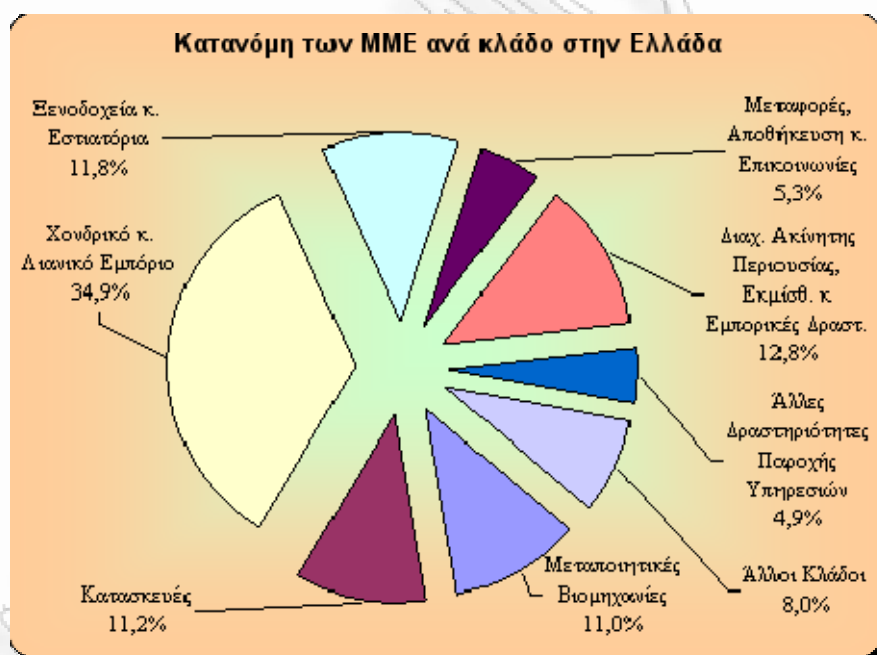
Από το διάγραμμα διαφαίνεται ότι η μεγαλύτερη συγκέντρωση των ΜΜΕ παρατηρείται στο νομό Αττικής με 34,9% και στη συνέχεια στην Κ.Μακεδονία με ποσοστό 17,5%. Τα μικρότερα ποσοστά συγκέντρωσης παρατηρούνται, σύμφωνα με το διάγραμμα, στο Β. Αιγαίο και στη Δ. Μακεδονία με ποσοστά 2% και 3% αντίστοιχα, ενώ ακολουθούν τα Ιόνια Νησιά και η Ήπειρος με ποσοστό 3,1%.

IV. Οι ΜΜΕ στην Ελλάδα – Κατανομή Τζίρου ανά Περιφέρεια

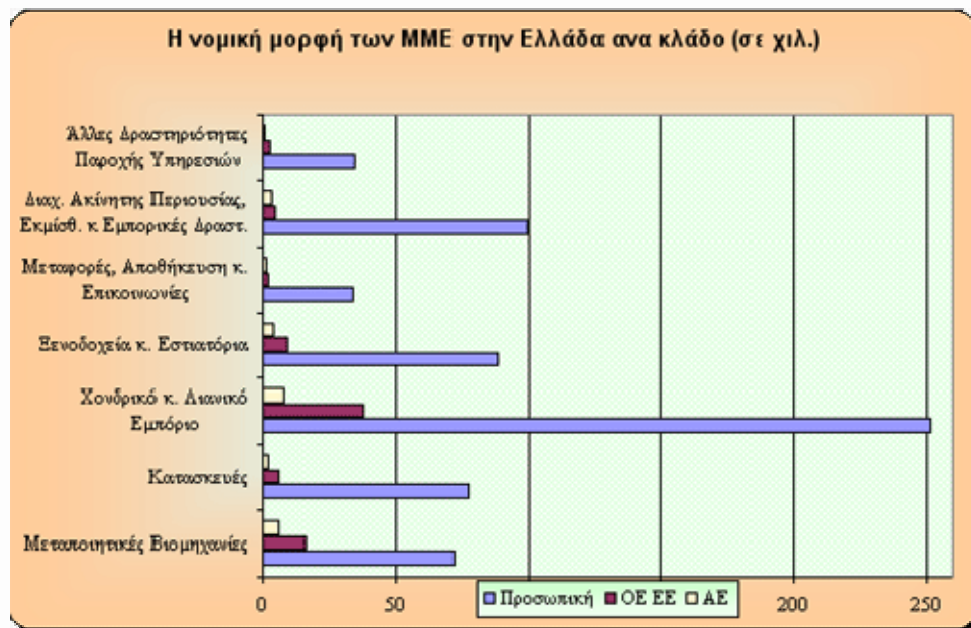

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η ανάλυση του τζίρου ανά περιφέρεια, όπως παρουσιάζεται από το διάγραμμα IV. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία, στην Αττική συγκεντρώνεται το 66,5% του συνολικού τζίρου, παρότι για την ίδια περίοδο μόλις το 34,9% των επιχειρήσεων δραστηριοποιείται στο νομό.

V. Οι ΜΜΕ στην Ελλάδα – Κατανομή ανά κλάδο

VI. Οι ΜΜΕ στην Ελλάδα – Νομική μορφή ανά κλάδο

Από την έκδοση της Eurostat “European Business: Facts and figures - 2007/5 edition” προκύπτει ότι υπάρχουν περίπου 19εκ ενεργείς μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ευρώπη των 27 με συνολικό «turnover». €19.4 δις και με εργατικό δυναμικό 125 εκ. υπαλλήλων. Ο μεγαλύτερος αριθμός ΜΜΕ παρατηρείται στον τομέα των υπηρεσιών και ιδιαίτερα στους τομείς των ασφαλειών, καθαριότητας, οικονομικών συμβουλών και νομικών υπηρεσιών. Ο σημαντικότερος τομέας σε όρους προστιθέμενης αξίας στην Ευρώπη των 27 το ήταν οι λοιπές υπηρεσίες, το εμπόριο και οι κατασκευές.

Στα πέντε μεγαλύτερα μέλη της Ευρώπης των 27, ήτοι τη Γερμανία, την Ισπανία, τη Γαλλία, την Ιταλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, οφείλονται περίπου τα τρία τέταρτα της συνολικής προστιθέμενης αξίας από τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται έξω από το χρηματοοικονομικό τομέα.

Νομικές Μορφές Εταιρειών

Νομική μορφή της επιχείρησης είναι το νομικό πλαίσιο μέσα στο οποίο η επιχείρηση πραγματοποιεί τις συναλλαγές της. Υπάρχουν διαφορετικοί τύποι επιχειρήσεων ανάλογα με το νομικό πλαίσιο μέσα στο οποίο αυτές λειτουργούν. Συγκεκριμένα οι μορφές των επιχειρήσεων που συναντώνται είναι:

1. Ατομική Επιχείρηση
2. Ομόρρυθμη Εταιρία
3. Ετερόρρυθμη Εταιρία
4. Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης
5. Ανώνυμη Εταιρία

Στη συνέχεια παρατίθενται τα βασικά χαρακτηριστικά των ανωτέρω νομικών μορφών

Ατομική επιχείρηση:

Η μορφή της ατομικής επιχείρησης είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη στην Ελλάδα καθώς δεν απαιτούνται χρονοβόρες διαδικασίες για τη σύστασή της, ενώ παρέχεται μεγαλύτερη ευελιξία ως προς τις επιχειρηματικές αποφάσεις. Η συγκεκριμένη μορφή επιχείρησης ουσιαστικά ταυτίζεται με το πρόσωπο του επιχειρηματία. Στα πλεονεκτήματά της αναφέρονται τα περιορισμένα έξοδα ίδρυσης, οργάνωσης και διοίκησης και η μεγάλη ευελιξία στη λήψη και εκτέλεση των επιχειρηματικών αποφάσεων. Η συγκεκριμένη μορφή επιχείρησης ενδείκνυται για μικρομεσαίες εμπορικές επιχειρήσεις, που χαρακτηρίζονται από την ανάγκη γρήγορης προσαρμογής στις συνθήκες της αγοράς όπου η ταχύτητα λήψης επιχειρηματικών αποφάσεων είναι ιδιαίτερα σημαντική.

Στα μειονεκτήματα της ατομικής επιχείρησης περιλαμβάνονται η υψηλή φορολόγηση των κερδών καθώς και η περιορισμένη πιστωτική ικανότητα.

Ομόρρυθμη Εταιρεία:

Για την ίδρυση ομόρρυθμης εταιρείας απαιτείται η σύμπραξη δύο τουλάχιστον μερών – φυσικά ή νομικά πρόσωπα - τα οποία υποχρεούνται αμοιβαίως στην επιδίωξη κοινού σκοπού. Οι εταίροι της Ο.Ε. ευθύνονται με τα περιουσιακά τους στοιχεία για τις υποχρεώσεις της εταιρίας τόσο πριν όσο και μετά της διάλυσή της.

Ετερόρρυθμη Εταιρεία

Όπως στην ομόρρυθμη εταιρία έτσι και στην ετερόρρυθμη απαιτείται η σύμπραξη δύο μερών – φυσικά ή νομικά πρόσωπα - προκειμένου για τη σύστασή της, τα οποία υποχρεούνται από το νόμο στην επιδίωξη κοινού σκοπού. Οι εταίροι κατηγοριοποιούνται σε ομόρρυθμους ή ετερόρρυθμους. Η ευθύνη των ομορρύθμων εταίρων καθορίζεται όπως ανωτέρω. Αντιθέτως, η ευθύνη των ετερόρρυθμων εταίρων είναι περιορισμένη και δεν μπορεί να υπερβεί το ποσό της εισφοράς του στην εταιρεία.

Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.)

Η συγκεκριμένη νομική μορφή αφορά εμπορικές επιχειρήσεις οι οποίες ωστόσο δε δραστηριοποιούνται στους τομείς των τραπεζικών, ασφαλιστικών, χρηματιστηριακών υπηρεσιών καθώς και στη διαχείριση χαρτοφυλακίου αξιόγραφων, αμοιβαίων κεφαλαίων, χρηματοδοτική μίσθωση, επιχειρηματικών απαιτήσεων, επενδύσεων υψηλής τεχνολογίας αθλητικές δραστηριότητες. Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης μπορεί να συστήσει και ένα μόνο πρόσωπο - φυσικό ή νομικό πρόσωπο- και το κεφάλαιο της αποτελείται από εταιρικά μερίδια. Στα βασικά χαρακτηριστικά της Ε.Π.Ε. ανήκουν η ορισμένη διάρκειά της και η περιορισμένη ευθύνη των εταίρων.

Ανώνυμη Εταιρεία (Α.Ε.)

Η ανώνυμη εταιρία μπορεί να ιδρυθεί από ένα ή περισσότερα πρόσωπα – φυσικά ή νομικά - και με κατώτατο όριο του μετοχικού κεφαλαίου 60.000 ευρώ (άρθρο 8 του Ν.2190/1920). Στα βασικά χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης νομικής μορφής ανήκουν: α) Το μεγάλο σχετικά κεφάλαιο που απαιτείται για την ίδρυσή της, η διαίρεση του οποίου γίνεται σε ίσης αξίας μερίδια τις μετοχές. β) Οι αυστηροί όροι κοινοποίησης της οικονομικής και όχι μόνο κατάστασής της. γ) Η περιορισμένη ευθύνη των μετόχων. δ) Η πλειοψηφική διαδικασία στη λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων.

Ειδικά για τα πιστωτικά ιδρύματα, με την ΠΔ/ΤΕ 2471/10.4.2001 αυξήθηκε το ελάχιστο αρχικό κεφάλαιο που απαιτείται για την παροχή άδειας ίδρυσης και λειτουργίας πιστωτικών ιδρυμάτων από την Τράπεζα της Ελλάδος και καθορίστηκε ανά κατηγορία πιστωτικού ιδρύματος ως εξής :

- Τράπεζες με τη μορφή ανώνυμης εταιρίας: ευρώ 18.000.000

- Συνεταιριστικές Τράπεζες που δραστηριοποιούνται: α) εντός του νομού της έδρας τους: ευρώ 6.000.000 β) σε όμορους νομούς ή στη διοικητική περιφέρεια της έδρας τους: ευρώ 10.000.000 και γ) στην περιφέρεια Αττικής, στο Ν. Θεσσαλονίκης ή σε όλες τις περιοχές της χώρας: ευρώ 18.000.000
- Υποκαταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων με έδρα σε χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης: α) για το πρώτο και μέχρι τέσσερα υποκαταστήματα: ευρώ 9.000.000 β) για περισσότερα από τέσσερα υποκαταστήματα: ευρώ 18.000.000 δηλαδή στο ύψος του ελάχιστου κεφαλαίου των πιστωτικών ιδρυμάτων που έχουν τη μορφή ανώνυμης εταιρίας.

Η εν λόγω αναπροσαρμογή υπαγορεύεται και από τις διατάξεις του Ν. 2076/92 και της σχετικής Οδηγίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες ορίζουν ότι το καθεστώς λειτουργίας των υποκαταστημάτων τραπεζών που εδρεύουν σε τρίτες χώρες δεν μπορεί να είναι ευνοϊκότερο από το αντίστοιχο καθεστώς λειτουργίας των πιστωτικών ιδρυμάτων με έδρα την Ελλάδα.

Θεσμικό πλαίσιο - Ζητήματα αιχμής - Κανόνες Κεφαλαιακής Επάρκειας

Η σημασία των ΜΜΕ στην οικονομική ανάπτυξη, όπως περιγράφηκε στην προηγούμενη ενότητα, αναγνωρίζεται από όλους τους αρμοδίους φορείς και ζητήματα αιχμής προκειμένου για την περαιτέρω ανάπτυξη των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων ανακύπτουν. Σύμφωνα με οικονομικούς αναλυτές, αυτά αφορούν:

1. Στην αντιμετώπιση της ανεπαρκούς στατιστικής απεικόνισης της εξέλιξης των ΜΜΕ. Η επαρκής παροχή στατιστικών πληροφοριών κρίνεται αναγκαία προϋπόθεση προκειμένου για το σχεδιασμό και τη μετέπειτα αξιολόγηση μίας ορθής αναπτυξιακής πολιτικής. Γι' αυτό συνίσταται ο σχεδιασμός κατάλληλης υποδομής προκειμένου για την κατάρτιση εκθέσεων ανά τακτά χρονικά διαστήματα που θα διατυπώνουν την πραγματική εξέλιξη των σχετικών με τις ΜΜΕ μεγεθών.
2. Στην αντιμετώπιση ζητημάτων γραφειοκρατίας. Η απλούστευση των γραφειοκρατικών διαδικασιών αποτελεί ζήτημα εξαιρετικής σημασίας. Αρχικά, οι

προσπάθειες θα πρέπει να συντονιστούν προς την κατεύθυνση επίλυσης των προβλημάτων μεταβίβασης αλλά και ίδρυσης νέων επιχειρήσεων. Δευτερευόντως, συνίσταται η προώθηση κέντρων πολλαπλής εξυπηρέτησης (one stop shops) των ΜΜΕ.

3. Στην παρακολούθηση και αξιολόγηση των μέτρων πολιτικής στις ΜΜΕ. Συγκεκριμένα, το ζήτημα αναφέρεται στη δημιουργία ενός μηχανισμού αξιολόγησης των επιπτώσεων της νομοθεσίας - υπαρκτής και προτεινόμενης - στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.
4. Στην κατάρτιση των εμπλεκόμενων μερών. Προκειμένου οι ΜΜΕ να καταφέρουν να ανταποκριθούν στις συνθήκες της νέας οικονομίας, η κατάρτιση τόσο των επιχειρηματιών σε ζητήματα οργάνωσης της παραγωγής και της εργασίας, στρατηγικών διαφήμισης κλπ, όσο και των εργαζομένων για την κάλυψη των εξειδικευμένων αναγκών των ΜΜΕ κρίνεται απαραίτητη.
5. Στην προώθηση τεχνολογικών καινοτομιών. Η διερεύνηση και καταγραφή των αναγκών ενημέρωσης και επιμόρφωσης των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων προκειμένου για την αξιοποίηση του Διαδικτύου και γενικότερα των νέων τεχνολογιών, η πρόσβαση στην καινοτομία και η προώθηση του «ηλεκτρονικού επιχειρείν» είναι ζητήματα αναγνωρισμένα από όλους. Η παρακολούθηση των θεμάτων πραγματοποιείται από διάφορους φορείς μεταξύ των οποίων και της Infosoc και τα αποτελέσματα της έρευνας που πραγματοποιείται ετησίως είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα του e-business forum, στην ηλεκτρονική διεύθυνση www.e-businessforum.gr/stats/.
6. Στην προώθηση της προστασίας του περιβάλλοντος. Η προώθηση μέτρων για την ενίσχυση της υιοθέτησης φιλικών προς το περιβάλλον πρακτικών κρίνεται άμεσα επιβαλλόμενη. Οι περιβαλλοντικές αλλαγές που παρατηρούνται τις τελευταίες δεκαετίες στον πλανήτη καθιστούν το θέμα μείζονος σημασίας.
7. Στην εξασφάλιση ευνοϊκών φορολογικών ρυθμίσεων. Γενική κατεύθυνση αποτελεί η απλοποίηση και κωδικοποίηση της φορολογικής νομοθεσίας και η εξεύρεση μέτρων φορολογικής ελάφρυνσης των ΜΜΕ κυρίως των αυτοαπασχολούμενων και των πολύ μικρών επιχειρήσεων.
8. Στη διευκόλυνση της πρόσβασης των ΜΜΕ σε χρηματοδοτικούς πόρους. Το τελευταίο αλλά ιδιαίτερα σημαντικό ζήτημα προς μελέτη. Τα θέματα που ανακύπτουν ποικίλλουν και αναφέρονται α) στην διαφορετική προσέγγιση των

κριτηρίων χρηματοδότησης και της αρχής της βιωσιμότητας αφενός από τις Τράπεζες, αφετέρου από τις ΜΜΕ, β) στη θέσπιση ενός κοινού πλαισίου το οποίο θα βελτιώσει αποφασιστικά την δυνατότητα πρόσβασης των ΜΜΕ στο τραπεζικό σύστημα, γ) Στην εξασφάλιση ειδικών κονδυλίων μέσω επιδοτούμενων προγραμμάτων για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Το τελευταίο ζήτημα αποτελεί θέμα κεφαλαιώδους σημασίας για την ανάπτυξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην περαιτέρω ανάλυσή του.

Τρέχουσες μελέτες υποδεικνύουν ότι πρωταρχική πηγή εξωτερικού δανεισμού για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (και όχι μόνο) είναι τα τραπεζικά δάνεια. με κυρίαρχο ρόλο περισσότερο στις αναπτυσσόμενες έναντι στις αναπτυγμένες οικονομίες. Το παραπάνω οφείλεται στο γεγονός ότι οι τράπεζες έχουν μεγαλύτερη πρόσβαση στην πληροφόρηση έναντι του απλού ιδιώτη – ομολογιούχου ή μικρομετόχου. Ως εκ τούτου, ο τραπεζικός τομέας και η εύρυθμη λειτουργία του οι αποτελούν κινητήριο μοχλό για την ανάπτυξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων ενώ ως δευτερευούσης σημασίας αξιολογείται ο χρηματοοικονομικός τομέας. Οι τράπεζες, ως χρηματοοικονομικοί διαμεσολαβητές, διοχετεύουν τα πλεονασματικά κεφάλαια των αποταμιευτών προς παραγωγικές επενδυτικές ευκαιρίες. Μέσω της εξατομίκευσης των συναλλαγών μειώνουν τα κόστη συναλλαγών, βοηθούν στην αντιμετώπιση του προβλήματος της ασύμμετρης πληροφόρησης ενώ η εξειδίκευση η οποία έχουν τις καθιστά ικανές στο να αναγνωρίζουν και να δίνουν δίκαιη αξία σε μία επενδυτική επιλογή. Τέλος, συμβάλλουν στην αντιμετώπιση του προβλήματος του ελεύθερου καβαλάρη καθώς συναλλαγές μη διαπραγματεύσιμες στην ελεύθερη αγορά δεν μπορούν να αποτελέσουν πηγή δωρεάν πληροφόρησης για όσους δε συμμετέχουν στη συναλλαγή.

Ο τραπεζικός τομέας λοιπόν βοηθά πολλαπλώς στην οικονομική ανάπτυξη γεγονός το οποίο καθιστά αναγκαία τη λήψη εποπτικών κανόνων που να εξασφαλίζουν την ομαλή, εύρυθμη και αδιάκοπη λειτουργία του. Οι κυβερνητικοί κανόνες που θεσπίζονται με σκοπό να εποπτεύσουν το τραπεζικό σύστημα διακρίνονται στις εξής επτά κατηγορίες: i) «κυβερνητικό δίχτυ ασφαλείας» (government safety net), ii) περιορισμοί στα περιουσιακά στοιχεία των τραπεζών (restrictions on bank asset holdings), iii) κεφαλαιακές απαιτήσεις,

(capital requirements), iv) ενδεδειγμένη εξέταση των τραπεζών (chartering and bank examination), v) περιορισμοί στις μεθόδους και πρακτικές κοινοποιήσεων (disclosure requirements), vi) προστασία καταναλωτή, (consumer protection) και vii) περιορισμοί στον ανταγωνισμό (restrictions on competition).

Η ύπαρξη του κανονιστικού πλαισίου λειτουργίας των τραπεζών στόχο έχει την επίτευξη της αδιάκοπης και εύρυθμης λειτουργίας των αγορών μέσω της προστασίας του καταναλωτή, της αντιμετώπισης ολιγοπωλιακών ή μονοπωλιακών δυνάμεων στην αγορά με την ενίσχυση του ανταγωνισμού, της καταπολέμησης παράνομων δραστηριοτήτων και της αντιμετώπισης εξωτερικών αντιοικονομιών. Συνοπτικά, η ανάγκη ύπαρξης ενός ρυθμιστικού πλαισίου υφίσταται προκειμένου για την ελαχιστοποίηση της πιθανότητας χρεοκοπίας των τραπεζικών ιδρυμάτων, δηλαδή ως προστατευτικό δίκτυο υπέρ των τραπεζικών ιδρυμάτων. Παράλληλα μέσω αυτού δημιουργεί αντικίνητρα ανάληψης υπέρμετρων ρίσκων από τις διοικήσεις των τραπεζών. Σε αυτό το ρυθμιστικό πλαίσιο λειτουργίας περιλαμβάνονται ρυθμίσεις οι οποίες καθορίζουν τις σχέσεις των εμπορικών τραπεζών με τις επιχειρήσεις.

Προκειμένου για την προστασία των πελατών της κάθε τράπεζας, η Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών (BIS) με την Επιτροπή της Βασιλείας για την επιτήρηση των τραπεζών όρισε όπως Ίδια Κεφάλαια προς στοιχεία Ενεργητικού (εντός και εκτός ισολογισμού) της τράπεζας θα πρέπει να έχουν ελάχιστη επιτρεπτή τιμή 8% του σταθμισμένου ενεργητικού. Ειδικότερα, τα Ίδια Κεφάλαια διακρίνονται σε δύο κατηγορίες: τα κύρια κεφάλαια ζώνης I (Tier 1- κοινές και προνομιακές μετοχές, δικαιώματα μειοψηφίας αν αφαιρεθεί η υπεραξία της τράπεζας λόγω της φήμης και πελατείας (good will) και τα δευτερεύοντα ή ίδια κεφάλαια ζώνης II (Tier 2 - αποθεματικά για προβλέψεις ζημιών, μετατρέψιμες και διηνεκείς ομολογίες). Σύμφωνα με τη Βασιλεία I και Βασιλεία II οι τράπεζες θα πρέπει να διακρατούν συνολικά κεφάλαια ίσα με ποσοστό τουλάχιστον 8% επί του σταθμισμένου στον κίνδυνο ενεργητικού τους, από το οποίο ποσοστό τουλάχιστον 4% θα πρέπει να αποτελεί κεφάλαιο της κατηγορίας Tier 1.

Τα στοιχεία Ενεργητικού διαχωρίζονται σύμφωνα με τη Βασιλεία I σε τέσσερις κατηγορίες κινδύνου με τους εξής συντελεστές στάθμισης:

- i). Κατηγορία 1 (0%) Μετρητά, Ομόλογα Δημοσίου, Έντοκα Γραμμάτια κ.λ.π.

- ii). Κατηγορία 2 (20%) Μετρητά στη διαδικασία της είσπραξης, Απαιτήσεις Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- iii). Κατηγορία 3 (50%) Ενυπόθηκα στεγαστικά δάνεια
- iv). Κατηγορία 4 (100%) Λοιπά στοιχεία ενεργητικού συμπεριλαμβανομένων των καταναλωτικών δανείων

Η εισαγωγή του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας από την Επιτροπή Βασιλείας έγινε αντικείμενο κριτικής και διαρκών συζητήσεων. Αρχικά, αναφέρεται ότι προκειμένου για τον υπολογισμό των ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων δημιουργήθηκαν κατηγορίες κινδύνου οι οποίες δεν ανταποκρίνονται στον αναμενόμενο πιστωτικό κίνδυνο των υπαγόμενων σε αυτές στοιχείων του ενεργητικού. Η συγκεκριμένη μέθοδος επικρίθηκε καθώς οι εν λόγω κατηγορίες ήταν υπάριθμες και αγνοούσαν τις συσχετίσεις μεταξύ των διαφόρων στοιχείων του ενεργητικού οι οποίες λειτουργούσαν αυξητικά ή μειωτικά στην έκθεση στον πιστωτικό κίνδυνο. Η κριτική ενάντια στον προτεινόμενο δείκτη από τη Βασιλεία I αναφέρεται μεταξύ άλλων και στο ότι δε γίνεται διαχωρισμός μεταξύ των τραπεζικών ιδρυμάτων αλλά υπάρχει ίδια αντιμετώπιση ανεξάρτητα από το μέγεθος και είδος των χρηματοοικονομικών δραστηριοτήτων που αναλαμβάνουν.

Η πρώτη τροπολογία της Βασιλείας I συντάχθηκε το 1996 όποτε και αναγνωρίστηκαν οι διαφορετικές συνιστώσες του κινδύνου της αγοράς, όπως ο κίνδυνος τιμών των μετοχών (price equity risk), ο επιτοκιακός κίνδυνος (interest rate risk), ο κίνδυνος συναλλάγματος (currency risk) και ο κίνδυνος μεταβολής των τιμών των αγαθών (commodities price risk). Αξιόγραφα χρέους, συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης, προθεσμιακά συμβόλαια δικαιώματα προαίρεσης και συμφωνίες ανταλλαγής και λοιπά παράγωγα προϊόντα με υποκείμενο τίτλο αξιογράφων συμπεριλαμβάνονται στους υπολογισμούς του κινδύνου. Επιπλέον στον δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας και προκειμένου για τον υπολογισμό των ελάχιστων απαιτήσεων κεφαλαίου για την αντιμετώπιση του κινδύνου αγοράς και μόνο προστέθηκε μία τρίτη κατηγορία κεφαλαίου.

Το νέο Σύμφωνο της Βασιλείας συντάχθηκε το Μάιο του 2004 με κύριο χαρακτηριστικό την εισαγωγή μίας νέας πρότασης στον προσδιορισμό του επιπέδου των κεφαλαιακών αναγκών των τραπεζών. Τα περιεχόμενα του Συμφώνου της Βασιλείας II διακρίνονται σε τρεις θεματικές ενότητες οι οποίες έχει επικρατήσει να αναφέρονται ως πυλώνες. Στον

πρώτο πυλώνα υιοθετούνται πολλαπλές προσεγγίσεις για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων αναγνωρίζοντας το βαθμό πολυπλοκότητας και ευαισθησίας στον αναλαμβανόμενο κίνδυνο και εισάγονται για πρώτη φορά κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του λειτουργικού κινδύνου. Επιπλέον προτείνονται τρεις μέθοδοι εκτίμησης του πιστωτικού κινδύνου: α) η μέθοδος του βασικού δείκτη (basic indicator), β) η τυποποιημένη μέθοδος (standardized method) και γ) η προηγμένη μέθοδος (advanced measurement approach). Στον δεύτερο πυλώνα καθιερώνονται διαδικασίες για τον έλεγχο της επάρκειας των ιδίων κεφαλαίων των τραπεζών από τις εποπτικές αρχές. Τέλος, στον τρίτο πυλώνα υπογραμμίζεται η πειθαρχία που επιβάλλει η αγορά στα πιστωτικά ιδρύματα μέσω της καθιέρωσης κανόνων κοινοποίησης των οικονομικών καταστάσεων.

Η εφαρμογή, από το 2008, του αναθεωρημένου πλαισίου κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών (“ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΙ”) υποχρεώνει τις τράπεζες να πραγματοποιούν λεπτομερέστερη αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) κατά τη χορήγηση πιστώσεων & δανείων προς αυτές. Στο πλαίσιο αυτό, δημιουργούνται αυξημένες ανάγκες οργανωτικών προσαρμογών των ίδιων των ΜΜΕ.

Η Ελληνική Ένωση Τραπεζών, σύμφωνα με τον καταστατικό της ρόλο για την προαγωγή της ανάπτυξης της Ελληνικής οικονομίας, ανέλαβε την πρωτοβουλία διαμόρφωσης ενός ειδικού εκπαιδευτικού προγράμματος για την άμεση και εμπειριστατωμένη ενημέρωση και εκπαίδευση των επιχειρηματιών και στελεχών των ΜΜΕ. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα σχεδιάστηκε και υλοποιείται σε συνεργασία με τα εμπορικά, βιομηχανικά και βιοτεχνικά επιμελητήρια καθώς και άλλους συλλογικούς φορείς. Βασικός σκοπός του προγράμματος είναι η ενίσχυση και διευκόλυνση της πρόσβασης των ΜΜΕ στην Τραπεζική χρηματοδότηση με καλύτερους όρους και σύμφωνα με τις απαιτήσεις του νέου περιβάλλοντος, ιδίως σε ότι αφορά την αξιολόγηση της πιστοληπτικής τους ικανότητας.

Ειδικότεροι στόχοι του προγράμματος είναι οι ΜΜΕ:

- Να κατανοήσουν και να παρακολουθούν συστηματικά τις παραμέτρους οι οποίες επηρεάζουν την πιστοληπτική τους ικανότητα,
- Να διαχειρίζονται πιο αποτελεσματικά και με δυναμική προοπτική την πιστοληπτική τους ικανότητα,
- Να παρέχουν έγκαιρη και τεκμηριωμένη πληροφόρηση κατά την χορήγηση των δανείων
- Να κατανοήσουν ότι επιβραβεύεται η συνέπεια στην εξυπηρέτηση των δανειακών τους υποχρεώσεων δεδομένου ότι οι μειωμένες σε αυτές τις περιπτώσεις

κεφαλαιακές απαιτήσεις της δανειοδοτούσας τράπεζας οδηγούν σε καλύτερη τιμολόγηση των συνεπών επιχειρήσεων.

Κίνδυνοι

Οι εξελίξεις στο τραπεζικό σύστημα τα τελευταία έτη, τόσο με την εισαγωγή των κανόνων των συνθηκών της Βασιλείας I και II αντίστοιχα όσο και λόγω των πιστωτικών κρίσεων που επήλθαν, οδήγησε τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στο να δίνουν περισσότερη προσοχή στη μέτρηση και διαχείριση των πιστωτικών κινδύνων και στην επίτευξη κεφαλαιακής επάρκειας. Ειδικότερα, αναφορικά με τις ΜΜΕ, οι τράπεζες εξετάζουν αναλυτικότερα την πιστοληπτική ικανότητα των υποψηφίων δανειοληπτών τους με στόχο τον εντοπισμό των επιμέρους επιπέδων κινδύνου όσον αφορά στις δανειακές υποχρεώσεις των δανειοληπτών. Η εκτίμηση και διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου αποτελεί το πρώτο και βασικότερο στάδιο προκειμένου για τη λήψη αποφάσεων αναφορικά με τη χρηματοδότηση ή μη των ΜΜΕ.

Οι αναταραχές στις αγορές χρήματος και κεφαλαίων έχουν διαμορφώσει νέες συνθήκες στην αξιολόγηση των τραπεζικών κινδύνων. Η επίδραση της εν λόγω αναταραχής στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα μέχρι τα τέλη του προηγούμενου έτους ήταν πολύ περιορισμένη και κυρίως έμμεση⁶. Σύμφωνα με την Έκθεση της Βουλής της Τράπεζας της Ελλάδος για το έτος 2007 η αποδοτικότητα και η κεφαλαιακή επάρκεια των ελληνικών εμπορικών τραπεζών διατηρήθηκαν σε ικανοποιητικό επίπεδο ενώ, αναφορικά με τους τραπεζικούς κινδύνους, ο λόγος των επισφαλειών προς το ύψος των συνολικών χορηγηθέντων δανείων μειώθηκε. Ωστόσο, ο παραπάνω λόγος παρέμεινε αισθητά υψηλότερος από τον αντίστοιχο μέσο όρο της Ε.Ε. καθιστώντας επιβεβλημένη την περαιτέρω μείωση του. Είναι εμφανές ότι οι έντονες αναταράξεις στις χρηματοπιστωτικές αγορές διεθνώς, σε συνδυασμό με την ταχεία πιστωτική επέκταση και τη διεύδυση των ελληνικών τραπεζών σε νέες αγορές, επιβεβαιώνουν την ανάγκη διαρκούς προσαρμογής των μηχανισμών μέτρησης και διαχείρισης κινδύνων, ιδίως του πιστωτικού κινδύνου και του κινδύνου ρευστότητας. Με σκοπό την καλύτερη κατανόηση του ρόλου των τραπεζών στη χρηματοδότηση των ΜΜΕ, στο παρόν κεφάλαιο περιγράφονται τόσο οι παραδοσιακοί όσο και σύγχρονοι μέθοδοι αξιολόγησης των διαφόρων κινδύνων – ιδιαίτερα του πιστωτικού κινδύνου - όπως αυτοί εφαρμόστηκαν

⁶ ΤτΕ: ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ 2007-2008

και εφαρμόζονται από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αφού αρχικά παρουσιαστούν οι διάφορες κατηγορίες κινδύνων.

α) Πιστωτικός κίνδυνος

Ως πιστωτικός κίνδυνος (Credit Risk) ορίζεται ο κίνδυνος που διατρέχει μια επιχείρηση ή ένας οργανισμός να μην εισπράξει έγκαιρα ολικώς ή μερικώς τις απαιτήσεις του. Ιδιαίτερα για ένα πιστωτικό οργανισμό ο πιστωτικός κίνδυνος μετρά την αβεβαιότητα που υπάρχει σχετικά με την εκπλήρωση οικονομικών υποχρεώσεων που υπάρχουν απέναντι του. Τα αίτια ύπαρξής του μπορούν να οφείλονται είτε σε οικονομική δυσπραγία του οφειλέτη είτε σε άρνηση του να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του για διάφορους λόγους.

Ως γνωστόν, κύρια λειτουργία των χρηματοοικονομικών ή πιστωτικών ιδρυμάτων είναι η διοχέτευση πλεονασματικών κεφαλαίων προς τις ελλειμματικές μονάδες προκειμένου για τη χρηματοδότηση αξιόλογων επενδυτικών προτάσεων. Με άλλα λόγια, τα Χ.Ι. προσφέρουν χρηματοδότηση στις επιχειρήσεις, είτε με την αγορά πρωτογενών αξιογράφων έκδοσης της επιχείρησης, όπως τα ομόλογα, είτε με απευθείας δανεισμό, με τα κεφάλαια που αντλούν από τους καταθέτες τους. Δεδομένης της ενίσχυσης του ανταγωνισμού μεταξύ των χρηματοπιστωτικών οργανισμών, αλλά και των έντονων μεταβολών στο διεθνές περιβάλλον, η ακριβής μέτρηση και εν συνέχεια αποτελεσματική διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου κρίνεται ζήτημα μείζονος σημασίας για ένα πιστωτικό ίδρυμα.

Ο πιστωτικός κίνδυνος είναι αντιστρόφως ανάλογος της πιστοληπτικής ικανότητας της χρηματοδοτούμενης επιχείρησης καθώς όταν η τελευταία είναι χαμηλή ενδεχόμενες αλλαγές στο μικροοικονομικό ή και μακροοικονομικό περιβάλλον μπορεί εύκολα να οδηγήσουν τις συγκεκριμένες επιχειρήσεις σε αδυναμία αποπληρωμής των υποχρεώσεών τους. Αποτέλεσμα του πιστωτικού κινδύνου για τις επιχειρήσεις που τον αντιμετωπίζουν είναι η έλλειψη ρευστότητας η οποία με τη σειρά της μπορεί να οδηγήσει σε αυξημένη δανειακή επιβάρυνση προκειμένου για την κάλυψη των υποχρεώσεων η ακόμα και σε πτώχευση, όταν ο δανεισμός δεν είναι εφικτός λόγω μειωμένης πιστοληπτικής ικανότητας .

Τα τελευταία χρόνια η έννοια του πιστωτικού κινδύνου έχει συνδεθεί άμεσα με την κεφαλαιακή επάρκεια των χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων, δηλαδή τα ελάχιστα κεφάλαια που ζητείται να τηρούν τα ιδρύματα προκειμένου να καλύψουν ενδεχόμενες ή πραγματοποιηθείσες επισφάλειες. Ειδικά για τους Τραπεζικούς Οργανισμούς, ο Πιστωτικός Κίνδυνος σύμφωνα με οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα πρέπει να μετριέται με την μεγάλη ακρίβεια, έτσι ώστε η Τράπεζα να δεσμεύει τα λιγότερα δυνατά κεφάλαια για την κάλυψη τυχόν επισφαλειών.

Σύμφωνα με την Έκθεση της Βουλής της ΤτΕ για το έτος 2007, ο πιστωτικός κίνδυνος, ιδίως λόγω της επέκτασης των δραστηριοτήτων των ελληνικών τραπεζών σε αναπτυσσόμενες αγορές του εξωτερικού, αποτελεί τη σημαντικότερη μορφή κινδύνου για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα καθώς το 66,4% του συνόλου των ενεργητικών των εμπορικών τραπεζών αποτελείται από χορηγηθέντα δάνεια⁷. Τα χρηματοδοτικά ανοίγματα των ελληνικών τραπεζικών ομίλων προς τις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης αυξήθηκαν σημαντικά. Η εξέλιξη αυτή επέβαλε στις τράπεζες τη βελτίωση της ποιότητας του χαρτοφυλακίου των δανείων τους, καθώς και τη διαρκή προσαρμογή του μηχανισμού διαχείρισης κινδύνων και της πιστοδοτικής πολιτικής τους στις συνθήκες του οικονομικού περιβάλλοντος.

Σύμφωνα με την ίδια έκθεση, η ποιότητα του χαρτοφυλακίου των ελληνικών τραπεζών βελτιώθηκε ελαφρά προς τα τέλη του 2007 σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους κάτι που αντανακλάται από τη μείωση του ποσοστού των επισφαλών δανείων προς τα συνολικά χορηγηθέντα δάνεια.

β) Κίνδυνος επιτοκίου

Η διαχείριση χρηματοοικονομικών κινδύνων έχει γνωρίσει μεγάλη ανάπτυξη τις τελευταίες δεκαετίες λόγω της αστάθειας που χαρακτηρίζει τις διεθνείς χρηματοοικονομικές αγορές. Στο νέο πλαίσιο περί κεφαλαιακής επάρκειας της Επιτροπής της Βασιλείας, καλούνται τα Χ.Ι. να αναπτύξουν υποδείγματα για την διαχείριση των διαφόρων μορφών κινδύνων που αντιμετωπίζουν, μεταξύ των οποίων είναι και ο επιτοκιακός κίνδυνος.

⁷ Σεπτέμβριος 2007

Ο κίνδυνος επιτοκίου συγκαταλέγεται ανάμεσα στους πιο διαδεδομένους κινδύνους καθώς συνδέεται σχεδόν με όλες τις πτυχές της χρηματοοικονομικής δραστηριότητας. Ως κίνδυνος επιτοκίου ορίζεται η μεταβολή στις αποδόσεις των επενδυτών που προκύπτει από μεταβολές στα επιτόκια της αγοράς. Γενικά, μία αύξηση των επιτοκίων συνεπάγεται τη μεταφορά κεφαλαίων από κεφαλαιαγορές προς τις χρηματαγορές με αποτέλεσμα την άσκηση πτωτικών πιέσεων στις τιμές των χρεογράφων. Επιπλέον, ο κίνδυνος του επιτοκίου χαρακτηρίζεται ως πηγή συστηματικού κινδύνου, διότι οι αποφάσεις για τις μεταβολές των επιτοκίων παίρνονται συνολικά και επηρεάζουν την αγορά στο σύνολο της.

Όσον αφορά στα πιστωτικά ιδρύματα, ο κίνδυνος προέρχεται από το γεγονός ότι οι υποχρεώσεις και οι απαιτήσεις των τραπεζών έχουν διαφορετική χρονική διάρκεια. Για παράδειγμα, εάν σε μια τράπεζα οι υποχρεώσεις της είναι περισσότερο ευαίσθητες σε σχέση με τις απαιτήσεις της, στις μεταβολές των επιτοκίων τότε μια αύξηση των επιτοκίων θα μειώσει τα κέρδη και θα επηρεάσει αρνητικά τη χρηματιστηριακή της αξία.

Με άλλα λόγια, αναφέρεται ότι η μετατροπή στοιχείων ενεργητικού περιλαμβάνει την αγορά πρωτοβάθμιων χρεογράφων και την έκδοση δευτεροβάθμιων. Τα πρωτοβάθμια χρεόγραφα (ομολογίες, ομόλογα, συναλλαγματικές, γραμμάτια, κλπ) που συνήθως αγοράζονται από ένα χρηματοοικονομικό ίδρυμα χαρακτηρίζονται από ημερομηνία λήξης και ρευστότητα διαφορετική από αυτά των δευτεροβάθμιων (μετοχές) που διατίθενται προς πώληση. Αντιπαρατάσσοντας τις ημερομηνίες λήξης των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού ως μέρος της συνάρτησης μετατροπής ενεργητικού, τα Χ.Ι. εκτίθενται σε επιτοκιακό κίνδυνο.

Οι μεταβολές των επιτοκίων είναι μια στρατηγική της κεντρικής τράπεζας. Εάν η Κεντρική Τράπεζα εξομαλύνει τα επίπεδα των επιτοκίων, οι απροσδόκητες διαταραχές και η μεταβλητότητα των επιτοκίων τείνουν να γίνουν μικρότερες. Επίσης, η έκθεση στον κίνδυνο σε ένα χρηματοοικονομικό ίδρυμα από την μη εναρμόνιση των ημερομηνιών λήξης των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού τείνει να είναι μικρή. Η μεταβλητότητα των επιτοκίων και ο κίνδυνος που η Κεντρική Τράπεζα μπορεί να αποδώσει σε ένα καθεστώς άμεσα μετατρέψιμων κρατικών αποθεμάτων τοποθετεί τη μέτρηση και τη διαχείριση του κινδύνου επιτοκίων στην κορυφή των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι σύγχρονοι μάντζερ των χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων.

⁸Οι τράπεζες, γενικά, χρησιμοποιούν διάφορες μεθόδους, οι οποίες καθορίζουν την επίδραση των καθαρών κερδών προ τόκων από τις μεταβολές των επιτοκίων. Για παράδειγμα, εάν μια επιχείρηση διατηρήσει αμετάβλητο το ενεργητικό και παθητικό της, μια μεταβολή στα επιτόκια έχει επίπτωση στο καθαρό κέρδος προ τόκων μόνο μέσω της μεταβολής στις πληρωμές των τόκων των ήδη υπαρχόντων στοιχείων ενεργητικού και παθητικού. Καθώς τα επιτόκια μεταβάλλονται, μερικά στοιχεία ενεργητικού και παθητικού επηρεάζονται κατά τη διάρκεια μιας περιόδου, ενώ άλλα όχι.

Συμβατικοί όροι καθορίζουν ποια στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού επαναλαμβάνονται πέρα μιας περιόδου. Για παράδειγμα, οι πληρωμές τόκων σε διακεκριμένες υποθήκες με σταθερά επιτόκια δεν επαναλαμβάνονται ποτέ, αλλά οι πληρωμές τόκων σε συγκεκριμένες καταθέσεις με βραχυπρόθεσμες ημερομηνίες λήξης επαναλαμβάνονται γρήγορα. Το καθαρό αποτέλεσμα είναι ότι η τράπεζα με μεγάλο χαρτοφυλάκιο υποθηκών σταθερού επιτοκίου, που χρηματοδοτούνται από καταθέσεις βραχυπρόθεσμης ημερομηνίας λήξης αντιμετωπίζει μια πτώση στα έσοδα τόκων καθώς τα επιτόκια αυξάνονται.

Μια τράπεζα της οποίας τα στοιχεία παθητικού επαναλαμβάνονται γρηγορότερα από τα στοιχεία ενεργητικού αποκαλείται ευπαθής στις υποχρεώσεις (liability sensitive). Αυτό συμβαίνει διότι η αύξηση των επιτοκίων αυξάνει τις πληρωμές που γίνονται στους καταθέτες περισσότερο από τις πληρωμές που λαμβάνονται. Διαφορετικά, εάν το παθητικό της τράπεζας περιλαμβάνει καταθέσεις για περισσότερο από ένα χρόνο, και τα δάνεια κυμαινόμενου επιτοκίου επαναλαμβάνονται μηνιαία, μια αύξηση στα επιτόκια θα μπορούσε να συμβάλει σε αύξηση των εισροών περισσότερο από τις εκροές και η τράπεζα θα μπορούσε να είναι ευπαθής στο ενεργητικό (asset sensitive).

γ) Κίνδυνος Ρευστότητας

Ο Κίνδυνος Ρευστότητας αναφέρεται σε πιθανή αδυναμία ενός χρηματοοικονομικού ιδρύματος να ανταποκριθεί στις Ταμειακές του υποχρεώσεις. Ο κίνδυνος αυτός δημιουργείται για μία τράπεζα όταν οι πελάτες της τελευταίας πράττουν μαζικές και συντονισμένες αναλήψεις, δηλαδή όταν οι καταθέτες προσπαθήσουν συγχρόνως να αποσύρουν τα χρήματά τους. Τα Χ.Ι. διακρατούν μικρά ποσά διαθέσιμων επειδή τα διαθέσιμα δεν προσφέρουν υψηλό επιτόκιο. Έτσι, αν σε μια μέρα οι αναλήψεις ξεπεράσουν τις καταθέσεις της ημέρας συν τα ελεύθερα διαθέσιμα, τότε το χρηματοοικονομικό ίδρυμα θα αναγκαστεί να καλύψει τις ανάγκες του με δανεισμό μέσω της διατραπεζικής αγοράς.

⁸ ICAP.A.E «Τεχνικές Διαχείρισης Επιτοκιακού Κινδύνου, 12^{ος} / 2004»

Η έλλειψη θεσμικού πλαισίου όσον αφορά στην ασφάλεια των καταθέσεων, στο παρελθόν περισσότερο απ' ό τι στις μέρες μας, είχε ως συνέπεια τη δημιουργία πανικού στο καταθετικό κοινό με αποτέλεσμα ορισμένες τράπεζες να αντιμετωπίσουν πρόβλημα ρευστότητας και σε ορισμένες περιπτώσεις ακόμη και να κλείσουν. Προκειμένου για την αντιμετώπιση τέτοιων προβλημάτων θεσπίστηκαν κανόνες με σκοπό κυρίως την πρόληψη θεμάτων ελλειπότητας ρευστότητας στο τραπεζικό σύστημα. Προκειμένου να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις του νέου κανονιστικού πλαισίου, τα Χ.Ι. έχουν θεσπίσει συγκεκριμένες πολιτικές διαχείρισης και παρακολούθησης της ρευστότητάς τους. Αυτές οι πολιτικές εξασφαλίζουν ότι υπάρχουν διαρκώς επαρκή ρευστοποιήσιμα στοιχεία ενεργητικού, που να μπορούν να καλύψουν αντίστοιχες υποχρεώσεις καθώς και ότι σημαντικό μέρος των μεσοπρόθεσμων στοιχείων ενεργητικού χρηματοδοτείται από στοιχεία Παθητικού, ανάλογης λήξης.

Σύμφωνα με την Έκθεση Νομισματικής Πολιτικής της ΤτΕ για το έτος 2007 ο κίνδυνος ρευστότητας στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα εμφανίζεται αυξημένος. Κατά συνέπεια, οι τράπεζες οφείλουν να δώσουν μεγαλύτερη έμφαση στη διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας, ελέγχοντας και διαρκώς βελτιώνοντας τα υποδείγματα διαχείρισης κινδύνου που εφαρμόζουν και λαμβάνοντας μέτρα για την αντιμετώπιση ακόμη και ακραίων καταστάσεων έλλειψης ρευστότητας.

δ) Κίνδυνος Στοιχείων εκτός Ισολογισμού

Ένα μεγάλο μέρος από τα κέρδη των τραπεζικών ιδρυμάτων, όπως οι εγγυητικές επιστολές, τα παράγωγα προϊόντα κ.α. παράγεται από υπηρεσίες που δεν εμφανίζονται στους λογαριασμούς του ισολογισμού ή της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης αλλά σε λοιπούς λογαριασμούς όπως οι λογαριασμοί τάξης.

ε) Κίνδυνος Αγοράς

Ο Κίνδυνος Αγοράς αναφέρεται στην πιθανή ζημία που μπορεί να προέλθει από τις μεταβολές των μεταβλητών της αγοράς (επιτόκια, συναλλαγματικές ισοτιμίες, τιμές μετοχών, τιμές προϊόντων-εμπορευμάτων και μεταβλητότητες αυτών των παραγόντων κινδύνου). Τα τραπεζικά ιδρύματα, προκειμένου να ελέγχουν αποτελεσματικά τους κινδύνους αγοράς που απορρέουν από το σύνολο των δραστηριοτήτων τους, οφείλουν να

εφαρμόζουν συγκεκριμένες αρχές και πολιτικές, οι αντικειμενικοί στόχοι των οποίων είναι να θέτουν το πλαίσιο αποτελεσματικού ελέγχου και διαχείρισης των σχετικών κινδύνων και να εξασφαλίζουν την εφαρμογή των εποπτικών κανόνων των ελληνικών και ελβετικών αρχών.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω, ο κίνδυνος αγοράς περιλαμβάνει τον κίνδυνο επιτοκίου, το συναλλαγματικό κίνδυνο, τον κίνδυνο στοιχείων εκτός ισολογισμού, ακόμα και πτυχές του πιστωτικού κινδύνου.

Είναι γνωστό ότι στο πρόσφατο παρελθόν, η αναταραχή στις διεθνείς αγορές χρήματος και κεφαλαίων, σε συνδυασμό με τις συνθήκες αυξανόμενης έκθεσης σε σύνθετα επενδυτικά προϊόντα και εντεινόμενου βαθμού διεθνοποίησης, ανέδειξε τη σημασία του κινδύνου αγοράς. Συγκεκριμένα, η αναταραχή στην αγορά στεγαστικών δανείων προς νοικοκυριά χαμηλής πιστοληπτικής ικανότητας στις Η.Π.Α. μεταδόθηκε αρχικά στις πιστωτικές αγορές και στη συνέχεια στη διατραπεζική αγορά, με συνέπεια ο πιστωτικός κίνδυνος των συγκεκριμένων χαρτοφυλακίων στεγαστικών δανείων να μετατραπεί σε κίνδυνο αγοράς, επηρεάζοντας την αποτίμηση των επενδυτικών προϊόντων που βασίζονταν στα εν λόγω στεγαστικά δάνεια. Η περιορισμένη έκθεση των ελληνικών τραπεζών σε σύνθετα επενδυτικά προϊόντα, είχε ως αποτέλεσμα να διατηρηθεί ο κίνδυνος αγοράς σε χαμηλά επίπεδα στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα για την εξεταζόμενη περίοδο, παρά τις ανωτέρω δυσμενείς εξελίξεις στο διεθνές οικονομικό περιβάλλον.

Προκειμένου για τον υπολογισμό και διαχείριση των ανωτέρω περιγραφόμενων κινδύνων έχουν αναπτυχθεί και εξακολουθούν να αναπτύσσονται πολλές εφαρμογές και μοντέλα, ορισμένα από τα οποία παρατίθενται στη συνέχεια της εργασίας.

Αριθμοδείκτες - Έννοια και κατηγορίες

Ένα πρώτο εργαλείο για την εκτίμηση του πιστωτικού κινδύνου είναι οι αριθμοδείκτες. Πρόκειται για σχετικούς αριθμούς οι οποίοι αποτελούν τη χαρακτηριστική σχέση των εκάστοτε συγκρινόμενων μεγεθών. Οι αριθμοδείκτες διακρίνονται σε: α)ατομικούς και β)ομαδικούς ή τυπικούς. Ως ατομικοί θεωρούνται οι αριθμοδείκτες των επιμέρους επιχειρήσεων των κλάδων, ενώ ως ομαδικοί νοούνται οι μέσοι δείκτες των ομοειδών επιχειρήσεων ενός κλάδου. Οι τελευταίοι αποτελούν και benchmarks (πρότυποι δείκτες σύγκρισης).

Οι αριθμοδείκτες εντάσσονται στις εξής τέσσερις κατηγορίες:

1. Αριθμοδείκτες Ρευστότητας
2. Αριθμοδείκτες Δομής Κεφαλαίων
3. Αριθμοδείκτες Αποδοτικότητας
4. Λοιποί Αριθμοδείκτες

Αριθμοδείκτες Ρευστότητας

Ως ρευστότητα θεωρείται η ικανότητα της επιχείρησης να εξοφλεί εντός διαστήματος ετήσιας περιόδου τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της. Οι βασικότεροι αριθμοδείκτες ρευστότητας είναι:

$$\text{Α) Έμμεση ή Κυκλοφοριακή Ρευστότητα} = \frac{\text{Κυκλοφορούμενη νεργητικ\acute{o}}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις}}$$

ή

$$\text{Έμμεση Ρευστότητα} = \frac{\text{Αποθέματα} + \text{Απαιτήσεις} + \text{Χρεόγραφα} + \text{Διαθέσιμα}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις}}$$

Ο παραπάνω δείκτης απαντά στο ερώτημα αν η επιχείρηση μπορεί να καλύψει τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της μέσω των κυκλοφοριακών της στοιχείων. Προκειμένου να διαπιστωθεί η ικανότητα βραχυχρόνιας επιβίωσης της επιχείρησης ο συγκεκριμένος δείκτης πρέπει να συγκρίνεται με τον αντίστοιχο της επιχείρησης για τα προηγούμενα έτη καθώς και με τον αντίστοιχο μέσο δείκτη του κλάδου των ομοειδών επιχειρήσεων.

Σημειώνεται ότι σύμφωνα με το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (Ε.Γ.Λ.Σ.) ο ανωτέρω δείκτης προκύπτει ως εξής:

$$\begin{aligned} \text{Έμμεση ή Κυκλοφοριακή Ρευστότητα} &= \\ &= \frac{\text{Κυκλοφορο ύνεργητικό} + \text{Μεταβατικό ίΛογαριασμο ίνεργητικό ύ}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις} + \text{Μεταβατικό ίΛογαριασμο ίΠαθητικό ύ}} \end{aligned}$$

Ένας αυστηρότερος δείκτης ρευστότητας που δεν περιλαμβάνει τα αποθέματα είναι ο δείκτης άμεσης ρευστότητας που ορίζεται ως:

$$\text{Β) Άμεση ή Πραγματική Ρευστότητα} = \frac{\text{Απαιτήσεις} + \text{Χρεόγραφα} + \text{Διαθέσιμα}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις}}$$

Ο συγκεκριμένος δείκτης απαντά στο ερώτημα κατά πόσο η επιχείρηση είναι σε θέση να καλύψει τις βραχυχρόνιες υποχρεώσεις της μέσω των απαιτήσεων, χρεογράφων και διαθέσιμων της. Πρόκειται για ένα συντηρητικότερο δείκτη που σύμφωνα με το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (Ε.Γ.Λ.Σ.) ορίζεται ως

$$\begin{aligned} \text{Άμεση ή Πραγματική Ρευστότητα} &= \\ &= \frac{\text{Απαιτήσεις} + \text{Χρεόγραφα} + \text{Διαθέσιμα} + \text{Εσοδα Εισπρακτέα}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις} + \text{Έξοδα Πληρωτέα} - \text{Προκαταβολές Πελατών}} \end{aligned}$$

Τέλος, ο αυστηρότερος δείκτης ρευστότητας αναφέρεται ως ταμιακή ρευστότητα και απαντά στο ερώτημα κατά πόσο η επιχείρηση είναι σε θέση να καλύψει τις βραχυχρόνιες υποχρεώσεις της μέσω των διαθέσιμων και των άμεσα ρευστοποιήσιμων στοιχείων της. Ορίζεται ως

$$\text{Γ) Ταμιακή Ρευστότητα} = \frac{\text{Χρεόγραφα} + \text{Διαθέσιμα}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις}}$$

Σύμφωνα με το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (Ε.Γ.Λ.Σ.) ο δείκτης ορίζεται ως

$$\text{Ταμιακή Ρευστότητα} = \frac{\text{Χρεόγραφα} + \text{Διαθέσιμα}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις} + \text{Εξοδα Πληρωτέα} - \text{Προκαταβολές Πελατών}}$$

Όπως προαναφέρθηκε, η ρευστότητα αφορά στην ικανότητα της επιχείρησης να ανταποκρίνεται άμεσα και χωρίς μεγάλο κόστος στην ικανοποίηση των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων. Τα αποδεκτά όρια ρευστότητας εξαρτώνται από τις εκάστοτε συνθήκες που επικρατούν στην οικονομία και στο συγκεκριμένο κλάδο καθώς και στην προβλεψιμότητα των ταμιακών ροών. Η ρευστότητα της εταιρίας είναι ένα από τα βασικά στοιχεία που λαμβάνουν υπόψη τους οι δανειστές.

Αριθμοδείκτες Δομής Κεφαλαίων ή Δείκτες Δανειακής Επιβάρυνσης

Οι δείκτες δομής κεφαλαίων δείχνουν την κεφαλαιακή διάρθρωση της επιχείρησης. Ο βασικότερος δείκτης αυτής της κατηγορίας είναι ο δείκτης δανειακής επιβάρυνσης που ορίζεται ως

$$\text{Α) Δείκτης Δανειακής Επιβάρυνσης} = \frac{\text{Ξένα Κεφάλαια}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}}$$

Ο συγκεκριμένος δείκτης προσδιορίζει τη δανειακή εξάρτηση της επιχείρησης, δηλαδή απαντά στο ερώτημα κατά πόσο τα ίδια κεφάλαια της επιχείρησης καλύπτουν ή όχι τις συνολικές της υποχρεώσεις και κατά συνέπεια υποδεικνύει την ικανότητα της επιχείρησης για μακροχρόνια επιβίωση.

$$\text{Β) Δείκτης Μακροχρ. Δανειακής Επιβάρυνσης} = \frac{\text{Μακροχρόνια Ξένα Κεφάλαια}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}}$$

Πρόκειται για παραλλαγή του παραπάνω δείκτη και προσδιορίζει κατά πόσο η επιχείρηση είναι σε θέση να καλύψει τις μακροχρόνιες υποχρεώσεις της από τα ίδια κεφάλαιά της.

$$\Gamma) \text{ Δείκτης Πίεσεως Ξένων Κεφαλαίων} = \frac{\text{Ξένα Κεφάλαια}}{\text{Συνολικά Κεφάλαια}}$$

Ο παραπάνω δείκτης παρουσιάζει το ποσοστό των συνολικών κεφαλαίων που προέρχεται από ξένα κεφάλαια.

$$\Delta) \text{ Δείκτης Χρηματοοικονομικής Μόχλευσης} = \frac{\text{Συνολικά Κεφάλαια}}{\text{Ιδία Κεφάλαια}}$$

Η διαχείριση χρέους αποτελεί μία από τις βασικές λειτουργίες μίας επιχείρησης καθώς η μόχλευση αποτελεί προσδιοριστικό παράγοντα της υγιούς οικονομικής της κατάστασης. Η ύπαρξη μόχλευσης ασφαλώς επηρεάζει την ικανότητα δανεισμού της επιχείρησης δεδομένου ότι μία επιχείρηση με υψηλό χρέος εμφανίζει μεγαλύτερη πιθανότητα αθέτησης των υποχρεώσεών της και ως εκ τούτου προσαυξάνει τον πιστωτικό κίνδυνο.

Αριθμοδείκτες Αποδοτικότητας

Ως αποδοτικότητα εννοείται η ικανότητα της επιχείρησης να διατηρεί και παράλληλα να αυξάνει την καθαρά της θέση. Με άλλα λόγια, ως αποδοτικότητα ορίζεται η ικανότητα τη επιχείρησης να πραγματοποιεί κέρδη.

$$Α) \text{ Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων} = \frac{\text{Κέρδη Χρησης}}{\text{Μέσος Όρος Ιδίων Κεφαλαίων}}$$

Ο συγκεκριμένος δείκτης υποδεικνύει κατά πόσο τα ίδια κεφάλαια της επιχείρησης αποδίδουν επαρκώς ή όχι. Προκειμένου για τη διεξαγωγή αποτελεσμάτων συγκρίνεται με τον αντίστοιχο μέσο δείκτη του κλάδου των ομοειδών επιχειρήσεων. Οποσδήποτε, προκειμένου να θεωρηθεί ότι μία επένδυση είναι αποδοτική θα πρέπει κατ' ελάχιστο να καλύπτει η απόδοση των ιδίων κεφαλαίων το επιτόκιο μηδενικού κινδύνου.

$$Β) \text{ Αποδοτικότητα Ξένων Κεφαλαίων} = \frac{\text{Τόκοι Έξοδα}}{\text{Μέσος Όρος Ξένων Κεφαλαίων}}$$

Στην πράξη ο ανωτέρω δείκτης παρουσιάζει το κόστος-επιτόκιο των ξένων κεφαλαίων

$$\Gamma) \text{ Αποδοτικότητα Συνολικών Κεφαλαίων} = \frac{\text{Κέρδη Χρήσης} + \text{Τόκοι Έξοδα}}{\text{Μεσόζωρος Συνολικό ύΕ νεργτικό ύ}}$$

Ο δείκτης αποδοτικότητας των συνολικών κεφαλαίων συγκρινόμενος με τον δείκτη αποδοτικότητας των ιδίων κεφαλαίων απαντά στο βασικό ερώτημα αν και κατά πόσο συνέφερε την επιχείρηση η χρησιμοποίηση ξένων κεφαλαίων. Όταν η αποδοτικότητα των ιδίων κεφαλαίων είναι μεγαλύτερη από την αποδοτικότητα των συνολικών κεφαλαίων, τότε η χρήση των ξένων κεφαλαίων είναι επωφελής για την επιχείρηση και η διαφορά των δύο δεικτών αναφέρεται ως πλεονέκτημα χρηματοοικονομικής μόχλευσης.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η χρήση μέσων όρων στους παρονομαστές των παραπάνω δεικτών μπορεί να παραληφθεί ωστόσο δεδομένου ότι οι εισροές από τη χρήση των αντίστοιχων κεφαλαίων (ιδίων ή ξένων ή συνολικών) πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια μίας χρήσης και όχι στην αρχή ή στο τέλος αυτής είναι προτιμότερο να εφαρμόζονται οι μέσοι όροι στους υπολογισμούς των δεικτών.

$$\Delta) \text{ Αποδοτικότητα Πωλήσεων} = \frac{\text{Κέρδη Χρήσης}}{\text{Πωλήσεις}}$$

Λοιποί Αριθμοδείκτες

Στην τελευταία κατηγορία εντάσσονται οι αριθμοδείκτες κυκλοφοριακής ταχύτητας, περιουσιακής διάρθρωσης, κάλυψης παγίων μέσω ιδίων κεφαλαίων, βαθμού αποσβέσεως παγίων κ.α.

Συμπερασματικά, οι χρηματοοικονομικοί δείκτες χρησιμοποιούν τα στοιχεία των δημοσιευμένων οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων προκειμένου να ποσοτικοποιήσουν τη χρηματοοικονομική θέση των τελευταίων. Η διαχρονική τους ανάλυση αλλά και η σύγκριση με τους αντίστοιχους δείκτες benchmarks, των κλάδων των ομοειδών επιχειρήσεων, μας επιτρέπει τη διαμόρφωση μίας αξιόπιστης εικόνας για την οικονομική κατάσταση των εξεταζόμενων επιχειρήσεων και προσδίδει προβλεπτική ικανότητα για τη βραχυχρόνια και μακροχρόνια ικανότητά τους προς επιβίωση.

Μοντέλα αποτίμησης πιστωτικού κινδύνου Παραδοσιακά Υποδείγματα - Ποιοτική Ανάλυση

Στην ποιοτική ανάλυση επιχειρείται να υπολογιστεί ο πιστωτικός κίνδυνος του υποψηφίου πελάτη, από την πλευρά των τραπεζών, μέσω της συλλογής πληροφόρησης και της κατοχής άριστης γνώσης γι' αυτόν. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, πέντε είναι τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά κάθε πιστούχου που εξετάζονται αναλυτικά, τα οποία αναφέρονται στα εξής:

- **Character.** Ο συγκεκριμένος παράγοντας αναφέρεται στην αξιολόγηση της προσωπικότητας του πιστούχου, των επαγγελματικών του σχεδίων, τις γνώσεις του, την εμπειρία του, την εργατικότητα του. Παράλληλα αξιολογείται η φήμη που έχει στην αγορά, οι επαγγελματικές συνεργασίες του στον τραπεζικό χώρο, η ύπαρξη δυσμενών στοιχείων ή η ύπαρξη παλαιών οικονομικών προβλημάτων. Γενικά, πρόκειται για μία διαδικασία άντλησης πληροφοριών προκειμένου για τη σκιαγράφηση του προφίλ του υποψηφίου πιστούχου, κάτι το οποίο θεωρείται ζωτικής σημασίας. Παράλληλα, στην περίπτωση νέων πελατών κρίνεται σκόπιμη η άντληση πληροφόρησης για τους λόγους που επέλεξαν να απευθυνθούν σε διαφορετικό τραπεζικό ίδρυμα προκειμένου για τη λήψη του δανείου τους από τον παραδοσιακό συνεργάτη τους.
- **Capacity.** Ο συγκεκριμένος παράγοντας αναφέρεται στην επιχειρηματική ικανότητα του υποψηφίου πιστούχου. Εδώ εξετάζεται η ικανότητα και η ύπαρξη των απαραίτητων γνώσεων του δανειολήπτη για την άσκηση μίας ορθής διαχειριστικής πολιτικής με απώτερο στόχο την εξασφάλιση θετικών ταμειακών ροών.
- **Conditions.** Ο συγκεκριμένος παράγοντας αναφέρεται στις γενικότερες οικονομικές συνθήκες. Αναλυτικότερα, εξετάζονται η μορφή και οι συνθήκες της αγοράς στην οποία δραστηριοποιείται η επιχείρηση, οι βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες προοπτικές του κλάδου καθώς και τα χαρακτηριστικά του ανταγωνισμού.
- **Capital.** Ο συγκεκριμένος παράγοντας αναφέρεται στο κεφάλαιο που διαθέτει η προς δανειοδότηση επιχείρηση. Ειδικότερα, εξετάζονται η κεφαλαιουχική δομή της επιχείρησης και οι αμυντικοί της μηχανισμοί σε περιόδους ανεπάρκειας

ρευστότητας, το ύψος της πραγματικής καθαρής θέσης της εταιρείας, το ύψος των πραγματοποιηθέντων κερδών καθώς και η κερδοφόρος δύναμη των ιδίων κεφαλαίων της. Επιπλέον, εξετάζεται ενδεχόμενη ύπαρξη υπερδανεισμού κάτι το οποίο μπορεί να σημαίνει όχι μόνο κακή διαχείριση των κεφαλαίων της προς δανειοδότηση επιχείρησης αλλά και πιθανή αδυναμία αποπληρωμής των υποχρεώσεων της.

- **Collateral.** Ο συγκεκριμένος παράγοντας αναφέρεται στις εξασφαλίσεις που διαθέτει η προς δανειοδότηση επιχείρηση. Ανάλογα με την οικονομική ισχύ μιας επιχείρησης και τη φερεγγυότητα των φορέων της, λαμβάνονται διάφορες μορφές εξασφαλίσεων οι οποίες λειτουργούν σαν «έξοδος κινδύνου» για την Τράπεζα. Η ικανοποίηση των απαιτήσεων έναντι του πελάτη μέσω των εξασφαλίσεων, δεν πρέπει να είναι ποτέ ο σκοπός της χορήγησης. Απλώς παρέχει μια ξεκάθαρη ένδειξη της συνολικής χρηματοοικονομικής θέσεως του πελάτη έναντι της Τράπεζας και των άλλων πιστωτών.

Συστήματα αυτού του είδους έχουν τα πλεονεκτήματα ότι δίνουν αποτελέσματα τα οποία προκύπτουν από λεπτομερή και εις βάθος ανάλυση του κάθε αντισυμβαλλόμενου, κατά την οποία εξετάζονται οικονομικά αλλά και ποιοτικά χαρακτηριστικά του. Ωστόσο, έχουν ένα κύριο μειονέκτημα που οφείλεται στο γεγονός ότι τα αποτελέσματα τους βασίζονται αποκλειστικά στην ανθρώπινη κρίση, με αποτέλεσμα να μειώνεται η αντικειμενικότητα των αποτελεσμάτων τους. Επίσης έχουν μεγάλο κόστος εφαρμογής, καθώς απαιτούν τη χρήση ειδικευμένων και έμπειρων στελεχών.

Μοντέλα Credit Scoring

Τα μοντέλα credit scoring χρησιμοποιούν δεδομένα από παρατηρήσεις των χαρακτηριστικών των δανειστών είτε για να μετρήσουν την πιθανότητα επισφάλειας είτε για να ταξινομήσουν τους δανειστές σε διαφορετικές κατηγορίες επισφαλών πελατών. Επιλέγοντας και συνδέοντας διαφορετικά οικονομικά και χρηματοοικονομικά χαρακτηριστικά δανειστών, ο credit manager ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος μπορεί να σχηματίσει αριθμητικούς παράγοντες που να εξηγούν σε σημαντικό βαθμό τον πιστωτικό κίνδυνο, να εκτιμήσει το βαθμό σχετικότητας ή σημασίας των παραγόντων

αυτών, να αναπτύξει την εκτίμηση του κινδύνου, να έχει μεγαλύτερη δυνατότητα να εντοπίσει από την αρχική αίτηση τον επισφαλή πελάτη και τέλος να μπορεί να εκτιμήσει τα πιθανά αποθεματικά που χρειάζεται για να αντιμετωπίσει η τράπεζα του τις πιθανές μελλοντικές ζημιές από ανεξόφλητα δάνεια. Παραδείγματος χάριν, για ένα καταναλωτικό δάνειο τα αντικειμενικά χαρακτηριστικά ενός μοντέλου credit scoring θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν το εισόδημα, τα περιουσιακά στοιχεία, την ηλικία, την απασχόληση και την διαμονή. Τα μοντέλα credit scoring είναι πολυμεταβλητά και περιλαμβάνουν :

1. Μοντέλα γραμμικής πιθανότητας
2. Μοντέλα logit
3. Μοντελα probit
4. Μοντέλα διακριτικής ανάλυσης

Μοντέλα γραμμικής πιθανότητας

Το υπόδειγμα γραμμικής πιθανότητας χρησιμοποιεί ιστορικά στοιχεία, όπως χρηματοοικονομικοί δείκτες, για να προσδιορίσει την προηγούμενη συμπεριφορά του υποψήφιου απέναντι στις οφειλές του. Το υπόδειγμα υποθέτει ότι η συμπεριφορά του δανειζόμενου σε παλιά δάνεια θα είναι η ίδια και για τα νέα δάνεια.

Σύμφωνα με το μοντέλο χωρίζονται τα παλαιά δάνεια (i) σε δύο κατηγορίες, αυτά που αθετήθηκαν ($Z_i = 1$) και αυτά που αποπληρώθηκαν ομαλά ($Z_i = 0$). Στην συνέχεια με γραμμική παλινδρόμηση σχετίζουμε τις παραπάνω κατηγορίες με j μεταβλητές (X_{ij}) που εμπεριέχουν ποσοτικές πληροφορίες για το i -στό δανειζόμενο, όπως ο δείκτης μόχλευσης. Η μορφή του μοντέλου είναι η ακόλουθη:

$$Z_i = \sum_{j=1}^n \beta_j X_{ij} + \text{σφάλμα}$$

Όπου β_j είναι η εκτιμώμενη σημασία της j -οστής μεταβλητής στην προβαλλόμενη ιστορική εμπειρία πληρωμών. Αν στη συνέχεια πάρουμε αυτά τα β και τα πολλαπλασιάσουμε με τα X_{ij} για τον πιθανό δανειζόμενο μπορούμε να βρούμε το Z για

τον συγκεκριμένο υποψήφιο. Η τιμή αυτή μπορεί να μεταφραστεί ως η πιθανότητα να μην πληρώσει ο υποψήφιος δανειζόμενος: η αναμενόμενη πιθανότητα μη πληρωμής, όπου p η πιθανότητα πληρωμής του δανείου.

Λογαριθμικό Υπόδειγμα (Logit Model)

Το λογαριθμικό μοντέλο περιορίζει την αθροιστική πιθανότητα της μη πληρωμής του δανείου μεταξύ 0 και 1. Η πιθανότητα αυτή δίνεται από τον παρακάτω τύπο:

$$F(Z_i) = 1 / (1 + e^{-Z_i})$$

Όπου το Z_i είναι ο εκθέτης, $F(Z_i)$ είναι η αθροιστική πιθανότητα της μη πληρωμής και εκτιμάται με παλινδρόμηση όπως στο μοντέλο της γραμμικής πιθανότητας. Ουσιαστικά μπορούμε να υπολογίσουμε για τον υποψήφιο δανειζόμενο μια τιμή για το Z_i με τον ίδιο τρόπο όπως στο προηγούμενο μοντέλο και στην συνέχεια το αριθμό αυτό να τον βάλουμε στον τύπο για να βρούμε την αθροιστική πιθανότητα.

Υπόδειγμα Probit Model

Το υπόδειγμα αυτό επίσης περιορίζει την πιθανότητα μη πληρωμής μεταξύ του 0 και του 1. Διαφέρει όμως από το λογαριθμικό μοντέλο μιας και υποθέτει ότι η κατανομή της πιθανότητας είναι κανονική και όχι η εκθετική όπως υποδηλώθηκε παραπάνω. Έχει αποδειχτεί ότι αν τα αποτελέσματα της λογαριθμικής μεθόδου πολλαπλασιαστούν με έναν σταθερό αριθμό μας δίνουν ορθότερα αποτελέσματα. Οι αριθμοί που προτείνονται είναι είτε ο 0,551 είτε ο 0,625.

Μοντέλα Διακριτικής Ανάλυσης

Η διακριτική ανάλυση είναι μια στατιστική τεχνική που επιτρέπει να γίνει ταξινόμηση μιας εταιρείας με βάση ορισμένους δείκτες ώστε να εξετασθεί κατά πόσο είναι πιθανή η

εμφάνιση χρηματοοικονομικών δυσχερειών εντός της επόμενης χρήσης της εταιρείας. Συνοπτικά αναφέρεται ότι στα εν λόγω μοντέλα περιλαμβάνονται τα υποδείγματα Altman, το υπόδειγμα Gloumbos & Grammatikos, το μοντέλο Zavgren.

Σύστημα Λήψης Αποφάσεων

Ένα σύστημα λήψης αποφάσεων είναι ένα πληροφοριακό σύστημα το οποίο παρέχει υποστήριξη στην διαδικασία λήψης αποφάσεων ενσωματώνει δε στην δομή του στατιστικές τεχνικές καθώς και τεχνικές από τον χώρο πολυκριτήριας ανάλυσης αποφάσεων οι οποίες έχουν την δυνατότητα αξιοποίησης ποσοτικών αλλά και ποιοτικών δεδομένων. Όλες αυτές οι συνιστώσες αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και είναι ευέλικτες στις μεταβολές του περιβάλλοντος της απόφασης ή ακόμη και στις προτιμήσεις αυτών που λαμβάνουν αποφάσεις.

Σύγχρονα Υποδείγματα

Καμπύλες διάρθρωσης επιτοκίου

Μια μέθοδος εκτίμησης της έκθεσης στον πιστωτικό κίνδυνο, είναι ο έλεγχος των risk premiums που προκύπτουν από την τρέχουσα δομή των αποδόσεων των δανείων ή των ομολογιακών εκδόσεων άλλων δανειστών, που έχουν διαπιστωθεί ότι έχουν εκτεθεί σε παρόμοιο βαθμό κινδύνου. Οι διεθνείς εξειδικευμένοι οργανισμοί (Moody's, S&P, Fitch), που σκοπό έχουν την εκτίμηση του κινδύνου στον οποίο εκτίθενται οι επιχειρήσεις, κατηγοριοποιούν τους εκδότες ομολογιακών δανείων σε 7 κύριες ομάδες, με βάση την εκτιμώμενη ποιότητα της πιστοληπτικής τους ικανότητας. Οι πρώτες τέσσερις ποιοτικές κατηγοριοποιήσεις που είναι: AAA, AA, A και BBB, υποδεικνύουν υψηλή ή σχετικά υψηλή πιστοληπτική ικανότητα. Αντιθέτως οι κατηγοριοποιήσεις BB, B και CCC υποδεικνύουν χαμηλή πιστοληπτική ικανότητα.

Οι τρεις τελευταίες κατηγορίες στην αξιολόγηση ομολογιών είναι γνωστές ως ομολογίες υψηλού κινδύνου.

Σε αρκετές χώρες υπάρχει ο περιορισμός των τραπεζών από τις εποπτικές αρχές, όσον αφορά στην αγορά ομολόγων που δεν εμπίπτουν στις προαναφερθείσες κατηγορίες

υψηλής πιστοληπτικής ικανότητας. Αξίζει να σημειωθεί ότι αντιθέτως με τα τραπεζικά ιδρύματα, οι εποπτικές αρχές των ασφαλιστικών εταιριών επιτρέπουν σε αυτές την αγορά ομολογιών που δεν έχουν κατηγοριοποιηθεί στις τέσσερις περιπτώσεις AAA, AA, A και BBB.

Αυτές οι κατηγοριοποιήσεις ομολόγων αποτελούν εκτιμήσεις για τις χρηματοοικονομικές και επιχειρηματικές προοπτικές των εταιριών που αξιολογούνται. Από τη στιγμή που οι κατατάξεις των ομολόγων αντικατοπτρίζουν την πιθανότητα αθέτησης, μπορούμε να διαπιστώσουμε στενή συσχέτιση ανάμεσα στην αξιολόγηση του ομολόγου και την απαιτούμενη απόδοση του.

Προκειμένου για την καλύτερη κατανόηση της μεθόδου υπολογισμού του πιστωτικού κινδύνου, παρατίθεται το ακόλουθο παράδειγμα:

Έστω ένα χρηματοοικονομικό ίδρυμα έχει την απαίτηση να λάβει από εταιρικό ομόλογο ετήσιας διάρκειας μία ελάχιστη απόδοση (k) ίση με την απόδοση χωρίς κίνδυνο του αντίστοιχου κρατικού ομολόγου (i). Αν p η πιθανότητα η υποχρέωση καταβολής κεφαλαίου και τόκων να ικανοποιηθεί εξολοκλήρου από την επιχείρηση τότε, σύμφωνα με τις ανωτέρω υποθέσεις, θα πρέπει να ισχύει

$$P * (1 + k) = 1 + i$$

Από την ανωτέρω εξίσωση, γνωρίζοντας τις αποδόσεις k , i , μπορεί να υπολογιστεί η πιθανότητα p και αντίστοιχα η πιθανότητα $1-p$ που αποτελεί την πιθανότητα μη πληρωμής ή αθέτησης της υποχρέωσης. Δηλ, αποτελεί ένα μέτρο εκτίμησης του πιστωτικού κινδύνου.

Value at Risk

Η μέθοδος VAR είναι μία νέα προσέγγιση που τα τελευταία χρόνια έχει λάβει την αποδοχή της αγοράς. Πρόκειται για ένα στατιστικό μέτρο κινδύνου το οποίο υπολογίζει μέσα σε συγκεκριμένο διάστημα εμπιστοσύνης (π.χ. 95%) το χρηματικό ποσό το οποίο ένα χαρτοφυλάκιο ή ένα τραπεζικό ίδρυμα αντέχει να απολέσει, μέσα σε ένα

συγκεκριμένο χρονικό ορίζοντα εξαιτίας των δυνητικών μεταβολών στις αγοραίες τιμές των υποκειμένων τίτλων. Το χρονικό διάστημα ανάλυσης, μπορεί να διαφέρει από μία μέρα έως και 1 μήνα ή και παραπάνω.

Προκειμένου για τον υπολογισμό του VAR υπάρχουν τρεις διαφορετικές μεθοδολογίες:

- Το υπόδειγμα ιστορικών τιμών, σύμφωνα με το οποίο χρησιμοποιούνται ιστορικές τιμές για τα στοιχεία του χαρτοφυλακίου που απαιτούνται προκειμένου για τον προσδιορισμό της κατανομής των αποδόσεών του
- Η μέθοδος εκτιμηθείσας διακύμανσης – συνδιακύμανσης, σύμφωνα με την οποία δημιουργείται ένας πίνακας διακύμανσης – συνδιακύμανσης με ιστορικά στοιχεία
- Η μέθοδος προσομοίωσης monte carlo, σύμφωνα με την οποία χρησιμοποιούνται τυχαίες και όχι ιστορικές τιμές των στοιχείων του χαρτοφυλακίου που απαιτούνται, προκειμένου για τον προσδιορισμό της κατανομής των αποδόσεών του

Τα υποδείγματα μέτρησης του πιστωτικού κινδύνου και όχι μόνο που έχουν αναπτυχθεί τα τελευταία χρόνια, περιλαμβάνουν πολλές ακόμα υποπεριπτώσεις όπως το υπόδειγμα RAROC, το μοντέλο του Merton, τη μέθοδο εξαγωγής του πιστωτικού κινδύνου από το βαθμό θνησιμότητας των εταιρικών ομολόγων κ.α. Στην παρούσα εργασία επιχειρήθηκε μία συνοπτική περιγραφή των σημαντικότερων μεθοδολογιών – υποδειγμάτων εκτίμησης του πιστωτικού κινδύνου προκειμένου να σκιαγραφηθούν τα εργαλεία των τραπεζών στο ρόλο τους ως φορείς χρηματοδότησης. Περαιτέρω ανάλυση των εν λόγω υποδειγμάτων δε θα ήταν συνεπής με το θέμα και το σκοπό της παρούσας μελέτης γι' αυτό και δεν επιχειρήθηκε.

Οι ΜΜΕ, όπως είναι γνωστό, μέχρι πριν από λίγα χρόνια είχαν περιορισμένη πρόσβαση στις υπηρεσίες που παρείχε το τραπεζικό σύστημα. Όμως, η αναθεώρηση της πολιτικής τόσο των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και των κρατών-μελών που αναγνώρισαν και εκτίμησαν το ρόλο και τη συνεισφορά των ΜΜΕ στην οικονομία και ειδικότερα τη συμβολή τους στην απασχόληση, την παραγωγή και την προσκόλλησή τους στις τοπικές οικονομίες, είχαν ως αποτέλεσμα ν' αναβαθμιστεί η πρόσβαση των ΜΜΕ στο τραπεζικό σύστημα και στα σύγχρονα χρηματοδοτικά εργαλεία. Σήμερα, οι Τράπεζες στη χώρα μας είναι ένας από τους βασικότερους συντελεστές ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και της γενικότερης αναπτυξιακής δυναμικής της Ελληνικής οικονομίας.

Στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις στρέφονται πλέον οι τράπεζες για τη διατήρηση των εσόδων τους από την Ελλάδα, σε μία περίοδο όπου η πιστωτική κρίση έχει οδηγήσει σε επιβράδυνση της ανάπτυξης της λιανικής τραπεζικής. Από τα αποτελέσματα των τραπεζών για τη χρήση 2007 και του 1ου τριμήνου του 2008 φάνηκε ότι η στροφή των πιστωτικών ιδρυμάτων στην αποκαλούμενη «ραχοκοκαλιά» της Ελληνικής οικονομίας απέδωσε καρπούς, καθώς η αύξηση των υπολοίπων στην συγκεκριμένη κατηγορία χορηγήσεων είναι σημαντική και αρκετά υψηλότερη σε σχέση με τις προηγούμενες χρήσεις. Τα αρμόδια τμήματα των πιστωτικών ιδρυμάτων αναδιοργάνωσαν, σε σχέση με τα προηγούμενα έτη, τους όρους δανειοδότησης των μικρομεσαίων καθώς και των πολύ μικρών επιχειρήσεων, παρά την άνοδο του κόστους δανεισμού σε παγκόσμιο επίπεδο, ενώ δημιούργησαν και πληθώρα ελκυστικών προϊόντων που μπορούν ν' αποτελέσουν εργαλεία ανάπτυξης στα χέρια των επιχειρήσεων αυτών.

Παράλληλα δημιουργούν σύγχρονες υποδομές στα δίκτυά τους, είτε με την κατάλληλη αναπροσαρμογή των υπάρχοντων καταστημάτων είτε με τη δημιουργία επιχειρηματικών κέντρων με στόχο την απρόσκοπτη εξυπηρέτησης της ανωτέρω πολλά υποσχόμενης πελατείας τους.

Οι τράπεζες λοιπόν, με επιθετική πολιτική, τόσο σε επίπεδο επιτοκίων όσο και σε επίπεδο προμηθειών, επιδιώκουν τη διείσδυσή τους στη συγκεκριμένη κατηγορία πελατών, η οποία τα επόμενα χρόνια αναμένεται να αποτελέσει βασική -αν όχι τη σημαντικότερη- πηγή εσόδων από τις δραστηριότητες στη χώρα μας, καθώς η λιανική τραπεζική θα ωριμάζει.

Όπως άλλωστε επισημαίνουν οι ίδιοι οι τραπεζίτες, οι χιλιάδες μεσαίες, μικρές & πολύ μικρές επιχειρήσεις αποτελούν «ακατέργαστη δεξαμενή» κερδοφορίας για τα πιστωτικά ιδρύματα που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα, και αποτελεί στόχο η προσέλκυση υγιών εταιρειών που θα χρησιμοποιήσουν την τραπεζική χρηματοδότηση, ως εργαλείο μεγέθυνσης τόσο στην εγχώρια όσο και στις διεθνείς αγορές.

Η «ακατέργαστη δεξαμενή»

Σύμφωνα με στοιχεία της ICAP, στην Ελλάδα δραστηριοποιούνται περίπου 19,500 επιχειρήσεις που απασχολούν 165,000 εργαζόμενους και πραγματοποιούν ετήσιες μικτές πωλήσεις της τάξεως των 33 δις €, ενώ ο δανεισμός τους δεν ξεπερνά τα 15 δις €. Την ίδια στιγμή συνολικά 4,348 επιχειρήσεις με ετήσιο κύκλο εργασιών από 2,5 δις €, αριθμό εργαζομένων 167,000 & ετήσιες μεικτές πωλήσεις 23 δις € χρωστούν 11 δις €.

Επιπλέον, σύμφωνα με στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε.(Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας) & των Τραπεζών, συνολικά η κατηγορία των ΜΜΕ περιλαμβάνει περίπου 870 χιλ. επιχειρήσεις & επαγγελματίες με ετήσιο τζίρο ως 2,5 εκ € (στοιχεία, Μάιος 2008). Δανειακή σχέση έχει μόλις το 1/3 αυτών, δηλ. περίπου 290 χιλ. επιχειρήσεις, με εκτίμηση δανεισμού κατά μ.ο. 60 χιλ. € ανά επιχείρηση.

Επιπλέον, στα υπόλοιπα των χορηγήσεων προς επιχειρήσεις αυτής της κατηγορίας(υπολογίζονται στα 30 δις € έως το 1^ο τρίμηνο του 2008, με ετήσια αύξηση περίπου 30%) περιλαμβάνονται και χορηγήσεις στεγαστικών & καταναλωτικών δανείων που ελήφθησαν για την ανάπτυξη «επιχειρηματικών» και «επαγγελματικών» δραστηριοτήτων.

Άρα είναι προφανές, αφενός πως οι ΜΜΕ δεν είναι υπερδανεισμένες, αφετέρου πως η αναξιοποίητη «πίτα» αφορά περίπου 580 χιλ. επιχειρήσεις & ελ. επαγγελματίες, γεγονός το οποίο εύλογα καθιστά τη συγκεκριμένη αγορά ιδιαίτερος ελκυστική για τις τράπεζες, με ικανοποιητικά περιθώρια κέρδους.

Βασικοί «παίκτες» στην επιχειρηματική τραπεζική είναι σήμερα η Eurobank, η Εθνική Τράπεζα και η Τράπεζα Πειραιώς, ενώ στο «παιχνίδι» του ανταγωνισμού έχουν εισέλθει και οι υπόλοιπες τράπεζες οι οποίες διεκδικούν μερίδιο αγοράς στην ταχέως αναπτυσσόμενη αγορά των ΜΜΕ και διαφοροποιούνται τόσο σε επίπεδο πολιτικής όσο και σε επίπεδο επιτοκίων και προμηθειών. Το σίγουρο είναι πως ο ανταγωνισμός που έχει αναπτυχθεί μεταξύ των Πιστωτικών Ιδρυμάτων έχει οδηγήσει στη δημιουργία φθηνότερων δανείων, με ευνοϊκότερους όρους αποπληρωμής και παρά την άνοδο του κόστους δανεισμού στην Ευρωζώνη, σε ορισμένες περιπτώσεις τα επιτόκιά τους φθάνουν ακόμη και εκείνα των στεγαστικών δανείων.

Σύμφωνα με στοιχεία της Τράπεζας Της Ελλάδος, το μέσο κυμαινόμενο επιτόκιο των νέων επιχειρήσεων με τζίρο έως 2,5 εκ €, ανήλθε τον Ιούνιο του '08 σε 7,25% από 7% τον Ιανουάριο του '08 ενώ το σταθερό διάρκειας από 1 έως 5 έτη έφτασε το 6,8% από 6,5% με βάση το ίδιο χρονικό διάστημα. Πρόκειται για πολύ ελκυστικά επιτόκια, δεδομένου του ακριβού κόστους χρήματος της διατραπεζικής καθώς και του γεγονότος ότι σημαντικό μέρος των δανείων αυτών χορηγούνται δίχως προσημείωση ακίνητης περιουσίας.

Πέραν όμως της δανειοδότησης, οι τράπεζες προσφέρουν και συμβουλευτικές υπηρεσίες, λειτουργώντας ως συνεργάτες με στόχο να βοηθήσουν τις επιχειρήσεις στη λήψη σωστών αποφάσεων, τις οποίες στη συνέχεια μπορούν, με λιγότερο ρίσκο, να υποστηρίξουν με την απαιτούμενη ρευστότητα.

Αναφέρουμε ενδεικτικά την σημαντικότερη υποστήριξη που λαμβάνουν οι επιχειρήσεις από τα πιστωτικά ιδρύματα (τόσο σε συμβουλευτικό όσο και σε χρηματοδοτικό επίπεδο) όσο αφορά στη λήψη επιδοτήσεων από τα περιφερειακά προγράμματα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΠΕΠ), από τα πλείστα προγράμματα των κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης (στο παρόν «τρέχει ο τελευταίος κύκλος του Γ' ΚΠΣ) καθώς και από την εναλλακτική

λύση που προσφέρει το Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών & Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (Τ.Ε.Μ.Π.Μ.Ε.).

Κατ' αυτόν τον τρόπο, οι τράπεζες έχουν τη δυνατότητα προσέλκυσης σημαντικού αριθμού πελατών και ολοκληρώνουν την όλη γραφειοκρατική διαδικασία για λογαριασμό τους χωρίς κόστος, με την προοπτική δημιουργίας μιας μακροχρόνιας σχέσης μαζί τους.

ΕΡΕΥΝΑ ΡΥΘΜΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΠΡΟΣ ΜΜΕ & ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΓΟΡΑΣ & Π.Ι. ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ⁹

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι

ΡΥΘΜΟΣ ΑΥΞΗΣΗΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ ΠΡΟΣ ΜΜΕ ΑΝΑ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ					ΡΥΘΜΟΣ ΕΤΗΣΙΑΣ ΑΥΞΗΣΗΣ ΑΓΟΡΑΣ
ΜΗΝΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ				ΑΓΟΡΑ
	ΕΤΕ	ΑΛΦΑ	EUROBANK	ΠΕΙΡΑΙΩΣ	
ΜΑΡΤΙΟΣ '07	36,30%	13,10%	39,10%	42,60%	32,78%
ΙΟΥΝΙΟΣ '07	34,00%	12,10%	38,50%	46,00%	32,65%
ΣΕΠΤ '07	38,00%	18,10%	40,20%	54,00%	37,58%
ΔΕΚΕΜΒ '07	24,00%	12,70%	37,60%	55,00%	32,33%
ΜΑΡΤΙΟΣ '08	28,00%	14,70%	36,50%	55,00%	33,55%
ΑΠΡΙΛ '08*	28,00%	15,00%	36,80%	55,30%	33,78%
ΜΑΙΟΣ '08*	29,00%	16,00%	37,00%	55,50%	34,38%
33,86%	31,04%	14,53%	37,96%	51,91%	33,86%
ΥΠΟΛΟΙΠΑ¹⁰	ΕΤΕ	ΑΛΦΑ	EUROBANK	ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΑΓΟΡΑ
ΜΑΡΤΙΟΣ '07	2.950 €	4.016 €	5.934 €	10.056 €	22.956 €
ΙΟΥΝΙΟΣ '07	3.200 €	4.164 €	6.350 €	11.233 €	24.947 €
ΣΕΠΤ '07	3.450 €	4.229 €	6.928 €	12.603 €	27.210 €
ΔΕΚΕΜΒ '07	3.328 €	4.407 €	7.614 €	13.665 €	29.014 €
ΜΑΡΤΙΟΣ '08	3.970 €	4.607 €	8.102 €	15.566 €	32.245 €
ΑΠΡΙΛ '08*	3.750 €	4.700 €	8.200 €	16.200 €	32.850 €
ΜΑΙΟΣ '08*	4.000 €	4.780 €	8.450 €	16.800 €	34.030 €

ΣΥΝΟΛΟ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ ΕΩΣ 31/12/07: 15 δις €
 ΣΥΝΟΛΟ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ ΕΩΣ 30/05/08: 18 δις €
 ΑΝΑΜ. ΣΥΝΟΛ. ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΕΩΣ 31/12/08: 21 δις € ^{*11}
 ΕΤΗΣΙΟ % ΑΥΞΗΣΗΣ: 35,00%

⁹ ΠΗΓΕΣ:

ΤτΕ
 ΕΣΥΕ
 ΕΟΜΜΕΧ
 ΚΕΡΔΟΣ
 ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ
 ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
 ΑΛΦΑ BANK
 ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
 EUROBANK

¹⁰ Σημ: Τα υπόλοιπα υπολογίζονται σε εκ.€

¹¹ * Εκτίμηση

Παρατηρήσεις - Γενικές

- α) Τα αποτελέσματα προέρχονται από πληροφορίες των Τραπεζών προς τους επίσημους φορείς και τον Τύπο, είναι κατά το δυνατόν απαλλαγμένα από χρηματοδοτήσεις ΜΜΕ & Ελ. Επαγγελματιών προϊόντων στεγαστικής & καταναλωτικής πίστης, είναι επίσημα και δημοσιευμένα στον Τύπο έως και το 1ο τρίμηνο '08 (τόσο σε ποσοστά όσο & σε υπόλοιπα) και για τους μήνες Απρίλιο & Μάιο αποτελούν προβλέψεις & εκτιμήσεις των Τραπεζών & του Τύπου (μέσω δημοσιεύσεων και συνεντεύξεων στελεχών τους). Επίσης για τους μήνες αυτούς τα υπόλοιπα είναι σε στρογγυλοποίηση.
- β) Κάθε Τράπεζα δίνει διαφορετικό τρόπο καθορισμού για τις ΜΜΕ & τις πολύ Μικρές επιχειρήσεις (τα ανωτέρω αποτελέσματα αφορούν επιχειρήσεις, με τζίρο < 2,5 εκ. € ή πιστωτικό όριο <90 χιλ. €).
- γ) Σύμφωνα με νεότερες εκτιμήσεις της αγοράς και των Τραπεζών, & παρά την πιστωτική κρίση, το σύνολο των χορηγήσεων προς Μικρές & Πολύ μικρές επιχειρήσεις (στην Ελλάδα) ενδέχεται να ξεπεράσει το ποσό των 21 δις € μέχρι το τέλος του έτους.
- δ) όλα τα στοιχεία υπολογίζονται σε ετήσια βάση (yoy).
- ε) Αναφερόμαστε στα αποτελέσματα των τεσσάρων κυριοτέρων Τραπεζών που έχουν μερίδιο αγοράς συνολικά άνω του 95% των χορηγήσεων προς ΜΜΕ.

Παρατηρήσεις - Ειδικές

- α) ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ: Τα αποτελέσματα που αφορούν την Ε.Τ.Ε (τόσο σε ρυθμό ανάπτυξης όσο και σε υπόλοιπα) αναφέρονται σε αυτά που πέτυχε η Τράπεζα εντός Ελλάδος. Δε γίνεται διαχωρισμός ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης στις χορηγήσεις εξωτερικού (αναφέρονται ενοποιημένες).
- β) ALPHA BANK: Τα αποτελέσματα που αφορούν την ALPHA Τράπεζα Πίστewος (τόσο σε ρυθμό ανάπτυξης όσο και σε υπόλοιπα) αναφέρονται σε αυτά που πέτυχε η Τράπεζα εντός Ελλάδος. Δε γίνεται διαχωρισμός ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης στις χορηγήσεις εξωτερικού. (αναφέρονται ενοποιημένες). Επιπλέον η Τράπεζα διαχωρίζει τις πολύ μικρές επιχειρήσεις (με πιστωτικό όριο <90 χιλ. €) ως εξής:

ΜΗΝΑΣ	ΡΥΘΜ. ΑΥΞ. ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ	ΥΠΟΛΟΙΠΑ
ΜΑΡΤΙΟΣ '07	19,80%	1.016,00 €
ΙΟΥΝΙΟΣ '07	17,40%	1.074,00 €
ΣΕΠΤ '07	19,20%	1.105,00 €
ΔΕΚΕΜΒ '07	20,80%	1.163,00 €
ΜΑΡΤΙΟΣ '08	19,40%	1.213,00 €

γ) EFG EUROBANK: Τα στοιχεία είναι σε επίπεδο ομίλου ενοποιημένα. Δηλαδή δεν αναφέρονται στα αποτελέσματα που πέτυχε η Τράπεζα στην Ελλάδα μόνο στα πλαίσια των χορηγήσεων προς ΜΜΕ & πολύ μικρές επιχειρήσεις αλλά συμπεριλαμβάνουν και τις χορηγήσεις εξωτερικού (τόσο στα ποσοστά όσο και στα υπόλοιπα). Ενδεικτικά αναφέρουμε πως ο ρυθμός αύξησης των χορηγήσεων της Τράπεζας για το έτος 2007 (37,6% γογ) αφορά υπόλοιπα της τάξεως των 7,6 δις € εκ των οποίων τα 6,3 δις € επετεύχθησαν εντός Ελλάδος.

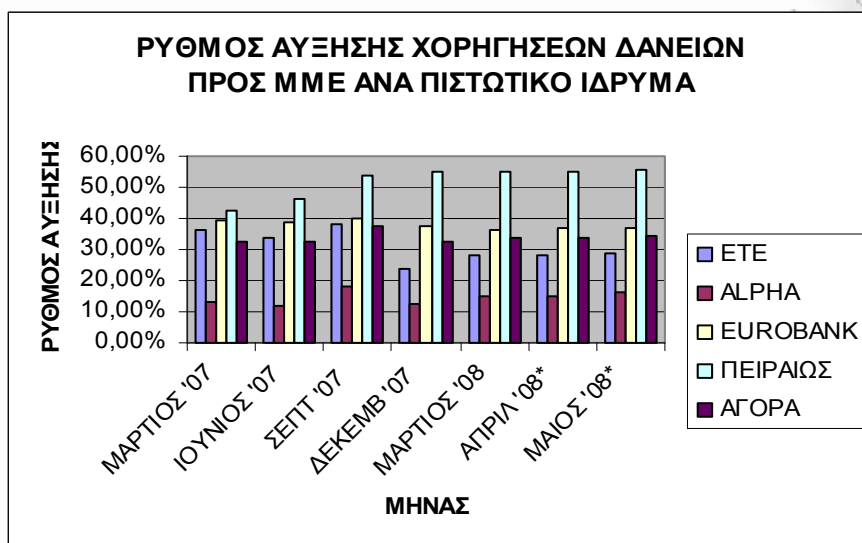
δ) ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ: Τα στοιχεία είναι σε επίπεδο ομίλου ενοποιημένα. Δηλαδή δεν αναφέρονται στα αποτελέσματα που πέτυχε η Τράπεζα στην Ελλάδα μόνο στα πλαίσια των χορηγήσεων προς ΜΜΕ & πολύ μικρές επιχειρήσεις αλλά συμπεριλαμβάνουν και τις χορηγήσεις εξωτερικού(τόσο στα ποσοστά όσο και στα υπόλοιπα). Ενδεικτικά αναφέρουμε πως ο ρυθμός αύξησης των χορηγήσεων της Τράπεζας για το έτος 2007(55% γογ) αφορά υπόλοιπα της τάξεως των 13,665 δις € εκ των οποίων τα 11,159 δις € επετεύχθησαν εντός Ελλάδος. Επιπλέον σε αυτά τα αποτελέσματα δεν είναι σαφής ο διαχωρισμός μεταξύ ΜΜΕ & πολύ μικρών επιχειρήσεων με αποτέλεσμα να συμπεριλαμβάνονται & χορηγήσεις σε επιχειρήσεις με τζίρο >2,5 εκ. €.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ

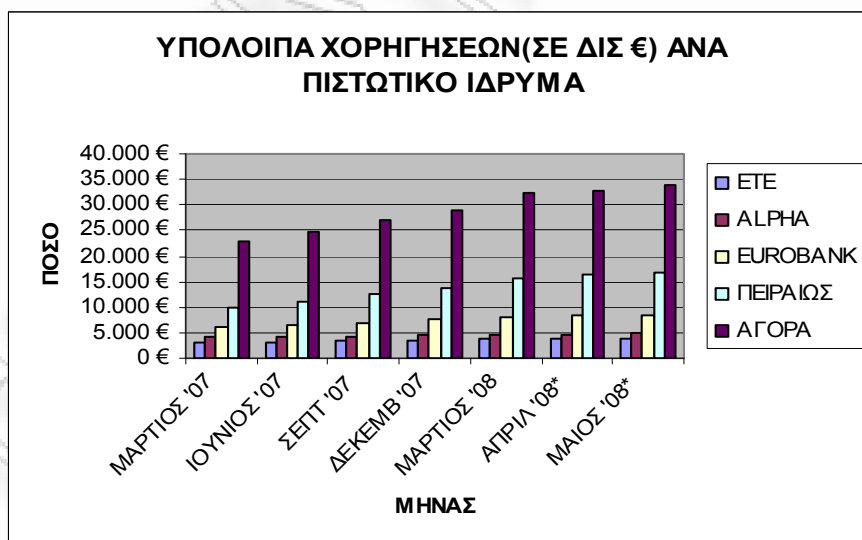
ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙ

Χρηματοδότηση εγχώριων επιχειρήσεων από τα Π.Ι στην Ελλάδα(% σε ετήσια βάση)			
Χρηματοδότηση επιχειρήσεων (1)	Δ' τρίμηνο 2005	Δ' τρίμηνο 2006	Δ' τρίμηνο 2007
	12,7	16,8	19,3
(1) Λαμβάνονται υπόψη και τα ομόλογα επιχειρήσεων που διακρατούν στα χαρτοφυλάκιά τους τα Π.Ι., καθώς και τα τιτλοποιημένα δάνεια.			
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Έκθεση Νομισματικής Πολιτικής 2007-2008			

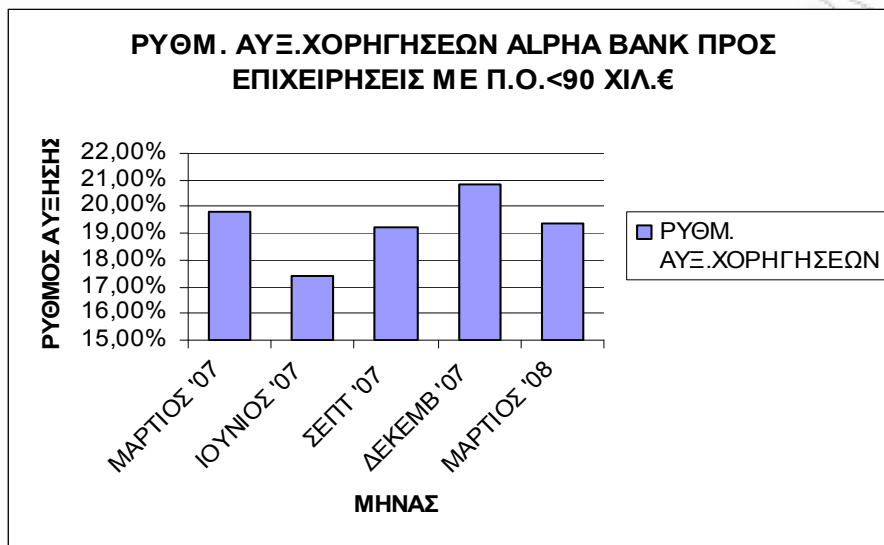
ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙΙ

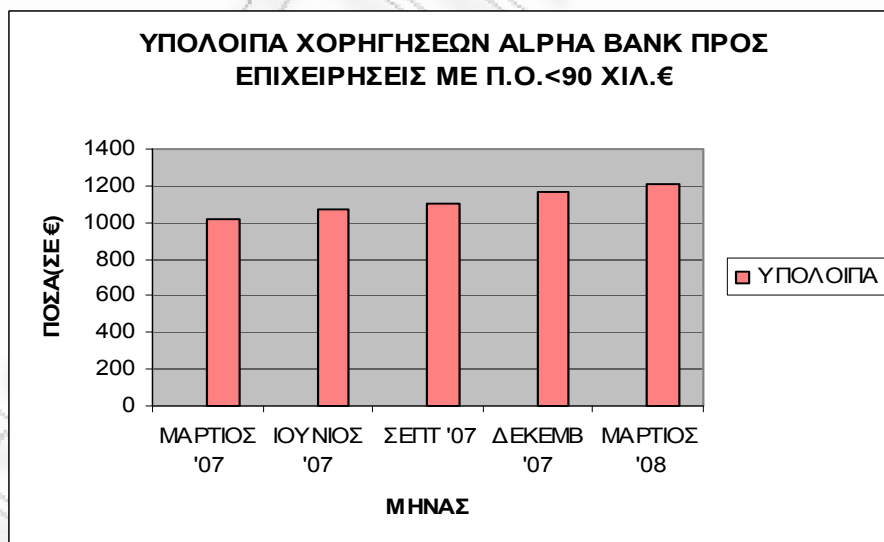
ΠΙΝΑΚΑΣ ΙV

ΠΙΝΑΚΑΣ V

ΠΙΝΑΚΑΣ VI

Νέα κουλτούρα ανάπτυξης των ΜΜΕ στην Ελλάδα της Ε.Ε. – Γενικές Διαπιστώσεις

Ο ρόλος των πιστωτικών ιδρυμάτων στην απρόσκοπτη ανάπτυξη των ΜΜΕ, τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ε.Ε. είναι ιδιαίτερα σημαντικός αλλά δεν είναι επαρκής για να σηκώσει μόνος το βάρος της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων αυτών και να εξασφαλίσει την επιβίωσή τους. Θα ήταν χρήσιμο εδώ να παραθέσουμε τις δηλώσεις του προέδρου της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, Philippe Maystadt: " Η ανάλυση της επιτροπής επιβεβαιώνει τα συμπεράσματα της διαβούλευσης που διεξήγαγε η Ε.Τ.Ε.: Η ευημερία και η ανάπτυξη των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων θα είναι το κλειδί για τη μελλοντική ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης. Η αγορά μόνη της, δεν είναι ικανή να παράσχει επαρκή και κατάλληλη χρηματοδότηση για τις ΜΜΕ, ιδιαίτερα για καινοτόμες επιχειρήσεις με υψηλή ανάπτυξη. Ο όμιλος Ε.Τ.Ε. επομένως επιδιώκει να καλύψει το κενό στην αγορά, διευρύνοντας την εμβέλεια της χρηματοδότησης που παρέχει". Η στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, η προσέλκυση εξωτερικών επενδύσεων και η βελτίωση του θεσμικού και οικονομικού περιβάλλοντος στο οποίο δραστηριοποιούνται αυτές αποτελούν πρωταρχικούς στόχους τόσο για την Ελλάδα όσο και για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ειδικότερα δε, είναι ιδιαίτερας σημασίας η ύπαρξη ενός νέου μοντέλου βιώσιμης μικρομεσαίας επιχείρησης, το οποίο να καλύπτει τις σημερινές απαιτήσεις για ποιότητα, καινοτομία, ενσωμάτωση της νέας γνώσης και εξωστρέφεια, με σημεία προσανατολισμού την προσέγγιση νέων αγορών, την αύξηση της παραγωγικής δυναμικότητας, τη μείωση του κόστους και την ανάπτυξη συνεργασιών και κατάλληλης δικτύωσης.

Στην Ε.Ε.

Σχεδόν 1,2 εκατομμύρια επιχειρήσεις δημιουργούνται στην Ε.Ε. ετησίως , περίπου το 10% του συνολικού αριθμού των επιχειρήσεων. Αυτό επισημαίνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενημερώνοντας ταυτόχρονα πως μόνο οι μισές από αυτές επιβιώνουν την πρώτη πενταετία. Και συνεχίζει: "Οι ΜΜΕ είναι πραγματικοί γίγαντες της Ευρωπαϊκής οικονομίας εφόσον αντιπροσωπεύουν το 99% των επιχειρήσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και προσφέρουν τα 2/3 του συνόλου της απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα".

Οι ΜΜΕ αντιμετωπίζουν συχνά δυσκολίες πρόσβασης σε κεφάλαια και γνώση και δε διαθέτουν εμπειρία. Η περιφερειακή πολιτική και η πολιτική συνοχής της Ε.Ε. αποσκοπούν στην αντιμετώπιση αυτών των δυσκολιών, μέσω ενός συνδυασμού μέτρων όπως οι άμεσες επενδύσεις, η παροχή υπηρεσιών στήριξης σε επιχειρήσεις, η κατάρτιση, η δημιουργία ενός περιβάλλοντος ευνοϊκού για την καινοτομία, η χρηματοοικονομική τεχνική και η μεταφορά τεχνολογίας, καθώς και η δημιουργία δικτύων και ομίλων επιχειρήσεων.

Στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα το 99.7% της επιχειρηματικότητας αποτελείται από Μικρομεσαίες και πολύ μικρές επιχειρήσεις. Βέβαια, το επιχειρηματικό περιβάλλον ήταν μέχρι το πρόσφατο παρελθόν τόσο ευμετάβλητο, που η ανάληψη επενδυτικών δραστηριοτήτων προσέκρουε σε ισχυρά αντικίνητρα. Η Ελλάδα, σύμφωνα με το European Innovation Scoreboard 2007, περιλαμβάνεται στην ομάδα των χωρών που υστερούν αρκετά του μέσου όρου της Ε.Ε.-27. Η επίδοσή της στην καινοτομία βρίσκεται σε πολύ χαμηλά επίπεδα, συγκρινόμενη με τους λοιπούς εταίρους, καθώς καταλαμβάνει την 20^η θέση στην Ευρωπαϊκή κατάταξη και εμφανίζει γενικά χαμηλές επιδόσεις σε τεχνολογικές καινοτομίες.

Γενικές Διαπιστώσεις

Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση του Εθνικού Παρατηρητηρίου, σε συνεργασία με τον ΕΟΜΜΕΧ και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανταγωνισμού, για την κατάσταση και τις προοπτικές των ΜΜΕ στην Ελλάδα προκύπτουν τα εξής:

- * Η επιχειρηματική φυσιολογία της χώρας χαρακτηρίζεται αριθμητικά από την καθολική κυριαρχία των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων
- * Η χώρα κατέχει την 1^η θέση ως προς την αυτοαπασχόληση, την 11^η ως προς το ρυθμό ίδρυσης επιχειρήσεων και την 6^η ως προς τη συνολική ροπή προς την επιχειρηματικότητα.
- * Οι Ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις παρουσιάζουν σημαντική ανταγωνιστική υστέρηση με αυτές της Ε.Ε., ενώ χαμηλή παραμένει η σύνδεση επιχειρηματικότητας και καινοτομίας και η ενσωμάτωση προϊόντων η μεθόδων τεχνολογίας στην παραγωγική διαδικασία ή και στον τρόπο διοίκησης και λειτουργίας τους.

* Οι ΜΜΕ οφείλουν να επαναπροσδιορίσουν την επιχειρηματική τους κουλτούρα με βάση τα νέα διαμορφούμενα δεδομένα του σύγχρονου επιχειρηματικού περιβάλλοντος, να απαλλαγούν από το παραδοσιακό μοντέλο λειτουργίας και να κινηθούν προς σύγχρονες μορφές οργάνωσης και ανάπτυξης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΠΙΔΟΤΗΣΕΩΝ ΜΜΕ

Όπως αναπτύχθηκε στην προηγούμενη ενότητα, εξετάζοντας κανείς τον τραπεζικό τομέα στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, παρατηρεί στροφή των ελληνικών τραπεζών προς τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, προκειμένου για την αύξηση των εσόδων τους. Η επερχόμενη πιστωτική κρίση, αλλά και η υπερχρέωση μεγάλου ποσοστού των νοικοκυριών, έχει οδηγήσει σε επιβράδυνση της ανάπτυξης της λιανικής τραπεζικής με αποτέλεσμα τα επιχειρηματικά δάνεια να αποτελούν προϊόν «στόχο» για τις ελληνικές εμπορικές τράπεζες κατά το 2008, κάτι το οποίο διαφαίνεται και από την αύξηση των υπολοίπων στη συγκεκριμένη κατηγορία χορηγήσεων σε σχέση με τις προηγούμενες χρήσεις.

Όπως αναπτύχθηκε και στο πρώτο κεφάλαιο, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις είναι οικονομικά και πολιτικά σημαντικές για την οικονομία κάθε χώρας. Η Ευρωπαϊκή Ένωση δραστηριοποιείται πλέον με στόχο τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος μέσα στο οποίο η επιχειρηματικότητα και ειδικά οι Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις θα μπορούν να λειτουργούν και να ευδοκιμούν. Αυτό διαφαίνεται από την ανάπτυξη ειδικών πολιτικών για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις, και επιβεβαιώνεται από τον Ευρωπαϊκό Χάρτη για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις και την Πράσινη Βίβλο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις.

Σε αυτό το πλαίσιο, πολλά μέτρα έχουν ληφθεί και στην Ελλάδα, προκειμένου για τη στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, με κυρίαρχο την ίδρυση του ΕΟΜΜΕΧ (Ελληνικός Οργανισμός Μικρών Μεσαίων Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας). Ήδη, στα πλαίσια του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης ο Οργανισμός συντόνισε πέντε έργα στήριξης των ΜΜΕ και συγκεκριμένα:

- Την ενίσχυση επενδύσεων για την ίδρυση νέων ΜΜΕ
- Την ενίσχυση επενδύσεων υπεργολαβικών ΜΜΕ
- Την ενίσχυση επενδύσεων των κοινοπραξιών και των διαφόρων μορφών συνεργασίας των ΜΜΕ
- Την ενίσχυση επενδύσεων χειροτεχνικών μονάδων
- Την επιδότηση επιτοκίου βιοτεχνικών δανείων

Παράλληλα, σημαντική ενίσχυση παρέχεται μέσω του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης με σκοπούς:

- Την ενίσχυση της γυναικείας επιχειρηματικότητας
- Την ενίσχυση της νεανικής επιχειρηματικότητας
- Την ενίσχυση των πολύ μικρών επιχειρήσεων του εμπορίου
- Την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας των ατόμων με αναπηρίες
- Την κατάρτιση επιχειρηματιών και εργαζόμενων του εμπορικού τομέα
- Την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας γονέων με τρία τέκνα και άνω
- Την ενίσχυση του νομαρχιακού και τοπικού τύπου για ψηφιοποίηση επιχειρηματικών λειτουργιών, κ.α.

Στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στο πλαίσιο των περιφερειακών επιχειρησιακών προγραμμάτων του Γ' και Δ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης

Στο πλαίσιο των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΠΕΠ) του Γ' ΚΠΣ 2000-2006 οι τράπεζες ανέλαβαν, στους μεν Α' & Β' κύκλους, το ρόλο των φορέων υποστήριξης και παρέλαβαν και αξιολόγησαν 7.116 επενδυτικές προτάσεις στον τομέα της μεταποίησης και του τουρισμού εκ των οποίων τελικά ενισχύθηκαν 3.582 επιχειρήσεις με 482 εκ. € και ποσοστό απορροφητικότητας άνω του 75%. Η επιτυχημένη δράση των τραπεζών στους Α' & Β' κύκλους αποτιμήθηκε από το υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, το οποίο στη συνέχεια αναβάθμισε περαιτέρω το ρόλο των τραπεζών αναθέτοντας σε αυτές, για τους Γ' & Δ' κύκλους που ακολούθησαν, το ρόλο του τελικού δικαιούχου. Σύμφωνα με τη νέα διαδικασία οι τράπεζες ανέλαβαν πλέον μόνες τους τη διεκπεραίωση της διάθεσης των κοινοτικών κονδυλίων στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, από την υποβολή της επενδυτικής πρότασης, την αξιολόγησή της, την κατάρτιση της

σύμβασης με τον δικαιούχο της ενίσχυσης, την παρακολούθηση, την πιστοποίηση ολοκλήρωσης του έργου και εν τέλει την εκταμίευση των ενισχύσεων.

Στους Γ' & Δ' κύκλους, ο τελευταίος των οποίων θα ολοκληρωθεί μέχρι τον Απρίλιο του 2009, καθώς και στο πλαίσιο των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών URBAN II και INTERREG III, οι τράπεζες παρέλαβαν και αξιολόγησαν περισσότερες από 44.000 επενδυτικές προτάσεις που αφορούν τους τομείς μεταποίησης, τουρισμού, πληροφορικής, εμπορίου και παροχής υπηρεσιών. Από τις υποβληθείσες προτάσεις αξιολογήθηκαν θετικά περίπου 31.000 επιχειρήσεις και από αυτές, βάσει του ήδη εγκεκριμένου προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης 1.400 εκ €, αναμένεται να ενισχυθούν συνολικά 24.000 επιχειρήσεις οι οποίες πρόκειται να υλοποιήσουν επενδύσεις συνολικού ύψους περίπου 2.800 εκ. €.

Με τον ορισμό των τραπεζών ως τελικών δικαιούχων επιτεύχθηκε ο μετασχηματισμός περισσότερων από 2.000 τραπεζικών καταστημάτων σε κέντρα «one stop shop» για τις επιχειρήσεις. Η μέθοδος αυτή έχει συμβάλει σημαντικά στην ελαχιστοποίηση των γραφειοκρατικών διαδικασιών, διευκολύνοντας συνεπώς, τις επιχειρήσεις σε όλα τα στάδια της διαδικασίας (πληροφόρηση, παροχή συμβουλών, αξιολόγηση του επενδυτικού προγράμματος, συγχρηματοδότηση, πιστοποίηση εκτέλεσης του προγράμματος και καταβολή των ενισχύσεων). Ο κύκλος αυτός ολοκληρώνεται χωρίς την παρέμβαση οποιουδήποτε κρατικού οργανισμού ή υπηρεσίας στα ενδιάμεσα στάδια. Ο ορισμός των τραπεζών ως τελικών δικαιούχων έχει δώσει αποφασιστική ώθηση στην ανταγωνιστικότητα των ΜΜΕ της Ελλάδας, ιδίως λόγω των εξής συγκριτικών πλεονεκτημάτων που προσφέρει η λύση αυτή:

1. Πολυάριθμο δίκτυο τραπεζικών καταστημάτων ανά την επικράτεια.
2. Εξειδίκευση και εμπειρία των τραπεζών στην αξιολόγηση επιχειρήσεων και επενδυτικών σχεδίων.
3. Δυνατότητα συγχρηματοδότησης, από τις τράπεζες, των επενδυτικών σχεδίων που τους υποβάλλονται.
4. Τεχνογνωσία των τραπεζών στη διαχείριση προγραμμάτων του ΚΠΣ.

5. Προϋπάρχουσα συνεργασία και κατανόηση από τις τράπεζες των ειδικότερων κατά περίπτωση αναγκών των ΜΜΕ, οι περισσότερες από τις οποίες ανήκουν ήδη στο πελατολόγιό τους.
6. Κοινωνική και αναπτυξιακή ευαισθησία των τραπεζών σε συνδυασμό με τις εξ αντικειμένου δυνατότητες:
 - τήρηση ρητών και διαφανών κανόνων δεοντολογίας,
 - εφαρμογή θεσμοθετημένων και δοκιμασμένων διαδικασιών αξιολόγησης,
 - οργάνωση και χρήση εξελιγμένων πληροφοριακών συστημάτων και
 - παρακολούθηση σε βάθος χρόνου των αποτελεσμάτων κάθε επιδοτούμενου έργου.

Μετά από την επιτυχημένη συνεισφορά τους στην απορρόφηση των κονδυλίων του Γ' ΚΠΣ, οι τράπεζες αναμένουν τη συνέχιση της συνεργασίας με το Ελληνικό Δημόσιο για τη διάθεση και των κονδυλίων του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς/ΕΣΠΑ (Δ' ΚΠΣ).

Λοιπά Προγράμματα

Πέραν του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης παρέχονται λοιπά κοινοτικά προγράμματα που αφορούν στην κυκλική εργασία (job rotation), τη συγκριτική αξιολόγηση των επιχειρήσεων (benchmarking), την κοινωνική οικονομία, κ.α. Επιπλέον, παρέχονται προγράμματα, για το εμπόριο, για τις υπηρεσίες και τα επαγγέλματα, μέσα από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα» τα οποία αγκαλιάστηκαν από το χώρο των μικρομεσαίων με πολύ μεγάλη θερμή. Δια του ΤΕΜΠΜΕ (Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων) προσφέρονται επίσης ενισχυτικά προγράμματα για τις ΜΜΕ και πιο συγκεκριμένα το Ταμείο έχει δημιουργήσει 6 διαφορετικά προγράμματα / προϊόντα που αφορούν εγγυήσεις σε μεσομακροπρόθεσμα και βραχυπρόθεσμα δάνεια ή χρηματοδοτικές μισθώσεις για νέες ή υφιστάμενες επιχειρήσεις οιασδήποτε μορφής (Ατομικές, ΕΕ, ΟΕ, ΕΠΕ, ΑΕ). Το ύψος του δανείου ή της χρηματοδοτικής μίσθωσης που μπορεί να εγγυηθεί το Ταμείο κυμαίνεται, ανάλογα με το Πρόγραμμα, από €10.000-€400.000 και το ποσοστό κάλυψης του δανείου από 45%-70%. Ειδικότερα, μέχρι σήμερα το ταμείο έχει προσφέρει τα εξής προγράμματα:

- ΤΕΜΠΜΕ 104:Εγγυοδοσία για την ίδρυση μικρών ή την ανάπτυξη νέων μικρών επιχειρήσεων
- ΤΕΜΠΜΕ 204:Εγγυοδοσία για πολύ μικρές επιχειρήσεις
- ΤΕΜΠΜΕ 304:Εγγυοδοσία για πολύ επιχειρήσεις
- ΤΕΜΠΜΕ 404:Εγγυοδοσία μικροδανείων πολύ μικρών επιχειρήσεων
- ΤΕΜΠΜΕ 504: Εγγυοδοσία για εξαγορές, συγχωνεύσεις, μεταβιβάσεις μικρών επιχειρήσεων
- ΤΕΜΠΜΕ 606: Εγγυοδοσία χρηματοδοτικής μίσθωσης μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων

Παράλληλα, το σύστημα του υπουργείου Ανάπτυξης είτε διά του ΕΛΟΤ είτε διά των θυγατρικών εταιρειών που έχει ο ΕΟΜΜΕΧ είτε με τον Οργανισμό Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας, αλλά και όλες οι υπηρεσίες του υπουργείου Ανάπτυξης είναι στη παρέχει στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων για τεχνική βοήθεια και όχι μόνο.

Ως προς τα επικείμενα προγράμματα αξίζει να μνημονευθούν δύο. Αρχικά, από την 1η Σεπτεμβρίου θα λειτουργήσει η διαδικασία της επιδότησης του επιτοκίου των δανείων που θα διέρχονται διά του ΤΕΜΠΜΕ (Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων) με την επιδότηση 4% του επιτοκίου ενώ, θα είναι έτοιμος ο οδηγός για το πρόγραμμα που αφορά στην κλωστοϋφαντουργία, στην ένδυση και στην υπόδηση.

Ορισμός και σημασία της καινοτομίας

Ανατρέχοντας στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο συναντά κανείς συχνά την έννοια της καινοτομίας και το αίτημα, να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στο ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν οι ευρωπαϊκές μικρομεσαίες επιχειρήσεις στις «δράσεις» υπέρ της αυτής. Σύμφωνα με το Ευρωκοινοβούλιο, η καινοτομία θα πρέπει να καλύπτει όλες τις δραστηριότητες που συμβάλλουν σε πραγματική κοινοτική συνοχή στους τομείς της επιστήμης, της παιδείας και έρευνας, της οικοδόμησης και τεχνολογίας, του δικαίου και της οργάνωσης, της διαχείρισης και διοίκησης, της οικονομίας και του εμπορίου, της ενέργειας και του περιβάλλοντος. Η σημασία που δίδεται στην καινοτομία γίνεται αντιληπτή ακόμα περισσότερο μέσα της έκθεσης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με θέμα «Σχετικά με τη συνεισφορά της μελλοντικής περιφερειακής πολιτικής στην ικανότητα καινοτομίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης»¹², όπου ασκείται κριτική προς την Επιτροπή για αστοχία και ολιγωρία στο θέμα της προώθησης της καινοτόμου δράσης στον επιχειρηματικό τομέα.

Σύμφωνα με το Ευρωκοινοβούλιο, η βάση για οποιαδήποτε δράση που αναλαμβάνεται σε επίπεδο Κοινότητας, κράτους μέλους και περιφέρειας πρέπει να είναι η γενική ευμάρεια του πληθυσμού. Η επένδυση στους ανθρώπους, η δημιουργία του κατάλληλου περιβάλλοντος για την ανάπτυξή τους, συμπεριλαμβανομένης της διασφάλισης της πρόσβασής τους στην εκπαίδευση, ούτως ώστε το πνευματικό τους δυναμικό και οι ικανότητές τους να αξιοποιηθούν για δημιουργικές δράσεις, θα πρέπει να βρίσκονται στο επίκεντρο της κοινοτικής δράσης. Αυτή είναι η θεμελιώδης πηγή της ανταγωνιστικής επιτυχίας της Ευρώπης. Κατά συνέπεια, είναι αναγκαίο για όχι μόνο να υιοθετείται ένας ευρύς, καινοτόμος τρόπος σκέψης αλλά και να αναληφθούν στην πράξη καινοτόμες δράσεις, δεδομένων δε και των δυσμενών δημογραφικών εξελίξεων στην Ευρώπη.

¹² "6η Κοινοβουλευτική, J.M.Edmund", Επιτροπή Περιφερειακής Ανάπτυξης, 30.3.2007

Η σημασία της ανάπτυξης καινοτόμου δράσης υπογραμμίζεται και από την αύξηση των δαπανών για τις δράσεις έρευνας και ανάπτυξης (E&A) έως 3% του ΑΕΠ όπως αυτή προσδιορίζεται από τη στρατηγική της Λισσαβόνας. Προς το παρόν μόνο δύο κράτη μέλη - η Σουηδία και η Φινλανδία - έχουν φτάσει στο επίπεδο αυτό ενώ, υπάρχουν μεγάλες διαφορές μεταξύ των περιφερειών ως προς τα επίπεδα των δαπανών που πραγματοποιούνται για έρευνα και ανάπτυξη. Σύμφωνα με τις διαθέσιμες στατιστικές, 21 από τις 254 περιφέρειες (της ΕΕ των 25) έχουν φτάσει στο εν λόγω επίπεδο. Παράλληλα, η πολιτική υπέρ της καινοτομίας, σε επίπεδο είτε ΕΕ είτε κρατών μελών ή περιφέρειας, πρέπει να προγραμματιστεί σε δυναμικό πλαίσιο. Κατά συνέπεια, θα πρέπει επιτυγχάνεται η ανταγωνιστικότητα μέσω νέων τεχνολογιών και μεθόδων, νέων οικοδομικών υλικών, νέων προϊόντων και υπηρεσιών, νέων ενεργειακών πηγών και νέων οργανωτικών, νομικών, χρηματοπιστωτικών και άλλων εναλλακτικών λύσεων.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως αναφέρεται στην Έκθεση, είναι μια από τις δύο ηγετικές οικονομίες ανά τον κόσμο. Το ΑΕΠ της ΕΕ ως συνόλου είναι σχεδόν στο ίδιο ύψος με αυτό των ΗΠΑ -12.5 τρις. δολάρια, σύμφωνα με στοιχεία της Διεθνούς Τράπεζας. Εν τούτοις, η ΕΕ υστερεί σε σύγκριση με τους μεγαλύτερους ανταγωνιστές της αναφορικά με τις επενδύσεις σε οικονομία που βασίζεται στη γνώση. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, η ΕΕ δαπανεί 1,96% του ΑΕΠ για έρευνα, ενώ οι ΗΠΑ 2,59% και η Ιαπωνία 12%. Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της Στρατηγικής της Λισσαβόνας λοιπόν, απαιτείται μια πολύπλευρη αντιμετώπιση με έμφαση στο επίπεδο της νέας περιφερειακής πολιτικής.

Σύμφωνα με την Ετήσια Έκθεση¹³ του για τη Στρατηγική της Λισσαβόνας τέσσερις είναι οι τομείς προτεραιότητας και είναι οι εξής:

I. Επένδυση στην εκπαίδευση και στην έρευνα

- Η επένδυση στην ανώτατη εκπαίδευση πρέπει έως το 2010 να φθάσει το 2% του ΑΕΠ αντί του σημερινού 1,28%, περιλαμβανομένης της άρσης των εμποδίων για τα πανεπιστήμια που αναζητούν συμπληρωματική ιδιωτική χρηματοδότηση.

¹³ Γενική Έκθεση 2006,2007,2008 - Κεφάλαιο II - Ο στόχος της ευημερίας - Τμήμα 1 - Οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον - Ανταγωνισμός

- Ήδη το Μάρτιο κάθε κράτος-μέλος πρέπει να θέσει σαφείς στόχους για τις συνολικές δαπάνες E&A έως το 2010.
- Πρέπει να διατεθεί μεγαλύτερο μερίδιο κρατικών ενισχύσεων (25%) και διαρθρωτικών χρηματοδοτήσεων για την E&A.
- Πρέπει να δημιουργηθεί ένα Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας έως το τέλος του 2007.
- Για να βελτιωθούν οι δεξιότητες όλων των πολιτών που έχουν βαρύτητα στην αγορά εργασίας θα πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προτεραιότητα στη διδασκαλία των μαθηματικών και των ξένων γλωσσών σε όλα τα σχολεία.

II. Ενθάρρυνση των ΜΜΕ και ενίσχυση του επιχειρηματικού δυναμικού

- Έως το 2007 κάθε κράτος-μέλος θα πρέπει να έχει δημιουργήσει «μονοαπευθυντικές αρχές» για τη στήριξη των μελλοντικών επιχειρηματιών έτσι ώστε οι επιχειρηματίες να ρυθμίζουν όλες τις διοικητικές διαδικασίες σε ένα μέρος.
- Ο μέσος χρόνος για τη δημιουργία μιας επιχείρησης θα πρέπει να μειωθεί κατά το μισό έως τα τέλη του 2007 και στη συνέχεια σε μία εβδομάδα ή και λιγότερο.
- Πρέπει να παρέχεται επιχειρηματική εκπαίδευση στο πλαίσιο του σχολικού προγράμματος για όλους τους μαθητές.
- Κάθε κράτος-μέλος θα πρέπει να δημιουργήσει ένα σύστημα ώστε να μετρά κατάλληλα τις διοικητικές επιβαρύνσεις. Η Επιτροπή θα ξεκινήσει ένα μείζον τέτοιο σχέδιο ώστε να εντοπίσει και να προτείνει πώς να μειωθεί το κόστος που προκύπτει από τους κοινοτικούς κανόνες ή την εφαρμογή τους σε εθνικό επίπεδο.
- Η Επιτροπή θα άρει την υποχρέωση κοινοποίησης ορισμένων κατηγοριών μικρών κρατικών ενισχύσεων, γεγονός το οποίο πρέπει να βοηθήσει τις ΜΜΕ.

III. Διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας

- Προκειμένου να αυξηθούν τα ποσοστά απασχόλησης και να χρηματοδοτηθούν τα συστήματα συνταξιοδότησης και περίθαλψης για έναν πληθυσμό που «γερνά», τα κράτη-μέλη πρέπει να υιοθετήσουν μια προσέγγιση της απασχόλησης που να καλύπτει ολόκληρο τον κύκλο της ζωής, προσφέροντας στους ανθρώπους κάθε ηλικίας τη στήριξη που χρειάζονται.

- Πρέπει να προσφέρεται σε κάθε νέο που έχει εγκαταλείψει το σχολείο ή το πανεπιστήμιο μια θέση απασχόλησης, μια θέση μαθητευομένου ή πρόσθετη κατάρτιση εντός έξι μηνών από τη στιγμή που καθίσταται άνεργος έως τα τέλη του 2007 και εντός 100 ημερών έως το 2010.
- Πρέπει να καταβληθούν μεγαλύτερες προσπάθειες προκειμένου να πραγματοποιηθούν οι εθνικοί στόχοι για την παροχή φθηνής φροντίδας των παιδιών και μέτρων για μεγαλύτερη ισότητα των φύλων στην εργασία, καθώς και την προώθηση της ισορροπίας εργασίας - ιδιωτικής ζωής.
- Πρέπει να εφαρμοστεί μια «ενεργή πολιτική παράτασης του επαγγελματικού βίου» με περισσότερη κατάρτιση για τους άνω των 45 ετών, χρηματοδοτικά κίνητρα για την παράταση της εργασιακής ζωής και τη χρήση της μερικής εργασίας.
- Η Επιτροπή θα οργανώσει μια έκτακτη και κοινωνική διάσκεψη κορυφής και θα παρουσιάσει έκθεση έως τα τέλη του 2007 για το ισοζύγιο μεταξύ ευελιξίας και ασφάλειας της απασχόλησης («flexicurity»).

IV. Αποτελεσματικός, ασφαλής και διατηρήσιμος ενεργειακός εφοδιασμός

- Απαιτείται καλύτερος συντονισμός μεταξύ των ηλεκτρικών δικτύων και των συστημάτων αγωγών φυσικού αερίου της Ευρώπης, καλύτερη ρύθμιση των ενεργειακών αγορών και περισσότερο ανταγωνισμό.
- Περισσότερα φορολογικά και άλλα κίνητρα για την προώθηση της χρήσης διατηρήσιμης ενέργειας και προώθηση της έρευνας για την ενεργειακή αποτελεσματικότητα και τις καθαρές και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.
- Η Ευρώπη να έχει «μια φωνή» στις διαπραγματεύσεις με τους εξωτερικούς προμηθευτές που θα παρέχουν ολοένα και περισσότερο την ενέργεια που χρειαζόμαστε.
- Η Επιτροπή θα δημοσιεύσει ένα Πράσινο Βιβλίο με λεπτομερείς προτάσεις στις αρχές της άνοιξης του 2006.

Καινοτομία και επιχειρηματικότητα

Η δυνατότητα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων να χρησιμοποιούν τα αποτελέσματα της Ερευνάς και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΕΤΑ), η αύξηση των ιδιωτικών και δημοσίων επενδύσεων σε αυτόν τον τομέα, η ενίσχυση της καινοτομίας καθώς και η προώθηση των συμπράξεων στον τομέα της ΕΤΑ στις διάφορες περιοχές της Ε.Ε. αποτελούν τις κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς τα κράτη μέλη.

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η βελτίωση της καινοτομικής δραστηριότητας των επιχειρήσεων είναι ζήτημα μείζονος σημασίας και συνεπώς είναι ανάγκη να δοθεί προσοχή στο θέμα της παροχής μαζικών οικονομικών και τεχνολογικών υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις. Υπογραμμίζεται λοιπόν, η ανάγκη προώθησης των άμεσων κοινοτικών και εθνικών επιδοτήσεων υπέρ της βελτίωσης των δυνατοτήτων ΕΤΑ και καινοτομίας και ο περιορισμός αξιοποίησής τους με σκοπό την προσωρινή μείωση του παραγωγικού τους κόστους. Οι εθνικές και περιφερειακές στρατηγικές, σύμφωνα με τις βασικές κατευθύνσεις της Ε.Ε., θα πρέπει να βασίζονται σε μια σφαιρική ανάλυση των δυνατοτήτων για επενδύσεις στον τομέα της Ερευνάς και Τεχνολογικής Ανάπτυξης.

Οι περιφερειακές στρατηγικές θα πρέπει συνεπώς να έχουν ως επίκεντρο τις επενδύσεις στον τομέα της ΕΤΑ, την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα, τη διασφάλιση ότι οι επενδύσεις αυτές θα ικανοποιούν τις οικονομικές και αναπτυξιακές ανάγκες των διαφόρων περιοχών και θα έχουν ως αποτέλεσμα καινοτομικά προϊόντα καθώς και καινοτομικές διαδικασίες και υπηρεσίες, την προώθηση της μεταφοράς τεχνολογίας και την ανταλλαγή γνώσεων, την προώθηση της ανάπτυξης, της διάδοσης και της χρησιμοποίησης των ΤΠΕ από τις επιχειρήσεις και την εξασφάλιση χρηματοδότησης στις επιχειρήσεις που επιθυμούν να επενδύσουν σε υψηλής αξίας αγαθά και υπηρεσίες.

Με γνώμονα τα ανωτέρω παρατίθενται οι κατευθυντήριες γραμμές δράσης στον τομέα της ΕΤΑ:

- Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων αλλά και ανάμεσα στις επιχειρήσεις και στα δημόσια ερευνητικά ιδρύματα ή ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα μέσω της ενίσχυσης της δημιουργίας περιφερειακών και διαπεριφερειακών πόλων αριστείας.
- Ενίσχυση των δραστηριοτήτων ΕΤΑ των ΜΜΕ ώστε να μπορούν οι ΜΜΕ να έχουν πρόσβαση στις υπηρεσίες ΕΤΑ των ερευνητικών ιδρυμάτων που χρηματοδοτούνται από το δημόσιο.

- Ενίσχυση των περιφερειακών διασυνοριακών και διεθνικών πρωτοβουλιών με στόχο την προώθηση της συνεργασίας στον τομέα της έρευνας και την αύξηση των ικανοτήτων στους τομείς προτεραιότητας της ερευνητικής πολιτικής της ΕΕ.
- Ανάπτυξη των δυνατοτήτων ΕΤΑ, συμπεριλαμβανομένων των ΤΠΕ, των ερευνητικών υποδομών και του ανθρώπινου κεφαλαίου στους τομείς σε σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης.

Οι κατευθυντήριες γραμμές για δράση στον τομέα αυτό είναι οι ακόλουθες:

- **Διευκόλυνση των ΜΜΕ στην πρόσβαση τους σε έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη** μέσω της δημιουργίας πόλων αριστείας και μέσω της συγκέντρωσης των ΜΜΕ γύρω από ερευνητικά και τεχνολογικά ιδρύματα.
- **Παροχή υπηρεσιών στις ΜΜΕ οι οποίες να δίνουν προτεραιότητα στην αξιοποίηση των συνεργιών** π.χ. στη μεταφορά τεχνολογίας, στα επιστημονικά πάρκα, στα κέντρα επικοινωνίας σχετικά με τις τεχνολογίες πληροφόρησης και επικοινωνίας με σκοπό τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και τη βέλτιστη εκμετάλλευση των δυνατοτήτων της εσωτερικής αγοράς.
- **Αξιοποίηση των οικολογικών καινοτομιών οι οποίες δίδονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο.** Οι οικολογικές καινοτομίες θα πρέπει να ενθαρρύνονται παράλληλα με τη βελτίωση των πρακτικών των ΜΜΕ μέσω της καθιέρωσης φιλοπεριβαλλοντικών συστημάτων διαχείρισης.
- **Βελτίωση των διοικητικών διαδικασιών.** Θα πρέπει ένα δίκτυο ενιαίων κέντρων εξυπηρέτησης να αποτελέσει το σημείο επαφής ανάμεσα στο δημόσιο τομέα και σε αυτόν που ζητάει επιδότηση. Αυτοί οι πάροχοι θα πρέπει να είναι υπεύθυνοι για ολόκληρο το φάσμα των κρατικών ενισχύσεων - ανεξαρτήτως εθνικής ή περιφερειακής αρμοδιότητας - και για να εποπτεύεται η αποτελεσματικότητά τους θα πρέπει να καθοριστούν στόχοι που να αποτελούν αντικείμενο τακτικού ελέγχου.
- **Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας με την εκπαίδευση από τον χώρο των σχολείων.**
- **Διευκόλυνση της στη χρηματοδότηση με στόχο την προώθηση της γνώσης και της καινοτομίας.** Για να τονωθεί η ανάπτυξη και η δημιουργία απασχόλησης θα πρέπει να είναι συμφερότερο για τους επιχειρηματίες και τις επιχειρήσεις να

επενδύσουν στην ανάπτυξη και την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών παρά να επικεντρώσουν την προσπάθειά τους σε κερδοσκοπικές δραστηριότητες. Θα πρέπει συνεπώς να βελτιωθεί η πρόσβαση στο κεφάλαιο τόσο για τις δραστηριότητες ΕΤΑ όσο και για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων

- **Βελτίωση του θεσμικού πλαισίου που διευκολύνει την επιχειρηματικότητα.** Θα πρέπει να ληφθεί δεόντως υπόψη η επίπτωση των δημοσίων ενισχύσεων για τη δημιουργία επιχειρήσεων, ώστε να παρεμποδιστεί ο παραγκωνισμός των ιδιωτικών επενδύσεων και η λήψη μέτρων που βλάπτουν τον ανταγωνισμό.
- **Προώθηση της κοινωνίας των πληροφοριών για όλους.** Η διάδοση των ΤΠΕ σε ολόκληρη την οικονομία της ΕΕ αποτελεί σημαντικό μέσο βελτίωσης τόσο της παραγωγικότητας όσο και της ανταγωνιστικότητας των περιφερειών

Εργαλεία¹⁴

Με σκοπό την ενίσχυση των ΜΜΕ, της επιχειρηματικότητας, της καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένης της οικολογικής καινοτομίας και της βιομηχανικής ανταγωνιστικότητας, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο θέσπισαν τις διατάξεις εφαρμογής του «**Προγράμματος - Πλαισίου για την Ανταγωνιστικότητα και την Καινοτομία (CIP)**». Η εφαρμογή του προγράμματος - πλαισίου αρχίζει από την 1/1/2007 και ολοκληρώνεται στις 31 Δεκεμβρίου 2013.

Ειδικότερα, το πρόγραμμα «Επιχειρηματικότητα και καινοτομία» προβλέπει την υποστήριξη, τη βελτίωση, την ενθάρρυνση και την προώθηση α) της πρόσβασης στη χρηματοδότηση για τη δημιουργία και την ανάπτυξη ΜΜΕ και των επενδύσεων σε δραστηριότητες καινοτομίας, β) της δημιουργίας ευνοϊκού περιβάλλοντος για τη συνεργασία των ΜΜΕ, ιδιαίτερα στον τομέα της διασυνοριακής συνεργασίας, γ) όλων των μορφών καινοτομίας στις επιχειρήσεις, δ) της οικολογικής καινοτομίας, ε) της επιχειρηματικότητας και της νοοτροπίας της καινοτομίας και στ) των οικονομικών και διοικητικών μεταρρυθμίσεων που συνδέονται με την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία.

¹⁴ Ναυτεμπορική, 9/11/2007, «Αναζητώντας καινοτόμα χρηματοδοτικά εργαλεία»
Ναυτεμπορική 31/8/2007 «Καινοτόμα χρηματοδοτικά εργαλεία στην Ευρώπη»
Ναυτεμπορική 22/12/2006 «Ο θεσμός του venture capital και η αποδοχή του από τις ελληνικές ΜΜΕ»

Παράλληλα με το πρόγραμμα «Επιχειρηματικότητα και καινοτομία» παρατίθενται και άλλα **κοινοτικά χρηματοδοτικά μέσα**

Τα κοινοτικά χρηματοδοτικά μέσα χρησιμοποιούνται με στόχο να διευκολύνουν την πρόσβαση των ΜΜΕ στη χρηματοδότηση σε ορισμένα στάδια του κύκλου ζωής τους, καλύπτουν τις επενδύσεις που πραγματοποιούν οι ΜΜΕ σε δραστηριότητες όπως η τεχνολογική ανάπτυξη, η καινοτομία, συμπεριλαμβανομένης της οικολογικής καινοτομίας, και η μεταφορά τεχνολογίας, καθώς και η διασυνοριακή επέκταση των εμπορικών τους δραστηριοτήτων. Τα μέσα αυτά είναι:

α) **ο μηχανισμός υψηλής ανάπτυξης και καινοτομίας για τις ΜΜΕ (GIF)**. Η διαχείριση του μηχανισμού GIF γίνεται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (ETE), εξ ονόματος της Επιτροπής, και αφορά:

- στη δημιουργία και στη χρηματοδότηση ΜΜΕ και στον περιορισμό του χάσματος μεταξύ ιδίων κεφαλαίων και κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου, που εμποδίζει τις ΜΜΕ να εκμεταλλεύονται τις δυνατότητες ανάπτυξής τους, με στόχο τη βελτίωση της ευρωπαϊκής αγοράς κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου
- υποστήριξη καινοτόμων ΜΜΕ με υψηλό δυναμικό ανάπτυξης, ιδίως όσων ασχολούνται με την έρευνα, την ανάπτυξη και άλλες καινοτόμες δραστηριότητες

Ο GIF αποτελείται από δύο θυρίδες. Η πρώτη θυρίδα, που ονομάζεται GIF 1, καλύπτει τις επενδύσεις κατά τα πρώτα στάδια (αρχική ώθηση και εκκίνηση) και επενδύει σε εξειδικευμένα κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου, όπως είναι τα κεφάλαια των αρχικών σταδίων, τα κεφάλαια που λειτουργούν σε περιφερειακό επίπεδο, τα κεφάλαια που επικεντρώνονται σε ειδικούς τομείς, σε τεχνολογίες ή στην ανάπτυξη έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης και τα κεφάλαια που συνδέονται με τα φυτώρια επιχειρήσεων, τα οποία με τη σειρά τους θα προσφέρουν κεφάλαια στις ΜΜΕ. Η δεύτερη θυρίδα, που ονομάζεται GIF 2, καλύπτει τις επενδύσεις κατά το στάδιο της επέκτασης και επενδύει σε εξειδικευμένα κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου, τα οποία με τη σειρά τους προσφέρουν οιονεί ίδια κεφάλαια ή ίδια κεφάλαια στις καινοτόμες ΜΜΕ με υψηλό δυναμικό ανάπτυξης κατά το στάδιο της επέκτασής τους.

β) **ο μηχανισμός εγγυήσεων υπέρ των ΜΜΕ (SMEG)**. Η διαχείριση του μηχανισμού SMEG γίνεται από το ETE, εξ ονόματος της Επιτροπής, και μέσω αυτού προσφέρονται

αντεγγυήσεις ή, κατά περίπτωση, συνεγγυήσεις για τα συστήματα εγγυήσεων που λειτουργούν στις επιλέξιμες χώρες. Παράλληλα, προσφέρονται άμεσες εγγυήσεις για οποιονδήποτε άλλον κατάλληλο χρηματοπιστωτικό ενδιάμεσο.

Ο SMEG αποτελείται από τέσσερις θυρίδες. Η πρώτη θυρίδα περιλαμβάνει τη χρηματοδότηση με δανειακά κεφάλαια, είτε με τη μορφή δανείων είτε με τη μορφή χρηματοδοτικής μίσθωσης και αποσκοπεί στη μείωση των ιδιαίτερων δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι ΜΜΕ όσον αφορά την πρόσβαση στη χρηματοδότηση. Η δεύτερη θυρίδα περιλαμβάνει μικροπιστώσεις και ενθαρρύνει τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να διαδραματίσουν σοβαρότερο ρόλο στην προσφορά δανείων μικρότερων ποσών τα οποία κανονικά συνεπάγονται αναλογικά υψηλότερο κόστος διαχείρισης για τους δανειζόμενους με ανεπαρκείς εγγυήσεις. Η τρίτη θυρίδα περιλαμβάνει εγγυήσεις για επενδύσεις ιδίων κεφαλαίων ή οιονεί ιδίων κεφαλαίων στις ΜΜΕ και καλύπτει επενδύσεις που προσφέρουν κεφάλαια κατά το στάδιο αρχικής ώθησης ή /και το στάδιο εκκίνησης, καθώς και ενδιάμεση χρηματοδότηση, με σκοπό τον περιορισμό των ιδιαίτερων δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι ΜΜΕ λόγω της αδύναμης χρηματοοικονομικής τους δομής, και εκείνων που προκύπτουν από τις μεταβιβάσεις επιχειρήσεων. Τέλος η τέταρτη θυρίδα περιλαμβάνει την τιτλοποίηση των χαρτοφυλακίων πιστώσεων που έχουν χορηγηθεί σε ΜΜΕ και στοχεύει στην κινητοποίηση πρόσθετων χρηματοδοτήσεων με δανειακά κεφάλαια για τις ΜΜΕ βάσει των συμφωνιών για τον επιμερισμό των κινδύνων με τα συγκεκριμένα ιδρύματα.

γ) **Το σύστημα ενίσχυσης των ικανοτήτων (CBS).** Το σύστημα ενίσχυσης των ικανοτήτων (CBS) διαχειρίζονται διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, μεταξύ των οποίων η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (ΕΤΑΑ), η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ), το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων και η Τράπεζα Ανάπτυξης του Συμβουλίου της Ευρώπης (ΤΑΣΕ). Το CBS ασχολείται με τη βελτίωση των τεχνικών ικανοτήτων των ταμείων και άλλων ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων που επενδύουν σε καινοτόμες ΜΜΕ και με την ενθάρρυνση της προσφοράς πιστώσεων σε ΜΜΕ μέσω της βελτίωσης των διαδικασιών αξιολόγησης των αιτήσεων για πιστώσεις που προέρχονται από ΜΜΕ.

Τέλος, ένα σημαντικό εργαλείο που έχουν πλέον στη διάθεσή τους οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις για την πρόσβαση στην καινοτομία είναι το site Innovaccess - www.innovaccess.eu. Μέσω της συγκεκριμένης ιστοσελίδας αποσκοπείται η παροχή μέσω του διαδικτύου υπηρεσιών προς τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις με γενικές και ειδικές πληροφορίες σε θέματα διανοητικής ιδιοκτησίας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Το δίκτυο της δημιουργίας του ιστοχώρου αυτού, αποτελείται από τα Εθνικά Γραφεία Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας των Κρατών μελών της Κοινότητας, το Ευρωπαϊκό Γραφείο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας, τον Παγκόσμιο Οργανισμό Διανοητικής Ιδιοκτησίας και τον Οργανισμό Εναρμόνισης της Εσωτερικής Αγοράς.

Στην Ελλάδα, όπως είναι γνωστό, όταν μια επιχείρηση ή ένας δυνητικός επιχειρηματίας αποζητά ξένα κεφάλαια για να υλοποιήσει τα επενδυτικά του σχέδια, απευθύνεται σε κάποια τράπεζα για να λάβει δάνειο. Επίσης, αναζητά και κάποια επιχορήγηση (αν υπάρχει τη χρονική στιγμή που τη χρειάζεται, για τη συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή και το συγκεκριμένο είδος της επένδυσης) που θα μπορούσε να καλύψει μέρος του κόστους της επένδυσης. Ωστόσο, οι τράπεζες για να δώσουν ένα δάνειο, ζητούν από τον επενδυτή εμπράγματα εξασφαλίσεις. Με τον τρόπο αυτό αποκλείεται από το χρηματοπιστωτικό σύστημα ένας μεγάλος αριθμός επιχειρηματιών (υφιστάμενων και δυνητικών) καθότι αν και έχουν ένα πολύ καλό επιχειρηματικό σχέδιο και τις γνώσεις και ικανότητες να το υλοποιήσουν, απλά δεν διαθέτουν αυτές τις εξασφαλίσεις που απαιτούνται από τις τράπεζες.

Από την έως τώρα ανάλυση, είναι προφανές πως η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας συνεισφέρει στη μείωση της ανεργίας, στην ανάπτυξη της οικονομίας και στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων μιας περιοχής. Ως εκ τούτου αποτελεί θέμα προβληματισμού ο τρόπος ενίσχυσης των αξιόλογων επιχειρηματικών προτάσεων. Προκειμένου για την επίλυση του προβλήματος παρατίθενται ορισμένα επιπλέον εργαλεία, τα οποία, αν και δεν έχουν μεγάλη εφαρμογή ακόμα στην Ελλάδα, αποτελούν σημαντικά εργαλεία ενίσχυσης των ΜΜΕ:

- **Τα Venture Capitals (Κεφάλαια Επιχειρηματικών Συμμετοχών) και οι Επιχειρηματικοί Άγγελοι (Business Angels).** Παρέχουν κεφάλαια έναντι προσωρινής εξαγοράς εταιρικών μεριδίων. Δημιουργούν ανάπτυξη στην επιχείρηση άρα και υπεραξία

στον Venture Capitalist. Συνήθης χρόνος παραμονής στην εταιρεία 5-8 έτη. Στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια έχουν παρουσία, η συμβολή τους πάντως στην οικονομία είναι ακόμη μικρή.

- **Οι μικροπιστώσεις (microcredits).** Πρόκειται για μικροδάνεια (συνήθως από 5 ως 20 χιλιάδες ευρώ) που δίνονται για επενδυτικούς σκοπούς χωρίς εμπράγματα εξασφαλίσεις, αφού αξιολογείται το προφίλ και η επιχειρηματική ιδέα του επενδυτή. Πολλές φορές στοχεύουν σε ειδικές κατηγορίες πληθυσμού (π.χ. ανθρώπους με χαμηλό εισόδημα, νέους, γυναίκες, ανέργους, κ.λπ). Αν και το 2006 ο τραπεζίτης Muhammad Yunus έλαβε το βραβείο Nobel ειρήνης για την Grameen Bank (γνωστή και ως η τράπεζα των φτωχών) που παρέχει μικροπιστώσεις στο Μπαγκλαντές, στην Ελλάδα είναι εντελώς άγνωστες.

- **Οι εγγυήσεις (guarantees).** Πρόκειται για εγγυήσεις που δίνονται σε δανειολήπτες επενδυτές, έναντι κάποιου μικρού τιμήματος, ώστε να μετριάζεται το επιχειρηματικό ρίσκο. Πρακτικά, για πρώτη φορά εφαρμόζονται στην Ελλάδα από το 2004 με το ΤΕΜΠΜΕ (Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων).

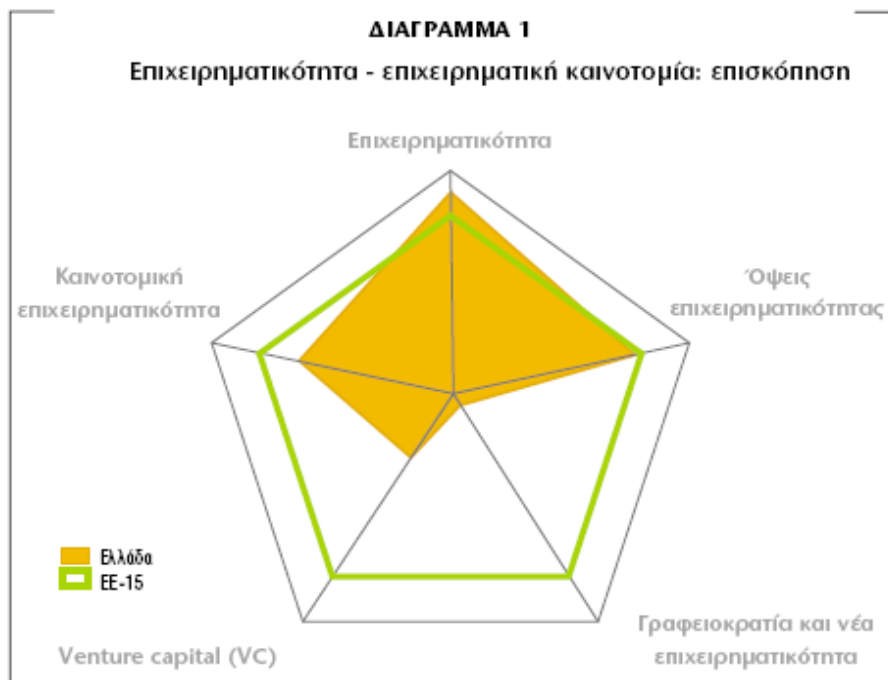
- **Υβριδικές μορφές χρηματοδότησης (Mezzanine finance).** Πρόκειται για μορφές χρηματοδότησης που συνδυάζουν τα δάνεια με τα συμμετοχικά κεφάλαια, και μπορούν να είναι ένας συμπληρωματικός τρόπος χρηματοδότησης για την ίδρυση, την ανάπτυξη ή τη μεταβίβαση των ΜΜΕ, την εισαγωγή καινοτομίας. Αυτή η μορφή χρηματοδότησης αρχίζει να αναπτύσσεται, αλλά παραμένει περιορισμένη σε σύγκριση με τη δανειοδότηση. Αυτό συμβαίνει σε ορισμένα κράτη που χρειάζεται να κάνουν περισσότερη πρόοδο σε αυτό τον τομέα.

- **Τιτλοποίηση δανείων (Securitisation of loans).** Με αυτή τη διαδικασία οι τράπεζες διαθέτουν πρόσθετα κεφάλαια για τη παροχή δανείων στις ΜΜΕ. Οι κυβερνήσεις έχουν σημαντικό ρόλο για την ενθάρρυνση ανάπτυξης τέτοιων μηχανισμών.

Ελληνική πραγματικότητα¹⁵

Η στενή σχέση μεταξύ καινοτομίας και ανάπτυξης αποτυπώνεται σε πλήθος μελετών και διατυπώνεται συνεχώς από τους αρμόδιους αναφορικά με την ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας τόσο σε εθνικό όσο και σε κοινοτικό επίπεδο. Σύμφωνα με μελέτη του Εθνικού Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας και Ανάπτυξης (ΕΣΑΑ), η Ελλάδα υστερεί στη λεγόμενη «καινοτομική επιχειρηματικότητα», καθώς και στις επιδόσεις της ως προς τους όρους γραφειοκρατίας και νέας επιχειρηματικότητας. Τα παραπάνω σημαίνουν ότι ναι μεν δημιουργούνται νέες επιχειρήσεις στην Ελλάδα, ωστόσο το αντικείμενο και η λειτουργία τους ακολουθούν τις παραδοσιακές - αναποτελεσματικές δομές της εγχώριας επιχειρηματικότητας..

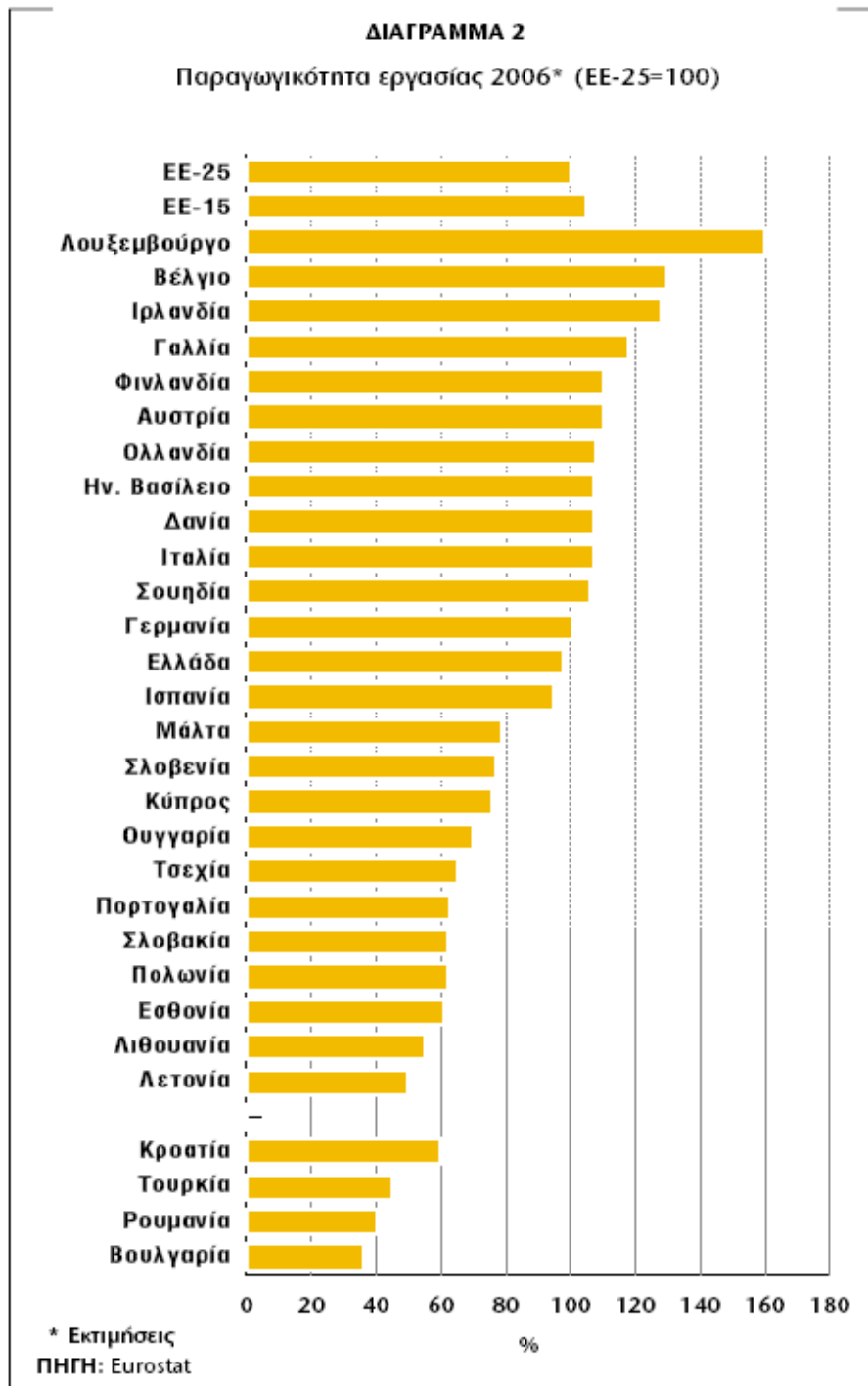
Όπως αποτυπώνεται στο Διάγραμμα 1, η Ελλάδα εμφανίζει γενικά θετικές επιδόσεις στην επιχειρηματικότητα συνολικά υστερεί όμως σε τομείς όπως η καινοτομική επιχειρηματικότητα.

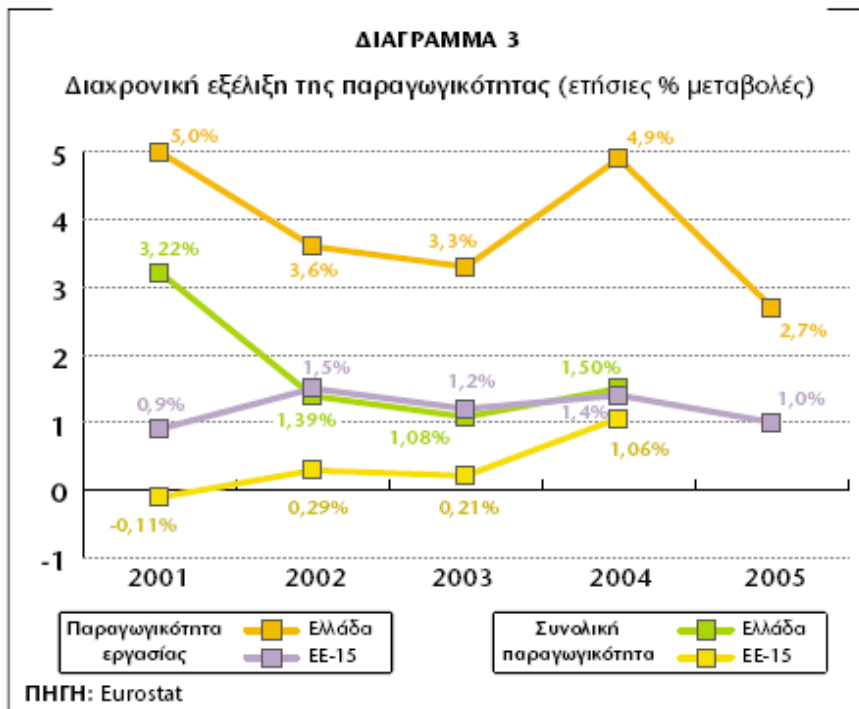
Αναφορικά με την παραγωγικότητα της εργασίας, όπως παρουσιάζεται στο Διάγραμμα 2, η Ελλάδα καταλαμβάνει την 13η θέση στην Ε.Ε.-θέση οριακά χαμηλότερη του κοινοτικού μέσου όρου (99,3%). Στο διάγραμμα παρατίθενται σε φθίνουσα κατάταξη οι

¹⁵ Ναυτεμπορική 22/6/2007 «Πολλές οι νέες επιχειρήσεις, λίγες όμως οι καινοτόμοι»
Ναυτεμπορική 23/5/2008 «Η Ελλάδα δεν παράγει, αλλά αξιοποιεί εισαγόμενη καινοτομία»

εκτιμήσεις για την παραγωγικότητα εργασίας το 2006 στην Ε.Ε.-25, στην Κροατία, στη Βουλγαρία, στη Ρουμανία και στην Τουρκία, με τα μεγέθη να εκφράζονται ως ποσοστά επί του μέσου όρου των Ε.Ε.-25.¹⁶

¹⁶ Η παραγωγικότητα εργασίας ορίζεται ως η σχέση μεταξύ του παραγόμενου αποτελέσματος και του απασχολούμενου εργατικού δυναμικού.

Τέλος, στο Διάγραμμα 3 παρουσιάζεται η διαχρονική εξέλιξη της ελληνικής παραγωγικότητας που παρακολουθεί τις εξελίξεις στην παραγωγικότητα εργασίας και στη συνολική παραγωγικότητα (total factor productivity). Η συνολική παραγωγικότητα επηρεάζεται κυρίως από εξελίξεις στην τεχνολογία και την αποτελεσματικότητα με την οποία χρησιμοποιούνται οι διαθέσιμοι πόροι καθώς και από τυχαίους ή παροδικούς παράγοντες (π.χ. καιρικές συνθήκες). Σύμφωνα με τα στοιχεία του Διαγράμματος 3, η Ελλάδα βρίσκεται κοντά στο μέσο όρο του ρυθμού αύξησης της συνολικής παραγωγικότητας της Ε.Ε-15.

Ωστόσο, πρόσφατη μελέτη του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE) υποδεικνύει ότι η Ελλάδα δεν παράγει αλλά αξιοποιεί την εισαγόμενη καινοτομία. Σύμφωνα με τη μελέτη, η ανάπτυξη των κλάδων υψηλής τεχνολογίας, μπορεί να κινητοποιήσει πόρους, δεξιότητες και γνώση σε άλλους κλάδους, επιτρέποντας τελικά καλύτερες καινοτόμους επιδόσεις στο σύνολο της οικονομίας.

Η Ελλάδα, σύμφωνα με το European Innovation Scoreboard 2007, περιλαμβάνεται στην ομάδα των χωρών που υστερούν αρκετά του μέσου όρου της Ε.Ε.-27 σε επίδοση στην καινοτομία και συγκρινόμενη με λοιπούς εταίρους και εμφανίζει γενικά χαμηλές επιδόσεις σε τεχνολογικές καινοτομίες, αλλά υψηλότερες επιδόσεις σε μη τεχνολογικές καινοτομίες.

Από τα αποτελέσματα των κοινοτικών μετρήσεων (4η Κοινοτική Έρευνα για την καινοτομία - CIS 4), σε επίπεδο κλάδων, «πρωτοπόρος» τομέας στην Ελλάδα είναι ο τομέας των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών. Η μελέτη του IOBE επισημαίνει, ότι η γνώση η οποία οδηγεί σε καινοτόμο συμπεριφορά δεν αφορά μόνο στους κλάδους δηλαδή με έντονο τεχνολογικό περιεχόμενο, αλλά είναι εξίσου έντονη και σε παραδοσιακούς κλάδους της οικονομίας (τρόφιμα, μη μεταλλικά ορυκτά κ.ά.).

Συνεπώς, η καινοτομία δεν έχει αυστηρά τεχνολογικό περιεχόμενο. Αν και ο πυρήνας της στις περισσότερες περιπτώσεις μπορεί να αφορά τη νέα τεχνολογία, ωστόσο σχετίζεται περισσότερο με μια ευρύτερη νοοτροπία, που διέπει ένα οικονομικό σύστημα παρά μια διαδικασία τεχνολογικής αλλαγής. Η θεώρηση αυτή επιτρέπει έτσι την υπόθεση ότι και άλλοι τύποι πολιτικών (π.χ. εκπαιδευτική πολιτική) έχουν εξίσου σημαντικές επιπτώσεις στην επίδοση στην καινοτομία.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της εν λόγω μελέτης προκύπτει μια αντιφατική εικόνα. Από τη μια οι επιδόσεις της Ελλάδας σε βασικούς δείκτες φανερώνουν ότι κύριες παράμετροι του Εθνικού Συστήματος καινοτομίας υστερούν σε σχέση με τις περισσότερες αναπτυγμένες χώρες ενώ από την άλλη σύμφωνα με τους ορισμούς που υιοθετούνται διεθνώς για την καινοτόμο επίδοση των επιχειρήσεων, οι ελληνικές επιχειρήσεις εμφανίζονται να καινοτομούν. Αυτή η αντίφαση εξηγείται από τη στρατηγική των ελληνικών επιχειρήσεων να αρκούνται στην υιοθέτηση-αφομοίωση ενσωματωμένης γνώσης και τεχνολογίας που αναπτύχθηκε στο εξωτερικό, χωρίς να δαπανούν πόρους στη ανάπτυξη της απαλλασσόμενης έτσι και από το υψηλό κόστος που απαιτείται για την ανάπτυξη της.

Όπως αναλύθηκε στην παρούσα εργασία οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις είναι οικονομικά και πολιτικά σημαντικές για την οικονομία κάθε χώρας. Προκειμένου για την ενίσχυσή τους τόσο σε κοινοτικό επίπεδο όσο και σε εθνικό επίπεδο επιχειρείται η δημιουργία ενός περιβάλλοντος μέσα στο οποίο η επιχειρηματικότητα και ειδικά οι Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις θα μπορούν να λειτουργούν και να ευδοκιμούν. Αυτό διαφαίνεται από την ανάπτυξη ειδικών πολιτικών για τις ΜΜΕ και επιβεβαιώνεται από τον Ευρωπαϊκό Χάρτη για τις ΜΜΕ και την Πράσινη Βίβλο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις ΜΜΕ.

Τα τελευταία χρόνια δεδομένου ότι η δανειοδοτική δραστηριότητα των τραπεζών βρίσκεται μεταβατικό στάδιο εξαιτίας της εφαρμογής των κανόνων της Βασιλείας II αλλά και των αναταραχών στις χρηματοπιστωτικές αγορές, οι ΜΜΕ αντιμετωπίζουν μεταβολές στον τρόπο με τον οποίο οι τράπεζες συναλλάσσονται μαζί τους. Οι νέες τεχνικές διαχείρισης κινδύνου, συνοδευόμενες από διαρθρωτικές αλλαγές (ένταση ανταγωνισμού, οικονομική ύφεση, αύξηση προβλέψεων για επισφαλή δάνεια κ.α.) έχουν στρέψει την προσοχή των τραπεζών στη μέτρηση και διαχείριση αυτών των κινδύνων και στην κεφαλαιακή επάρκεια όσον αφορά στους κινδύνους αυτούς. Ως συνέπεια αυτών των εξελίξεων παρατηρείται συντηρητική αντιμετώπιση και αξιολόγηση των αιτημάτων των επιχειρήσεων για δανεισμό και κατά συνέπεια περιορισμένη έγκριση και εκταμίευση πιστώσεων.

Από την άλλη πλευρά, οι ΜΜΕ αντιμετωπίζουν στο σύγχρονο κόσμο των επιχειρήσεων ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο τεχνολογικό περιβάλλον, αύξηση του εργατικού κόστους και μείωση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων τους συνθήκες οι οποίες επιβαρύνονται από τη συντηρητική στάση των εμπορικών τραπεζών απέναντί τους. Ως εκ τούτου, οι ΜΜΕ θα πρέπει να έχουν την ικανότητα αλλά και την ταχύτητα να ανταποκριθούν στις συνθήκες της νέας πραγματικότητας. Για να επιτευχθεί ο στόχος της κερδοφορίας και ανάπτυξης θα πρέπει να διαθέτουν υψηλού επιπέδου οργάνωση και υποδομές και παράλληλα να εξασφαλίσουν χαμηλότερο κόστος απόκτησης δανειακών

κεφαλαίων εκμεταλλευόμενες το σύνολο των προσφερόμενων προγραμμάτων επιδότησης τόσο σε εθνικό όσο και σε κοινοτικό επίπεδο.

Η σπουδαιότητα υιοθέτησης σύγχρονων και εξειδικευμένων προϊόντων πληροφορικής, η εξοικείωση των στελεχών των επιχειρήσεων με τις νέες τεχνολογίες και η ανάπτυξη καινοτομικών δραστηριοτήτων αποτελούν προϋποθέσεις για την επιτυχή επίτευξη των στόχων των ΜΜΕ. Ιδιαίτερα, όσον αφορά στη διάσταση της καινοτομικής δραστηριότητας θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι οι επενδύσεις στην καινοτομία αποτελούν μία από τις κορυφαίες προτεραιότητες της πολιτικής της συνοχής σε ολόκληρη την Ένωση. Η χρηματοδότησή τους είναι βασική προτεραιότητα στις περιφέρειες που εμπίπτουν στο νέο περιφερειακό στόχο για την ανταγωνιστικότητα και την απασχόληση, όπου οι περιορισμένοι χρηματοοικονομικοί πόροι θα πρέπει να διατίθενται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να επιτευχθεί η κρίσιμη μάζα και να προκύψουν πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα.

Κύριος στόχος θα πρέπει να είναι να είναι η προώθηση ενός επιχειρησιακού κλίματος που θα ευνοεί την παραγωγή, τη διάδοση και τη χρησιμοποίηση νέων τεχνολογιών από τις επιχειρήσεις. Για να δημιουργηθούν αποτελεσματικά καινοτομικά συστήματα σε περιφερειακό επίπεδο, οι οικονομικοί, κοινωνικοί και πολιτικοί φορείς θα πρέπει να έρθουν σε επαφή με τις καλύτερες τεχνολογικές και επιχειρησιακές πρακτικές στον κόσμο, οι οποίες υπερβαίνουν τα εθνικά και περιφερειακά όρια. Από αυτή την άποψη η συνεργασία θα πρέπει επίσης να επιδιωχθεί με τα κέντρα μετάδοσης των καινοτομιών καθώς και με τα Ευρωπαϊκά Κέντρα Πληροφόρησης που χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία, ειδικά στον τομέα της διεθνούς τεχνολογίας και της διάδοσης των πληροφοριών. Παράλληλα, οι δημόσιες αρχές θα πρέπει να φροντίσουν ώστε τα ερευνητικά ιδρύματα και ο ιδιωτικός και ο δημόσιος τομέας να εκμεταλλευθούν στο έπακρο τις συνέργιες που ενδέχεται να υπάρξουν ανάμεσά τους.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

TABLE AS1
Main indicators, non-financial business economy, EU-27, 2004 (1)

enterprises (1 000) Turnover (EUR million) (EUR million) employed (1 000)	Number of		Value added	
				Number of persons
NON-FINANCIAL BUSINESS ECONOMY	19.000	19.400.000	5.100.000	125.000
INDUSTRY	2.361	6.960.690	1.843.835	37.762
Mining of coal and lignite; extraction of peat	1,5	:	:	:
Extraction of crude petroleum & natural gas	0,9	127.000	44.900	150
Mining of uranium and thorium ores	:	:	:	:
Mining of metal ores	:	4.000	2.100	:
Other mining and quarrying	17,0	36.000	12.860	:
Food products and beverages	309,7	853.414	189.224	4.741
Tobacco products	0,3	:	11.000	68
Textiles	80,6	112.000	32.000	1.226
Wearing apparel; dressing and dyeing of fur	154,0	85.100	23.700	1.606
Leather and leather goods	50,0	46.000	12.000	610
Wood and wood products	203,0	121.000	34.700	1.320
Pulp, paper and paper products	20,0	160.000	42.600	750
Publishing, printing, reprod. of recorded media	213,7	250.000	94.000	1.850
Coke, refined petroleum prods. & nuclear fuel	1,3	370.000	36.000	:
Chemicals and chemical products	33,0	630.000	170.000	2.000
Rubber and plastic products	65,7	243.542	75.551	1.751
Other non-metallic mineral products	105,2	211.343	72.860	1.600
Basic metals	17,4	296.000	67.000	1.130
Fabricated metal products	400,0	406.000	146.000	3.890
Machinery and equipment	170,1	532.269	171.962	3.671
Office machinery and computers	10,4	59.500	11.500	160
Electrical machinery and apparatus	67,1	244.000	75.800	1.676
Radio, TV and communications equipment	29,2	200.770	50.994	800
Instrument engineering	93,3	130.000	50.000	1.021
Motor vehicles	18,7	704.000	134.000	2.258
Other transport equipment	25,7	158.000	43.100	910
Furniture; manufacturing n.e.c.	238,4	165.000	51.000	1.900
Recycling	14,4	30.000	6.300	130
Electricity, gas, steam and hot water supply	17,8	640.000	150.000	1.300
Collection, purification & distribution of water	8,7	41.855	20.245	380
CONSTRUCTION	2.717,4	1.289.227	433.357	13.178
NON-FINANCIAL SERVICES	13.970,8	11.133.815	2.820.099	73.904
Motor trades	782,3	1.185.363	150.597	4.067
Wholesale trade	1.682,2	3.915.514	464.765	9.554
Retail trade and repair	3.735,2	2.038.243	384.349	16.971
Hotels and restaurants	1.607,0	386.184	163.521	8.677
Land transport; transport via pipelines	929,5	391.209	174.076	5.571
Water transport	18,0	80.000	23.000	200
Air transport	:	100.000	28.000	400
Auxiliary transport activities; travel agencies	180,0	460.000	142.000	2.500
Post and telecommunications	62,6	497.518	246.798	3.058
Real estate activities	897,8	460.000	220.000	2.500
Renting	137,0	126.310	65.498	598
Computer and related activities	500,6	313.023	154.257	2.570
Research and development	37,2	37.000	18.400	390
Other business services	3.400,1	1.137.124	585.364	16.863

enterprises
(1 000) Turnover
(EUR million)
(EUR million)
employed
(1 000)

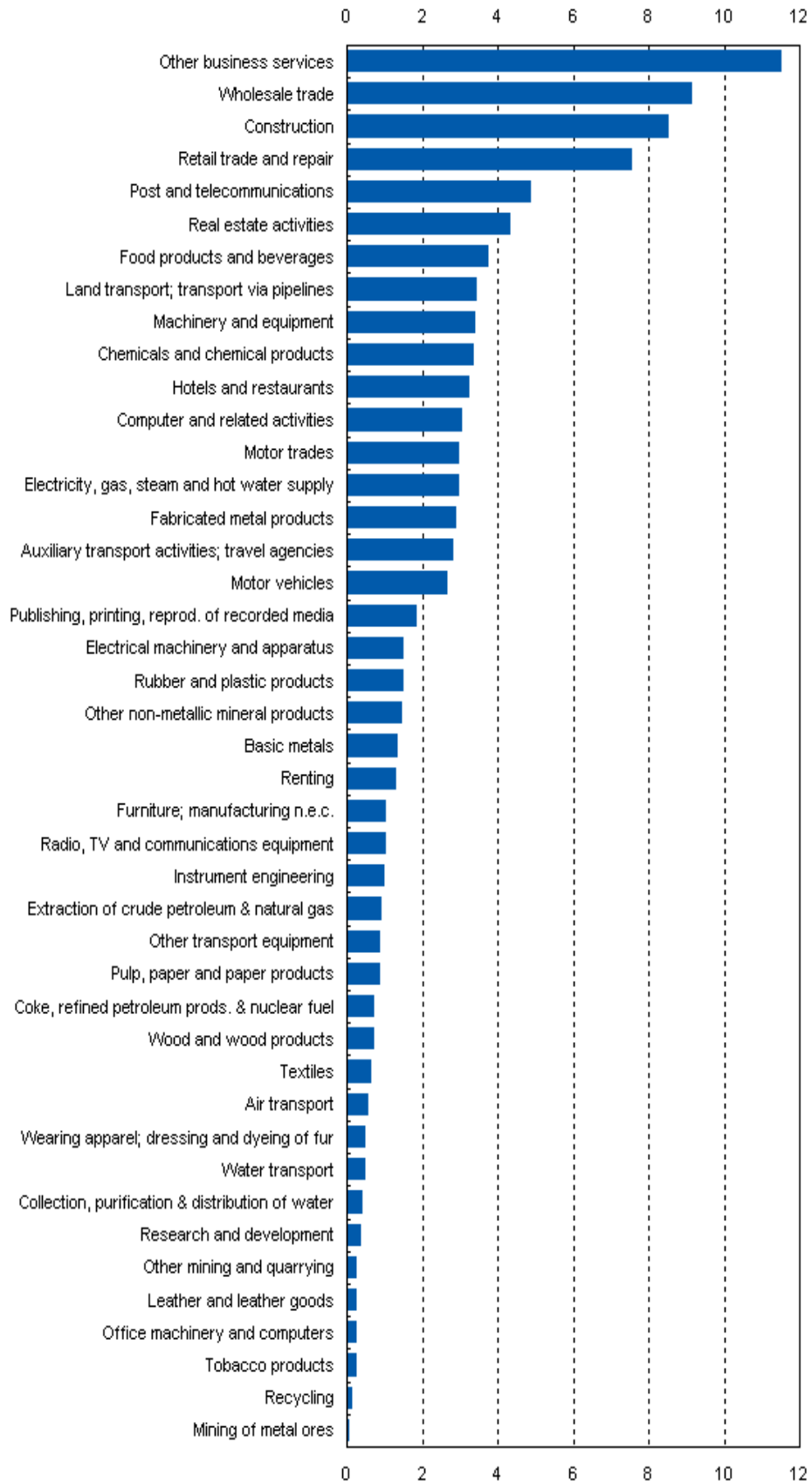
Number of

Value added
Number of persons

(1) Includes rounded estimates based on non-confidential data.
Source: Eurostat (SBS)

FIGURE AS1

Breakdown of value added in the non-financial business economy, EU-27, 2004 (% share of total) (1)

Persons employed by sector

The number of persons employed is defined as the total number of persons working in the various industries: employees, non employees (e.g. family workers, delivery personnel) with the exception of agency workers.

European aggregates (EU-27, EU-25) are expressed in 100.

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Mining and quarrying							
European Union (27 countries)	:	:	:	:	:	8000 ^(ei)	7721
European Union (25 countries)	7539	7074	6710	6525 ^(e)	6000 ^(eiu)	6200 ^(ei)	:
Belgium	3668	3620	3497	:	3261	3545	3463
Bulgaria	48450	40580	37268	33911	32649	30969	29831
Czech Republic	64662	58712	57127 ^(p)	53197	49606	47719	:
Denmark	2366	2346	2452	3298	3324	2968	3020
Germany (including ex-GDR from 1991)	135525	128712	107169	101875	96187	95641	90390
Estonia	:	6621	6348	5982	6089	5905	5655
Ireland	4861	5292	5568	5530	:(^c)	:(^c)	5894
Greece	:(^e)	:	:	:	:	13074	13386
Spain	42753	40933	42091	41851	41761	41761	39509
France	42529	42289	40464	38973	37895	39256	33963
Italy	36675	37033	36765	44697	40813	41318	42431
Cyprus	:	649	629	620	639	642	617
Latvia	1707	1611	1907	2401	2221	2553	2712
Lithuania	3161	3131	2836	2918	2908	3004	3196
Luxembourg (Grand-Duché)	291 ^(p)	313	288	292	322	321	335
Hungary	8649	6410	7133	6982	6775	6141	5873
Malta	263	294	347	300	:	:	:
Netherlands	9958	8804	8992	9170	8978	8903	8737
Austria	5986	5627	5488	5645	5616	6204	5936
Poland	:	:	:	208867	202271	192674	188579
Portugal	15760	14500	14953	14797	14244	14173	14690
Romania	189939	180434	179053	170603	158156	144713	134300
Slovenia	:	:	:	4951	4657	4285	3952
Slovakia	:	15213	13600	12027	10874	9903	9401
Finland	3624	3680	3738	3660	3641	3589	3529
Sweden	9634	8909	8798	9331	8010	8480	8702
United Kingdom	73962	72956	71370	67283	69741	65316	67541
Norway	:	25688	:	33571	27967	32859	38477
Switzerland	:	:	:	:	:	:	:

Χρηματοδότηση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων – Ανάπτυξη και Καινοτομία

	Manufacturing						
European Union (27 countries)	:	:	:	:	:	352619	346438
European Union (25 countries)	345092	344351	340065	337184 ^(e)	330961	329287	:
Belgium	665484	676961	678517	:	631863	623457	614770
Bulgaria	648097	611347	605060	615305	635898	643793	645154
Czech Republic	1392518	1377896	1391218 ^(p)	1387998	1371677	1363226	:
Denmark	478779	488000	479226	457633	437562	417285	409918
Germany (including ex-GDR from 1991)	7503831	7551269	7535385	7337847	7293159	7228207	7171468
Estonia	:	119379	122729	127113	128301	130433	130943
Ireland	250191	255705	251199	241738	230002	220935	217080
Greece	: ^(e)	:	:	:	:	402103	389746
Spain	2555976	2594832	2656155	2629611	2618213	2584251	2599254
France	3984755	4026591	4069632	4038522	3940739	3887901	3737182
Italy	4784004	4821489	4833179	4782300	4771484	4672760	4610345
Cyprus	:	36422	37090	37477	40375	40144	36829
Latvia	148568	153516	154405	172269	161956	167936	166793
Lithuania	240695	244720	246471	250360	270468	263545	266319
Luxembourg (Grand-Duché)	33207 ^(p)	34357	34316	34364	37215	37822	37075
Hungary	746824	756003	877827	888255	851504	835079	794254
Malta	31949	31728	31951	31705	:	:	:
Netherlands	869927	915268	928823	853088	795324	785917	767624
Austria	628011	628753	628523	631296	624464	621087	619811
Poland	:	:	:	2402050	2374593	2482445	2473495
Portugal	997388	937549	909922	911645	886253	866105	868881
Romania	1994470	1835416	1802045	1772876	1736732	1689459	1621043
Slovenia	:	:	:	257164	243727	239694	232923
Slovakia	:	411256	420638	408924	411425	400992	404843
Finland	426675	435788	436132	431617	422286	409686	406715
Sweden	792496	791764	798566	790641	772366	806881	797039
United Kingdom	4214413	4100154	3887546	3761734	3533784	3408919	3245636
Norway	291634	283955	280173	:	260668	258955	253934
Switzerland							
	:	:	:	:	:	:	:
	Electricity, gas and water supply						

Χρηματοδότηση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων – Ανάπτυξη και Καινοτομία

European Union (27 countries)	:	:	:	:	:	17000 ^(eiu)	16000 ^(eiu)
European Union (25 countries)	16179	15738	15196	15122 ^(ei)	14000 ^(eiu)	14500 ^(ei)	:
Belgium	27758	27068	26959	:	22433	25384	24409
Bulgaria	58424	59366	59564	60344	59835	59581	58278
Czech Republic	76857	73273	69834 ^(p)	71965	67255	64729	:
Denmark	18685	17340	16674	16418	16259	17094	17187
Germany (including ex-GDR from 1991)	317518	294831	285072	285081	271340	283701	277710
Estonia	:	12780	10435	9643	9310	9043	8553
Ireland	: ^(c)	: ^(c)	: ^(c)	: ^(c)	: ^(c)	: ^(c)	: ^(c)
Greece	: ^(e)	:	:	:	:	25253	24766
Spain	61800	63490	63620	61248	63610	64632	65768
France	196586	201660	201825	201072	196006	196198	195862
Italy	146585	145896	133338	127417	121665	118244	117867
Cyprus	:	1535	1543	1428	1474	1656	1725
Latvia	19783	17754	17287	17872	17324	16596	16156
Lithuania	39264	37064	31841	31049	29418	27934	26545
Luxembourg (Grand-Duché)	1363 ^(p)	1378	1555	944	1038	1187	1029
Hungary	78027	72301	67234	63546	61719	59372	57204
Malta	: ^(c)	: ^(c)	3174	3103	:	:	:
Netherlands	37063	34964	33696	29901	29401	28430	26885
Austria	35930	34559	33905	32569	31883	31500	31620
Poland	:	:	:	226064	218774	213496	205717
Portugal	28622	27669	26828	25749	25223	24982	23483
Romania	195146	190072	182998	166628	159312	163098	149005
Slovenia	:	:	:	12375	11779	11652	11695
Slovakia	:	46288	46004	47255	44984	42401	39980
Finland	17928	17235	16965	16010	15425	14818	14900
Sweden	28288	25210	23622	23815	27195	30125	30008
United Kingdom	126617	137566	132727	136077	122029	134087	131498
Norway	:	15340	:	:	:	:	14347
Switzerland							
	:	:	:	:	:	:	:

Χρηματοδότηση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων – Ανάπτυξη και Καινοτομία

	Construction						
European Union (27 countries)	:	:	:	:	:	131781	135480
European Union (25 countries)	117254	117515	117815	121834	124026	126611	:
Belgium	243761	251179	252850	:	249742	245174	251510
Bulgaria	130103	125933	123834	117913	133710	134962	157618
Czech Republic	401670	391565	376042 ^(p)	393643	391447	394957	:
Denmark	173523	187962	184323	172076	171132	176023	189099
Germany (including ex-GDR from 1991)	2262660	2164129	1987741	1824337	1697818	1623973	1515465
Estonia	:	30942	30754	34080	35413	36608	41179
Ireland	:	:	35288	39961	42325	47459	49685
Greece	83522	92167	90683	:	:	296480	309866
Spain	1715895	1695900	1952727	2189274	2310522	2455722	2657642
France	1398205	1436543	1458342	1470596	1494723	1547648	1538128
Italy	1411652	1477966	1529011	1574979	1705742	1748373	1809834
Cyprus	24174	26160	26600	29337	32370	33162	36594
Latvia	39873	40263	42772	47171	48209	54438	62172
Lithuania	76864	67658	68505	72480	83296	89788	106334
Luxembourg (Grand-Duché)	25171 ^(p)	25885	26692	27678	32164	33023	34022
Hungary	108313	112095	213811	221464	232348	238149	234703
Malta	8342	8024	8554	13013	:	:	:
Netherlands	448829	:	496322	474767	463112	455314	471303
Austria	241531	242841	234610	250043	252185	251914	249587
Poland	:	:	:	686791	626057	613799	648306
Portugal	360347	345781	382022	433916	435563	458651	481230
Romania	431946	387255	373050	354490	364012	382077	388090
Slovenia	:	:	:	65588	63780	64279	65871
Slovakia	:	76733	74490	65924	68245	63231	68943
Finland	113278	119877	126191	122321	123790	129315	130000
Sweden	215232	228970	237309	236503	233003	240502	252569
United Kingdom	1324772	1338738 ^(p)	1366627 ^(p)	1307461	1322639	1347409	1392009
Norway	136456	134864	132500	132384	142419	142921	146461
Switzerland	271292	278993	274038				
				:	:	:	:

Χρηματοδότηση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων – Ανάπτυξη και Καινοτομία

	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles, motorcycles and personal and household goods						
European Union (27 countries)	:	:	:	:	:	305918	309639
European Union (25 countries)	262774	269510	264688	278700 ^(e)	287573	293082	:
Belgium	585993	588825	598784	:	588572	606114	606364
Bulgaria	341980	346415	355956	372325	424927	442279	449471
Czech Republic	697411	718761	730412 ^(p)	731653	717816	709066	:
Denmark	437972	448311	443289	432701	425702	429678	447813
Germany (including ex-GDR from 1991)	4436747	4407893	4366334	4183325	4518801	4464163	4410727
Estonia	:	86414	87722	87156	88785	92520	94127
Ireland	205863	215051	233926	259732	273084	279612	285822
Greece	:	:	:	:	:	891540	941544
Spain	2641662	2791493	2828024	2961242	3050841	3207619	3285812
France	2907884	3053993	3109965	3181916	3204833	3255133	3245281
Italy	3115463	3130491	3219068	3243154	3292655	3328873	3391087
Cyprus	:	54180	54442	55007	54812	55934	59227
Latvia	133712	141118	140314	152124	153727	171325	178244
Lithuania	178928	179349	187718	194151	209895	223697	255248
Luxembourg (Grand-Duché)	36346 ^(p)	36355	38462	38206	41281	41503	42142
Hungary	272724	285254	563381	567685	584134	589680	585585
Malta	26198	26210	27687	28430	:	:	:
Netherlands	1261622	1365151	1379832	1371201	1316119	1326282	1320126
Austria	537417	553676	560558	589731	591850	598002	601243
Poland	:	:	:	2122959	2114343	2126208	2186558
Portugal	727283	754639	749847	761025	772377	799771	867745
Romania	:	944253	782265	732383	785970	841375	903951
Slovenia	:	:	:	112896	105549	106233	108256
Slovakia	:	146629	160454	154991	155812	163589	179958
Finland	231383	238224	241522	246687	249180	252928	259635
Sweden	528167	541288	544786	548689	558845	571570	581920
United Kingdom	4849961	4907575	5000867 ^(p)	4916677	4940714	4988693	4947966
Norway	346547	345302	338880	341325	343741	348830	350107
Switzerland	518822	527579	521788				
					:	:	:
					:	:	:

Χρηματοδότηση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων – Ανάπτυξη και Καινοτομία

	Hotels and restaurants						
European Union (27 countries)	:	:	:	:	:	86768	88459
European Union (25 countries)	70463	73857	75160	79863 ^(e)	82284	84666	:
Belgium	154949	158290	157699	:	153458	153536	159251
Bulgaria	70163	77076	83167	83151	101104	105865	110716
Czech Republic	161455	168779	162653 ^(p)	169713	170935	172478	:
Denmark	94091	93976	94597	92845	90881	95352	100118
Germany (including ex-GDR from 1991)	1044221	1061611	1082339	1033152	1166037	1163850	1175921
Estonia	:	12165	13268	14876	14958	15916	16913
Ireland	101311 ^(p)	111234	125188	133048	140603	140989	136403
Greece	263140	217761	:	:	:	277885	280174
Spain	971527	1046197	1073666	1042515	1096890	1161188	1199098
France	704833	770830	796433	847700	846430	884386	887551
Italy	795953	858576	904973	944549	1009208	1035659	1082655
Cyprus	31726	32989	33270	32406	32234	32470	33950
Latvia	16364	17171	17018	19923	19336	24049	28627
Lithuania	20826	22088	24053	25595	29630	30367	34554
Luxembourg (Grand-Duché)	11979 ^(p)	12464 ^(p)	12643	13094	14086	14586	14666
Hungary	55434	59001	111287	117760	123304	124925	126035
Malta	18035	16480	17943	17856	:	:	:
Netherlands	252010	303287	325331	328174	292497	303471	302380
Austria	201511	211895	211671	216706	221813	226801	231497
Poland	:	:	:	210165	212618	212224	223934
Portugal	261112	215695	239141	229933	228941	236439	270295
Romania	100220	84221	79914	88372	94964	104383	112696
Slovenia	:	:	:	30189	28892	28305	30358
Slovakia	12414	15946	20482	16595	16863	19340	19916
Finland	50416	54172	52939	54685	53925	51921	51968
Sweden	101732	106888	109436	109416	109661	118640	120440
United Kingdom	1739620	1788578	1792139	1830532	1880851	1922983	1915810
Norway	82357	80593	83343	86934	85195	79756	81049
Switzerland	179150	174663	183725	181408	172027		

Χρηματοδότηση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων – Ανάπτυξη και Καινοτομία

	Transport, storage and communication						
European Union (27 countries)	:	:	:	:	:	117240	118237
European Union (25 countries)	107663	104094	105894	113330 ^(e)	110000 ^(ei)	111523	:
Belgium	272620	280203	274910	:	281421	275243	273422
Bulgaria	231918	217883	221698	217234	216723	215035	215121
Czech Republic	339288	334072	341363 ^(p)	356397	357109	349207	:
Denmark	195875	199156	193977	188008	186554	188153	187929
Germany (including ex-GDR from 1991)	2055000	1536228	1748534	1880878	1802386	1848550	1899998
Estonia	:	45165	42874	43224	42826	42971	43667
Ireland	72826 ^(p)	77031	79340	85228	90581	92752	89375
Greece	310182	289534	:	:	:	253046	246576
Spain	874587	909579	929449	944737	967737	990094	1027735
France	1453821	1529367	1553911	1587626	1580425	1571339	1547380
Italy	1142625	1176515	1193405	1180347	1188406	1196360	1220363
Cyprus	20404	21426	22346	21927	21645	21964	23656
Latvia	71741	68623	70460	77535	73180	78859	80199
Lithuania	88080	88381	88189	87414	: ^(c)	91000	95892
Luxembourg (Grand-Duché)	: ^(p)	:	22381	22720	22855	22946	23416
Hungary	218601	219106	272705	278142	276741	276659	268858
Malta	:	14406	13091	13532	:	:	:
Netherlands	:	481719	490871	472628	453597	461825	452321
Austria	244453	246199	247101	249382	249922	249809	240763
Poland	:	:	:	734261	728638	733475	723229
Portugal	178478	174701	177686	182574	187161	184389	191645
Romania	:	386527	374217	356912	356887	356634	361796
Slovenia	:	:	:	53871	52177	52108	52476
Slovakia	118802	118532	116423	111384	110069	104424	102092
Finland	158078	160052	157955	155878	156335	156978	158062
Sweden	299782	301348	299041	291966	276432	296900	313108
United Kingdom	1560882	1573013	1620709	1620012	1600461	1601726	1634497
Norway	164930	164625	180220	175278	170185	162393	163975
Switzerland	:<s						

Number of enterprises by sector

The number of enterprises active during at least part of the reference period.

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Mining and quarrying							
EU (27 countries)	:	:	:	:	:	20000 ^(eiu)	20771
EU (25 countries)	19514	19059	19649	:	18700 ^(ei)	20000 ^(eiu)	:
Belgium	224	220	207	:	185	215	221
Bulgaria	190	182	190	187	207	228	250
Czech Republic	301	241	244 ^(p)	317	285	427	:
Denmark	222	219	214	199	193	179	182
Germany	1950	1953	2044	1851	1746	1824	1929
Estonia	66	61	62	67	70	68	76
Ireland	64	82	86	89	:(^c)	:(^c)	101
Greece	:(^e)	:	:	:	:	659	655
Spain	2329	2399	2575	2707	2632	2725	2746
France	2801	2796	2788	2775	2835	2824	2818
Italy	4150	4078	3940	3855	3610	3510	3481
Cyprus	:	98	95	95	95	91	90
Latvia	44	47	50	72	80	138	125
Lithuania	61	65	68	66	64	64	69
Luxembourg	8 ^(p)	9	12	12	13	13	13
Hungary	143	131	418	412	457	455	456
Malta	75	77	76	75	:	:	:
Netherlands	230	175	145	265	160	230	215
Austria	333	301	304	346	358	352	359
Poland	1058	1272	1373	1505	1123	1176	1243
Portugal	1310	1215	1147	1238	1239	1292	1544
Romania	251	276	321	379	500	616	676
Slovenia	164	163	180	150	132	133	125
Slovakia	37	69	70	68	78	81	81
Finland	1239	1155	1157	1146	1105	1087	1023
Sweden	591	594	618	623	648	644	657
United Kingdom	1924	1548	1685	1708	1319	1215	1237
Norway	:	378	:	472	383	829	781
Switzerland	:	:	:	:	:	:	:

Χρηματοδότηση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων – Ανάπτυξη και Καινοτομία

	Manufacturing							
EU (27 countries)	:	:	:	:	:	2314931	2322305	
EU (25 countries)	2195714	2170425	2176613	:	2150742	2230896	:	
Belgium	37431	37538	37965	:	36089	36904	36571	
Bulgaria	25210	24814	25717	25689	27603	28730	28740	
Czech Republic	136206	144099	131582 ^(p)	153788	153060	151252	:	
Denmark	20525	20470	19863	19235	18730	18611	18571	
Germany	236282	231789	219400	196702	201390	199782	203906	
Estonia	4329	4104	4226	4398	4752	4996	5141	
Ireland	4524	4777	4775	4932	4880	4519	4256	
Greece	: ^(e)	:	:	:	:	87643	91203	
Spain	226663	229289	225979	222291	220284	222656	219868	
France	252476	251478	250420	248349	260018	258404	256013	
Italy	559408	560882	555134	549388	534222	524359	519323	
Cyprus	:	6146	6275	6297	6325	6238	5565	
Latvia	4630	5048	4951	7529	7689	7490	7633	
Lithuania	8801	8925	9577	9483	9030	8614	15636	
Luxembourg	973 ^(p)	977	987	984	954	947	950	
Hungary	14028	14713	75219	73005	69711	68042	64956	
Malta	3930	3741	3777	3792	:	:	:	
Netherlands	46225	45450	47075	46435	46010	46595	45600	
Austria	25096	25050	25592	27572	28581	28609	28374	
Poland	243347	219313	199993	210200	197397	207197	191561	
Portugal	78553	76932	72372	78789	78431	80558	104262	
Romania	40966	41547	42787	46517	50819	55305	57900	
Slovenia	23567	23172	25691	19381	17739	17855	17041	
Slovakia	2124	5614	6368	5609	6764	6389	6848	
Finland	26215	26190	26158	25799	25504	25366	25190	
Sweden	50668	52854	53930	54616	57677	58995	60379	
United Kingdom	179328	167569	164999	162197	158477	155083	153445	
Norway	10084	10376	9888	:	9460	20006	19686	
Switzerland								
	:	:	:	:	:	:	:	:

Χρηματοδότηση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων – Ανάπτυξη και Καινοτομία

	Electricity, gas and water supply							
EU (27 countries)	:	:	:	:	:	26500 ^(ei)	28000 ^(ei)	
EU (25 countries)	22587	22409	23358	:	24700 ^(ei)	25800 ^(ei)	:	
Belgium	81	118	133	:	145	142	156	
Bulgaria	140	174	186	181	214	247	279	
Czech Republic	668	862	707 ^(p)	942	881	1066	:	
Denmark	5392	4488	4426	4441	3770	3939	3828	
Germany	3435	3306	3268	3281	3258	3315	3322	
Estonia	293	287	283	260	265	269	262	
Ireland	11	:(c)	:(c)	:(c)	:(c)	:(c)	:(c)	
Greece	:(e)	:	:	:	:	94	93	
Spain	1993	2099	2657	3084	3338	3311	3543	
France	1952	2011	2098	2119	2311	2434	2649	
Italy	2025	2140	2215	2297	2467	2521	2643	
Cyprus	:	91	91	11	11	11	11	
Latvia	204	237	265	272	297	294	308	
Lithuania	169	219	233	264	272	276	277	
Luxembourg	65 ^(p)	70	75	57	76	222	47	
Hungary	292	289	514	515	593	630	651	
Malta	:(c)	:(c)	4	4	:	:	:	
Netherlands	280	340	340	395	445	470	515	
Austria	710	700	734	707	925	1037	1417	
Poland	1791	1929	1839	2086	1758	1931	2078	
Portugal	294	294	313	362	390	400	676	
Romania	322	334	346	388	452	478	484	
Slovenia	322	330	458	401	326	345	371	
Slovakia	67	120	130	166	153	182	207	
Finland	907	953	961	1022	1077	1115	1149	
Sweden	1157	1186	1203	1216	1271	1303	1379	
United Kingdom	339	276	350	441	542	444	507	
Norway	:	:	:	:	:	:	847	
Switzerland								
	:	:	:	:	:	:	:	

Χρηματοδότηση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων – Ανάπτυξη και Καινοτομία

	Hotels and restaurants							
EU (27 countries)	:	:	:	:	:	1607043	1644463	
EU (25 countries)	1366670	1378144	1411853	:	1550247	1566668	:	
Belgium	41323	41273	40216	:	42326	41850	42393	
Bulgaria	20031	22094	23248	22833	23258	23135	22655	
Czech Republic	38408	41721	42580 ^(p)	47777	48735	50254	:	
Denmark	13313	13481	13442	13375	13351	13407	13620	
Germany	185616	179781	172999	162989	169947	163785	158970	
Estonia	1316	1252	1337	1487	1505	1523	1605	
Ireland	10697 ^(p)	12545	13663	15138	15543	14384	13103	
Greece	93040	92904	:	:	:	95439	97135	
Spain	256190	260528	261670	263572	269780	279373	282440	
France	203152	204151	207326	211274	221490	224547	226749	
Italy	246163	250209	255739	255035	256534	259317	266852	
Cyprus	:	6868	7103	7177	7125	7209	7014	
Latvia	1645	1897	1876	1989	2212	2531	2727	
Lithuania	2573	2678	2906	2957	2971	2897	3422	
Luxembourg	2482 ^(p)	2486 ^(p)	2570	2610	2653	2696	2694	
Hungary	3448	3762	32121	32966	35320	33568	32815	
Malta	2530	2042	2646	2818	:	:	:	
Netherlands	40450	39745	38385	37140	37550	36320	36635	
Austria	37895	38133	38680	43101	43096	44243	44988	
Poland	58461	57664	51645	55685	57142	56614	57146	
Portugal	59665	60221	62082	62343	62437	65628	85561	
Romania	10127	9929	10464	13535	15459	17240	19229	
Slovenia	9291	9481	11292	7294	6691	6709	6657	
Slovakia	199	740	1161	792	1141	1260	1424	
Finland	10536	10562	10514	10588	10542	10022	10217	
Sweden	20096	20784	21383	22147	23173	24128	24964	
United Kingdom	114353	116140	118517	122714	123105	126146	130397	
Norway	9389	9481	9494	9983	10183	10130	10073	
Switzerland	25850	25868	25041	16177	16177			
								:
								:

Χρηματοδότηση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων – Ανάπτυξη και Καινοτομία

Transport, storage and communication								
EU (27 countries)		:	:	:	:	:	1191384	1199782
EU (25 countries)		1082432	1044403	1065622	:	1140000 ^(ei)	1143412	:
Belgium		15578	15544	16011	:	17524	17580	17291
Bulgaria		39781	52161	35233	24203	24196	22853	22206
Czech Republic		39531	62002	40828 ^(p)	46739	46375	46851	:
Denmark		16532	15937	15739	15349	14274	14553	14734
Germany		127682	77348	91641	95352	90511	91541	92767
Estonia		2223	2146	2330	2641	2808	3029	3240
Ireland		3381 ^(p)	4353	5321	5980	7000	7121	6750
Greece		70035	70045	:	:	:	70027	68837
Spain		223913	222387	220800	221817	223549	225578	230207
France		96186	94578	94199	93696	99692	99533	99022
Italy		164068	164641	163094	160820	157569	157160	158906
Cyprus		:	4933	:	4982	5084	4032	4174
Latvia		2286	2616	2717	3054	3871	3926	4191
Lithuania		5405	5732	6398	6487	: ^(c)	5861	6226
Luxembourg		: ^(p)	:	1415	1425	1014	1009	1025
Hungary		2533	2785	40644	40207	38947	38160	36882
Malta		:	2457	2633	2511	:	:	:
Netherlands		26375	27590	28145	27855	26850	27130	27245
Austria		11840	12050	12688	14358	14821	14742	14915
Poland		169878	158296	147533	152201	144974	142119	136385
Portugal		19900	19911	18045	23899	26765	26163	30189
Romania		:	12721	15564	17955	21231	25119	28916
Slovenia		12229	11932	12821	9992	9234	9103	8597
Slovakia		286	1184	1531	1179	1399	1530	1951
Finland		23708	23682	23626	23587	23506	23074	23091
Sweden		31215	31527	31657	31554	31906	31960	31992
United Kingdom		79153	79594	80874	82012	82233	79119	81793
Norway		20861	21000	22290	22959	22776	23084	22681
Switzerland								
		:	:	:	:	:	:	:

Χρηματοδότηση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων – Ανάπτυξη και Καινοτομία

Real estate, renting and business activities								
EU (27 countries)	:	:	:	:	:	4972646	5378882	
EU (25 countries)	3891669	3684924	4117322	:	4595972	4885961	:	
Belgium	79765	84929	90748	:	99443	104771	106339	
Bulgaria	19518	18979	20641	21379	23728	25465	29622	
Czech Republic	174684	190727	200543 ^(p)	245801	246003	251906	:	
Denmark	61743	64576	65735	59513	60842	64019	70793	
Germany	739545	398229	505550	542938	545319	563217	587328	
Estonia	5876	5699	6677	7560	8204	9119	10756	
Ireland	13149 ^(p)	16818	20222	22856	26667	29725	31400	
Greece	107355	112981	:	:	:	145029	139444	
Spain	406917	423581	433889	459513	499010	534920	584408	
France	489618	445571	467984	482459	535125	563091	594632	
Italy	753584	805675	863333	911232	930000	969938	1030922	
Cyprus	:	:	:	:	:	:	:	
Latvia	4330	5316	5561	13960	16309	18303	20477	
Lithuania	6657	7293	8102	8469	8573	8513	21363	
Luxembourg	5356 ^(p)	6000 ^(p)	6733	7240	8127	8385	8856	
Hungary	6719	7098	161606	174446	171562	189900	193928	
Malta	:	:	6789	7169	:	:	:	
Netherlands	:	128750	132655	134285	136445	143640	147180	
Austria	39253	43982	47357	64265	71606	74668	81660	
Poland	213644	236731	250801	267049	270098	277099	267572	
Portugal	51218	51477	55289	61089	60049	61574	207024	
Romania	15216	18007	23950	30549	45748	61220	74347	
Slovenia	20826	21464	24133	18114	18060	19193	20311	
Slovakia	730	6089	8494	6527	9372	9111	11089	
Finland	40370	42258	43330	44299	45602	46530	48625	
Sweden	151264	164138	174621	183197	196005	204792	216250	
United Kingdom	495937	519389	534202	549565	571111	576894	617255	
Norway	62212	68875 ⁽ⁱ⁾	73348 ⁽ⁱ⁾	77420	82322 ⁽ⁱ⁾	89219	92930	
Switzerland	:	72465	:	:	29789	:	:	

Source: Eurostat

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

2004

2009

Έγγραφο συνόδου

ΤΕΛΙΚΟ

A6-0096/2007

30.3.2007

ΕΚΘΕΣΗ

σχετικά με τη συνεισφορά της μελλοντικής περιφερειακής πολιτικής στην ικανότητα καινοτομίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης

(2006/2104(INI))

Επιτροπή Περιφερειακής Ανάπτυξης

Εισηγητής: Mieczysław Edmund Janowski

PR_INI

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελίδα

<i>ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ.....</i>	<i>18</i>
<i>ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ.....</i>	<i>34</i>
<i>ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ της Επιτροπής Προϋπολογισμών.....</i>	<i>37</i>
<i>ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ.....</i>	<i>39</i>

ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με τη συνεισφορά της μελλοντικής περιφερειακής πολιτικής στην ικανότητα καινοτομίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης

(2006/2104 (INI))

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

- έχοντας υπόψη τα άρθρα 2, 3, 158, 159 και 160 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας,*
- έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 του Συμβουλίου, της 11ης Ιουλίου 2006, περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο*

Συνοχής¹ και το σχετικό διορθωτικό²,

- έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1084/2006 του Συμβουλίου, της 11ης Ιουλίου 2006, για την ίδρυση Ταμείου Συνοχής³,*
- έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1080/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2006, για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης⁴,*
- έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1081/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2006, για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο⁵,*
- έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1082/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2006, για τον ευρωπαϊκό όμιλο εδαφικής συνεργασίας (ΕΟΕΣ)⁶,*
- έχοντας υπόψη την απόφαση 2006/702/ΕΚ του Συμβουλίου, της 6ης Οκτωβρίου 2006, για τις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της Κοινότητας για τη συνοχή⁷,*
- έχοντας υπόψη την απόφαση αριθ. 1982/2006/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με το έβδομο πρόγραμμα πλαίσιο δραστηριοτήτων έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (2007-2013)⁸,*
- έχοντας υπόψη την απόφαση αριθ. 1639/2006/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 2006, σχετικά με τη θέσπιση προγράμματος πλαισίου για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία (2007-2013)⁹,*
- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 10ης Μαρτίου 2005 σχετικά με την επιστήμη και την τεχνολογία - Κατευθυντήριες γραμμές της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπέρ της έρευνας¹⁰,*
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο "Πολιτική της συνοχής για την ενίσχυση της ανάπτυξης και της απασχόλησης: Στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της Κοινότητας, 2007-2013" (COM(2005)0299),*

¹ ΕΕ L 210, της 31.7.2005, σελ. 25.

² ΕΕ L 239, της 1.9.2006, σελ. 248.

³ ΕΕ L 210, της 31.7.2006, σελ. 79.

⁴ ΕΕ L 210, της 31.7.2006, σελ. 1.

⁵ ΕΕ L 210, της 31.7.2006, σελ. 12.

⁶ ΕΕ L 210, της 31.7.2006, σελ. 19.

⁷ ΕΕ L 291, της 21.10.2006, σελ. 11.

⁸ ΕΕ L 412 της 30.12.2006, σελ. 1.

⁹ ΕΕ L 310 της 9.11.2006, σελ. 15.

¹⁰ P6_TA(2005)0077.

- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο "Κάνοντας τη γνώση πράξη: Μια στρατηγική καινοτομίας ευρείας βάσης για την ΕΕ" (COM(2006)0502),
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο "Περισσότερη έρευνα και καινοτομία – επενδύσεις για την ανάπτυξη και την απασχόληση: Μια κοινή προσέγγιση" (COM(2005)0488),
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με τίτλο "Πολιτική συνοχής και πόλεις: η συμβολή των πόλεων και των πολεοδομικών συγκροτημάτων στην ανάπτυξη και την απασχόληση στις περιφέρειες" (COM(2006)0385),
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο "Τρίτη έκθεση προόδου σχετικά με τη συνοχή: προς μια νέα εταιρική σχέση για την ανάπτυξη, την απασχόληση και τη συνοχή" (COM(2005)0192),
- έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισαβόνας της 23ης και 24ης Μαρτίου 2000,
- έχοντας υπόψη τον Ευρωπαϊκό Χάρτη για τις Μικρές Επιχειρήσεις, που εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Feira στις 19-20 Ιουνίου 2000,
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής προς το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο 2006 με τίτλο "Ωρα να ανεβάσουμε ταχύτητα: Η νέα εταιρική σχέση για την ανάπτυξη και την απασχόληση" (COM(2006)0030),
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κατά την άτυπη σύνοδος στο Lahti της Φινλανδίας στις 20 Οκτωβρίου 2006 με τίτλο "Μια θετικά διακείμενη προς τις καινοτομίες και σύγχρονη Ευρώπη" (COM(2006)0589),
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο με τίτλο "Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας: περαιτέρω ενέργειες για τη δημιουργία του" (COM(2006)0276),
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο "Περιφέρειες για την οικονομική αλλαγή" (COM(2006)0675),
- έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής από την ανεξάρτητη ομάδα εμπειρογνομόνων για την E&A με επικεφαλής τον Esko Aho και τίτλο "Δημιουργία

μιας καινοτόμου Ευρώπης" (Ιανουάριος 2006), την τελική έκθεση της Ευρωπαϊκής Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Έρευνα με τίτλο "Τονώνοντας τις περιφερειακές δυνατότητες για έρευνα και καινοτομία" (Stimulating regional potential for research and innovation - Νοέμβριος 2005) και την έκθεση της Επιτροπής "Καινοτόμες στρατηγικές και δράσεις: αποτελέσματα περιφερειακής εμπειρίας 15 χρόνων" (Innovative strategies and actions: results of 15 years of regional experience - Οκτώβριος 2005),

- έχοντας υπόψη την έκθεση προόδου του 2006 για την καινοτομία στην Ευρώπη (διάγραμμα τάσεων),*
 - έχοντας υπόψη τις θέσεις και τις γνωμοδοτήσεις της Επιτροπής των Περιφερειών,*
 - έχοντας υπόψη το άρθρο 45 του Κανονισμού του,*
 - έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής Περιφερειακής Ανάπτυξης και τη γνωμοδότηση της Επιτροπής Προϋπολογισμών (A6-0096/2007),*
- A. λαμβάνοντας υπόψη ότι η περιφερειακή πολιτική, εκτός του ότι καλύπτει την έγκριση έργων και τη διαχείριση των διαρθρωτικών ταμείων, συνεισφέρει στην ανάπτυξη ικανοτήτων καινοτομίας στην ΕΕ, γεγονός που συνεπάγεται ευρύ φάσμα συμπληρωματικών επιστημονικών και τεχνολογικών, νομικών και χρηματοπιστωτικών, οικονομικών και εμπορικών, οργανωτικών και διοικητικών μέτρων, όπως επίσης και συμπληρωματικών μέτρων στους τομείς της ενέργειας και του περιβάλλοντος, της εκπαίδευσης και της κοινωνίας, καθώς και της υγείας και του πολιτισμού, με στόχο την επίτευξη ουσιαστικής συνοχής στους κόλπους της Κοινότητας,*
- B. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι επενδύσεις δεν εξασφαλίζουν από μόνες τους την ανάπτυξη αλλά και ότι μπορούν να αποτελέσουν ζωτικό εργαλείο ανάπτυξης εάν εφαρμόζονται οι κατάλληλες πολιτικές και υποστηρίζονται μέτρα υπέρ της ανάπτυξης,*
- Γ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η ανάπτυξη ικανοτήτων καινοτομίας πρέπει να συμβάλει στη μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των περιφερειών, μέσω της εφαρμογής της αρχής της κοινωνικής αλληλεγγύης και της αρμονικής ανάπτυξης,*
- Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι όλες οι δράσεις στον τομέα της καινοτομίας πρέπει να έχουν ως επίκεντρο τον άνθρωπο· λαμβάνοντας υπόψη ότι η πλήρης και αρμονική ανάπτυξή του συνιστά καθοριστικό παράγοντα για την επιτυχή υλοποίηση όλων των πολιτικών, και λαμβάνοντας υπόψη ότι η βάση για όλες τις δράσεις που αναλαμβάνει η ΕΕ πρέπει να είναι η ευημερία (με την ευρεία έννοια του όρου, από*

την άποψη της ποιότητας ζωής και της μακροζωίας) των κατοίκων της, ως μελών των τοπικών και περιφερειακών κοινοτήτων και, ταυτόχρονα, πολιτών των κρατών μελών,

- E. λαμβάνοντας υπόψη ότι η ισότιμη πρόσβαση σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης και κατάρτισης συνιστά θεμελιώδες δικαίωμα των πολιτών, και λαμβάνοντας υπόψη ότι η διαρκής κατάρτιση πρέπει να επιταχυνθεί και ότι πρέπει να δίδονται στους εργαζομένους ευκαιρίες εκ νέου κατάρτισης,*
- ΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η καινοτομία στην ΕΕ πρέπει να γίνει αντιληπτή ως δυναμική και διαδραστική διαδικασία στην οποία συμμετέχουν διάφοροι ενδιαφερόμενοι, συμπεριλαμβανομένων, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, των ενδιαφερομένων σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο,*
- Z. λαμβάνοντας υπόψη ότι η καινοτομία μπορεί να σημαίνει επίσης επιστροφή σε καλές και δοκιμασμένες πρακτικές που χρησιμοποιούνται ήδη από πολλές γενιές ανθρώπων, και λαμβάνοντας υπόψη ότι σε ορισμένες περιπτώσεις τα συναφή με την καινοτομία μέτρα είναι δυνατό να αφορούν συγκεκριμένες μόνο περιφέρειες,*
- H. λαμβάνοντας υπόψη ότι, ενώ για ορισμένα μέτρα απαιτούνται σημαντικές δαπάνες, για άλλα αρκούν απλώς νέες ιδέες και/ή η θέσπιση καλής και σαφούς νομοθεσίας η οποία θα τηρείται,*
- Θ. λαμβάνοντας υπόψη ότι ο στόχος της στρατηγικής της Λισαβόνας είναι να καταστεί η ΕΕ η πλέον ανταγωνιστική οικονομία παγκοσμίως μέχρι το 2010, μέσω, μεταξύ άλλων, της αύξησης του ποσοστού των δαπανών για έρευνα και ανάπτυξη στο 3% του ΑΕγχΠ, και λαμβάνοντας υπόψη ότι τα περιφερειακά και τοπικά κέντρα πρέπει να συμμετέχουν πιο ενεργά στην πρακτική υλοποίηση της στρατηγικής της Λισαβόνας,*
- I. λαμβάνοντας υπόψη ότι το 60-70% της κοινοτικής νομοθεσίας εφαρμόζεται σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο,*
- ΙΑ. λαμβάνοντας υπόψη ότι τα Διαρθρωτικά Ταμεία πρέπει να αξιοποιούνται με ευέλικτο τρόπο ώστε να λαμβάνονται δεόντως υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των επιμέρους περιφερειών,*
- ΙΒ. λαμβάνοντας υπόψη ότι έχουν εφαρμοστεί διάφορα χρηματοδοτικά μέσα, συμπεριλαμβανομένων των νέων πρωτοβουλιών Jaspers, Jeremie και Jessica, και λαμβάνοντας υπόψη ότι οι ενέργειες της ΕΤΕπ συμβάλλουν στην ανάπτυξη μέσω του εξορθολογισμού των δαπανών,*
- ΙΓ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) διαδραματίζουν*

ζωτικό ρόλο στην ανάπτυξη ικανοτήτων καινοτομίας στην ΕΕ, χάρη, μεταξύ άλλων, στην ευελιξία τους και στην ταχύτητα με την οποία ανταποκρίνονται στις νέες τεχνολογίες και στις νέες μεθόδους λειτουργίας,

- ΙΑ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι ΜΜΕ πρέπει να θεωρούνται μία από τις κινητήριες δυνάμεις για την καινοτομία στην Ευρώπη, και ότι τα κράτη μέλη και η ΕΕ έχουν δεσμευθεί να ενισχύσουν το πνεύμα καινοτομίας στις μικρές επιχειρήσεις και τις τεχνολογικές τους ικανότητες και να εισαγάγουν ένα κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας το οποίο θα είναι προσβάσιμο για αυτές,*
- ΙΕ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η αειφόρος ανάπτυξη του ενεργειακού τομέα αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις της ΕΕ,*
- ΙΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η οικονομική δραστηριότητα, με την ευρεία έννοια του όρου, περιλαμβάνει και τη γεωργία,*
- ΙΖ. λαμβάνοντας υπόψη ότι ο τομέας των υπηρεσιών αποφέρει ένα σημαντικό ποσοστό (περίπου 70%) των εσόδων των κρατών μελών,*
- ΙΗ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι δημογραφικές προβλέψεις για την ΕΕ (χαμηλό ποσοστό γεννήσεων και γηράσκων πληθυσμός) αποτελούν κοινωνική πρόκληση για την ΕΕ και διανοίγουν μεγάλες ευκαιρίες καινοτόμων δράσεων στα κράτη μέλη, περιλαμβανομένου και του τομέα των υπηρεσιών,*
- ΙΘ. λαμβάνοντας υπόψη ότι πρέπει να διαμορφωθούν κατάλληλες συνθήκες όσον αφορά τις υποδομές μεταφορών, τηλεπικοινωνιών και δικτύων πληροφορικής,*
- Κ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι λοιποί παράγοντες στο παγκόσμιο οικονομικό και πολιτικό "παιχνίδι" δεν επαναπαύονται αλλά αναζητούν και αυτοί νέες λύσεις, και λαμβάνοντας υπόψη ότι η καινοτομία μπορεί να αποτελέσει πλεονέκτημα καθιστώντας την οικονομία της ΕΕ περισσότερο ελκυστική και ανταγωνιστική και συμβάλλοντας στην ανάπτυξη δεσμών μεταξύ των περιφερειών της ΕΕ,*
- ΚΑ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η καινοτομία δεν πρέπει να εξετάζεται με αμιγώς τυπικούς όρους, και λαμβάνοντας υπόψη ότι υπάρχει "αποτέλεσμα ανάδρασης" υπό το οποίο η ορθά ασκούμενη περιφερειακή πολιτική ενισχύει την πολυδιάστατη καινοτομία, η οποία με τη σειρά της πυροδοτεί ταχύτερη και αρμονικότερη περιφερειακή ανάπτυξη, συμβάλλοντας κατ' αυτόν τον τρόπο στη συνοχή της ΕΕ,*
- ΚΒ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η καινοτομία συγκαταλέγεται στις τρεις προτεραιότητες της ΕΕ που αναφέρονται στις κοινοτικές στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές (2007-2013),*

Πολιτική για το ανθρώπινο δυναμικό, την εκπαίδευση, την επιστήμη και την έρευνα

- 1. καλεί τα κράτη μέλη και την Επιτροπή να μεριμνήσουν ώστε στις περιφέρειες της ΕΕ να παρέχονται ίσες ευκαιρίες πρόσβασης σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης σε όλους τους πολίτες, γεγονός το οποίο θα τονώσει την ικανότητα των ανθρώπων να σκέπτονται με καινοτόμο και δημιουργικό τρόπο και θα εξασφαλίσει ισόρροπη προσωπική ανάπτυξη (τόσο πνευματική όσο και σωματική), συμπεριλαμβανομένης και της ανάπτυξης ενεργών, ηθικών και προς το δημόσιο συμφέρον κοινωνικών προτύπων συμπεριφοράς·*
- 2. χαιρετίζει την πρόοδο που έχει επιτευχθεί μέχρι σήμερα και καλεί τα κράτη μέλη και την Επιτροπή να ενισχύσουν την ανάπτυξη περιφερειακών ακαδημαϊκών κέντρων και κέντρων επιστημονικής έρευνας, καθώς και κέντρων αριστείας σε διάφορους τομείς, τη στενότερη συνεργασία μεταξύ τους, ιδίως μεταξύ καθιερωμένων και αναδυόμενων κέντρων αριστείας, αλλά και μέσω δικτυακών δομών ανοικτών σε τρίτες χώρες, καθώς και αυξημένες ανταλλαγές ερευνητών και φοιτητών, λαμβάνοντας υπόψη την κατάλληλη πρόσβαση των ερευνητριών·*
- 3. καλεί την Επιτροπή, τα κράτη μέλη και τις τοπικές αρχές να προωθήσουν ερευνητικά σχέδια τα πορίσματα των οποίων θα έχουν πρακτικές εφαρμογές, συμβάλλοντας έτσι στην περιφερειακή ανάπτυξη·*
- 4. εφιστά την προσοχή του Συμβουλίου και της Επιτροπής στο γεγονός ότι, ενόψει της τρέχουσας δημογραφικής κατάστασης στην ΕΕ, και του γεγονότος ότι η ευρωπαϊκή κοινωνία γηράσκει, πρέπει να ενθαρρυνθεί η ενεργότερη συμμετοχή των ηλικιωμένων στα συναφή με την καινοτομία μέτρα, ώστε να αξιοποιούνται κατάλληλα οι γνώσεις και η εμπειρία τους·*
- 5. καλεί τα κράτη μέλη και την Επιτροπή, καθώς και τις περιφερειακές και τοπικές αρχές, να λάβουν αποτελεσματικότερα μέτρα για τον "εντοπισμό" προικισμένων νέων και να τους δώσουν την ευκαιρία να αναπτύξουν τις επιστημονικές και τις πνευματικές ικανότητές τους, καθώς επίσης να στηρίζουν ενεργά την πρόοδο των νέων ερευνητών·*
- 6. τονίζει ότι η δημογραφική αλλαγή δημιουργεί επίσης ευκαιρίες για την οικονομία της ΕΕ· επικαλείται τις καινοτόμους δραστηριότητες στους τομείς της πληροφορικής και της ιατρικής, στη δομοτική, στην τηλεματική και σε μεγάλα τμήματα των τομέων υπηρεσιών, μεταφορών και περίθαλψης, καθώς και στον περιφερειακό σχεδιασμό· υπενθυμίζει ότι οι περισσότερες περιφερειακές και τοπικές αρχές έχουν επαρκή εξουσία ώστε να ασκήσουν πολιτική στους εν λόγω τομείς·*

7. *προτείνει στην Επιτροπή, τα κράτη μέλη, την Επιτροπή των Περιφερειών και τις περιφερειακές αρχές, με σκοπό την περαιτέρω ενδυνάμωση του πνεύματος καινοτομίας, να κινητοποιηθεί το ενδιαφέρον των περιφερειακών και τοπικών κοινοτήτων μέσω μιας πολυδιάστατης εκστρατείας προκειμένου να ενισχυθεί ο διάλογος με την κοινωνία, και με τις επιχειρήσεις συγκεκριμένα, σύμφωνα με την αρχή "από κάτω προς τα πάνω"*
8. *αναγνωρίζει ότι η καινοτομία είναι αναγκαία για τη δημιουργία απασχόλησης στην Ευρώπη*
9. *εκτιμά ότι ουσιαστική προϋπόθεση για την ανάπτυξη ικανοτήτων καινοτομίας στην ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των απομακρυσμένων περιφερειών, των απόκεντρων εδαφών, των ορεινών και νησιωτικών περιοχών και των αγροτικών ζωνών, είναι η απρόσκοπτη και δωρεάν –ή ιδιαίτερα φθηνή– ευρυζωνική πρόσβαση σε*
 - (α)*πληροφορίες διοικητικής φύσης (σε όλα τα επίπεδα της διοίκησης), μεριμνώντας ώστε η διεκπεραίωση των περισσότερων διοικητικών διατυπώσεων, συμπεριλαμβανομένων των διατυπώσεων που αφορούν επιχειρήσεις, να γίνεται μέσω του Διαδικτύου, και*
 - (β)*πληροφορίες επιστημονικής, οικονομικής, νομικής και πολιτιστικής φύσης, για τις οποίες ισχύει η υποχρέωση σεβασμού των κανόνων περί πνευματικής ιδιοκτησίας (ευρύτερη διαθεσιμότητα ηλεκτρονικών βιβλιοθηκών),**και καλεί την Επιτροπή, τα κράτη μέλη και τις περιφερειακές και τοπικές αρχές να εξασφαλίσουν την πρόσβαση όλων σε αυτές τις πληροφορίες και να μεγιστοποιήσουν την πρόσβαση στην εργασία που βασίζεται στις τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας (ΤΠΕ) - γεγονός που μπορεί να βοηθήσει στην καταπολέμηση της ανεργίας και το οποίο είναι ιδιαίτερα σημαντικό για ανθρώπους οι οποίοι, για προσωπικούς ή επαγγελματικούς λόγους, είναι υποχρεωμένοι να εργάζονται ή να σπουδάζουν εξ αποστάσεως, καθώς και για αυτούς που αποφασίζουν να εργασθούν κατ' οίκον, ιδίως δε για όσους μεγαλώνουν παιδιά, τα άτομα με αναπηρίες και τους παρέχοντες φροντίδα*
10. *προτρέπει τις τοπικές, περιφερειακές και εθνικές αρχές, σε συνεργασία με τομεακά όργανα - όπως το εμπορικό και το βιομηχανικό επιμελητήριο και άλλα κέντρα πληροφόρησης - να συγκροτήσουν κοινές υπηρεσίες ενιαίας εξυπηρέτησης· τονίζει ότι αυτό μπορεί να γίνει χωρίς τη δαπάνη περαιτέρω πόρων, μέσω της αναμόρφωσης υπάρχοντων δικτύων πληροφοριών· επισημαίνει, τέλος, ότι κατ' αυτόν τον τρόπο επιχειρήσεις και ιδρύματα ερευνών μπορούν να αποκτήσουν*

πληροφορίες από ένα ενιαίο σημείο σχετικά με την καινοτομία, την έρευνα και την πολιτική περιφερειακής ανάπτυξης σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και κοινοτικό επίπεδο·

- 11. εκτιμά ότι, προκειμένου να ενισχυθεί η καινοτομία σε ολόκληρη την ΕΕ, είναι σημαντικό να υποστηριχθούν ευρέως οι συναφείς με τις εφευρέσεις δραστηριότητες και, κατ' επέκταση, οι συναφείς με τις ευρεσιτεχνίες και την αδειοδότηση δραστηριότητες, και καλεί το Συμβούλιο, την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να επιταχύνουν τις προσπάθειες για τη θέσπιση ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας και για τη διασφάλιση του σεβασμού των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας (στρατηγική για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας) και να καταπολεμήσουν σθεναρά και αποτελεσματικά την αντιγραφή και την απομίμηση, και να εργασθούν για συνολικές λύσεις στον τομέα αυτόν, οι οποίες θα στηρίζονται κατά κύριο λόγο σε ευρωπαϊκά πρότυπα·*
- 12. επισημαίνει ότι τα μέτρα ανάπτυξης και καινοτομίας καλύπτουν και τη μη τεχνολογική, οργανωτική και συναφή με τις υπηρεσίες καινοτομία· χαιρετίζει το γεγονός ότι το Συμβούλιο για την "Ανταγωνιστικότητα" της 5ης Δεκεμβρίου 2006 αποφάσισε να καταρτίσει ένα καθοδηγητικό έγγραφο πολιτικής για τη συναφή με τις υπηρεσίες καινοτομία και τη μη τεχνολογική καινοτομία· καλεί την Επιτροπή να συμπεριλάβει σε αυτήν τη διαδικασία τις οργανώσεις που εκπροσωπούν τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις· καλεί τις περιφερειακές αρχές να εισαγάγουν μέτρα για τη στήριξη της μη τεχνολογικής καινοτομίας·*
- 13. εκτιμά ότι οι θύλακες καινοτομίας και τα κέντρα αριστείας έχουν δώσει μέχρι σήμερα καλά αποτελέσματα και ότι αυτά πρέπει να συμπληρωθούν από τα συμπεράσματα που αναπτύσσονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο "Κάνοντας τη γνώση πράξη: Μια στρατηγική καινοτομίας ευρείας βάσης για την ΕΕ· θεωρεί ότι το θα πρέπει επίσης να εξετασθούν το έγγραφο εργασίας της Επιτροπής με τίτλο "Καινοτόμες στρατηγικές και δράσεις" (που περιλαμβάνει το "δελτίο καινοτομίας") και επίσης οι συστάσεις της Ευρωπαϊκής Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Έρευνα· καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να ενισχύσουν την ανάπτυξη θυλάκων ως μέσο δημιουργίας δεσμών μεταξύ επιστημονικών ερευνητικών κέντρων, εκπαιδευτικών κέντρων, επιχειρήσεων και τοπικών κοινοτήτων·*
- 14. θεωρεί ότι η δυναμική ανάπτυξη της καινοτομίας σε περιφερειακό επίπεδο, ιδίως σε τομείς παραδοσιακών ή επί μέρους κλάδων, θα μπορούσε να αποτελέσει*

αποτελεσματικό μέσο για την αντιμετώπιση των μετεγκαταστάσεων ή των επιπτώσεών τους, όταν αυτές δεν μπορούν να αποφευχθούν, και την ενθάρρυνση της περιφερειακής απασχόλησης·

- 15. προτρέπει τα κράτη μέλη να ενισχύσουν τη συνεργασία δημιουργώντας ευρωπαϊκές τεχνολογικές πλατφόρμες διευκόλυνσης της συγκέντρωσης καινοτόμων δραστηριοτήτων με την καλλιέργεια διασυνοριακών και διαπεριφερειακών δεσμών μεταξύ βιομηχανίας και επιχειρήσεων και οικονομικών παραγόντων και φορέων επιστημονικής έρευνας·*
- 16. αναγνωρίζει την ανάγκη της δημιουργίας πόλων και ζωνών καινοτομίας σε περιφερειακό επίπεδο και της σύνδεσής τους μέσω δικτύων με τις αντίστοιχες δομές άλλων περιφερειών και κρατών μελών ή τρίτων χωρών·*
- 17. χαιρετίζει το γεγονός ότι οι δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη σύμφωνα με το 7ο πρόγραμμα πλαίσιο για την έρευνα έχουν αυξηθεί περίπου κατά 40%· τονίζει, ωστόσο, ότι το τρέχον επίπεδο δαπανών για έρευνα και ανάπτυξη εξακολουθεί να είναι επικίνδυνα χαμηλό και ότι οι πιστώσεις του κοινοτικού προϋπολογισμού που προορίζονται για τον συγκεκριμένο σκοπό δεν είναι διόλου ικανοποιητικές, και καλεί τα κράτη μέλη να αυξήσουν σημαντικά το ποσοστό των συναφών δαπανών επί του συνόλου του ΑΕγχΠ, τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο το ταχύτερο δυνατόν, εφιστώντας την προσοχή στην ανάγκη συνετής χρήσης των χρημάτων, σύμφωνα με τον σκοπό για τον οποίο προορίζονται·*
- 18. εκφράζει την ανησυχία του για το γεγονός ότι, μολονότι οι αρχές της ΕΕ αναγνωρίζουν τη θεμελιώδη σημασία της προώθησης της καινοτομίας, οι πιστώσεις που διατίθενται στην έρευνα και την ανάπτυξη δεν επαρκούν για την ικανοποίηση των πραγματικών αναγκών της Ένωσης, ώστε να εξασφαλίζεται η ανταγωνιστικότητά της·*
- 19. θεωρεί τη διαρθρωτική χρηματοδότηση σημαντικό μέσο ενίσχυσης της ικανότητας καινοτομίας και μείωσης των οικονομικών ανισοτήτων μεταξύ των περιφερειών και προτείνει στην Επιτροπή, τα κράτη μέλη και τις περιφερειακές αρχές να αυξήσουν το ποσοστό της διαρθρωτικής χρηματοδότησης που συμβάλλουν στην ανάπτυξη, το οποίο προορίζεται για έρευνα και εφευρέσεις·*
- 20. θεωρεί το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας (EIT) ως νέα ευκαιρία που θα συμβάλει στην αποτροπή της "διαρροής εγκεφάλων" και θα δώσει σε ταλαντούχους ευρωπαίους ερευνητές μια μοναδική ευκαιρία να πραγματοποιήσουν επιστημονική έρευνα στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο, και ως πηγή ενδεχόμενης στήριξης των*

περιφερειακών ινστιτούτων επιστημονικής έρευνας· καλεί επομένως το Συμβούλιο, την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να επιταχύνουν τη σύσταση του EIT, ενισχύοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την ανταγωνιστικότητα και τις δυνατότητες της Κοινότητας στο "τρίγωνο της γνώσης" που απαρτίζεται από την καινοτομία, την έρευνα και την εκπαίδευση·

- 21. ενθαρρύνει την Επιτροπή να καταρτίσει στρατηγική για τη δημιουργία μιας ανοιχτής, κοινής και ανταγωνιστικής ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας για ερευνητές, και τα κράτη μέλη και τις περιφερειακές αρχές να εφαρμόσουν τη στρατηγική αυτή κατά τρόπο που να παρέχει στους ερευνητές την ευκαιρία επαγγελματικής ανάπτυξης μέσω των κατάλληλων προοπτικών σταδιοδρομίας και μέτρων για τη διευκόλυνση της κινητικότητας·*

Οικονομική και ενεργειακή πολιτική και χρηματοπιστωτικά και διοικητικά εργαλεία

- 22. καλεί την Επιτροπή, τα κράτη μέλη και τις περιφερειακές και τοπικές αρχές να παράσχουν ολοκληρωμένη στήριξη, σύμφωνα με τις αντίστοιχες αρμοδιότητές τους, στις ΜΜΕ (μεταξύ άλλων, με μέτρα για τη σύγκλιση των διοικητικών διαδικασιών και του φορολογικού συστήματος και με μέτρα που αφορούν τις διαδικασίες των δημόσιων προμηθειών) καθώς συνιστούν το πλέον δημιουργικό και δυναμικό μέσο για τεχνολογική και οργανωτική καινοτομία και μπορούν έτσι δυνητικά να ενισχύσουν την οικονομική ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης και να βελτιώσουν την κατάσταση στην αγορά εργασίας·*

- 23. τονίζει πόσο σημαντική είναι η βελτίωση της πρόσβασης των ΜΜΕ στη χρηματοδότηση από τα διαρθρωτικά ταμεία προκειμένου να βελτιωθεί για τον ευρωπαϊό πολίτη η σχέση κόστους/αποτελέσματος των δαπανών της Ένωσης· πιστεύει ότι, στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να υποστηριχθεί μια ευρύτερη διαφοροποίηση της χρηματοδότησης και να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην περαιτέρω ανάπτυξη των δυνατοτήτων του κεφαλαίου επιχειρηματικού κινδύνου·*

- 24. καλεί τις περιφερειακές και τοπικές αρχές να ενισχύσουν και να στηρίζουν την περιφερειακή συνεργασία μεταξύ των κέντρων επιστημονικής έρευνας και των επιχειρήσεων κάθε μεγέθους, μικρών, μεσαίων και μεγάλων, συμπεριλαμβανομένων, όπου είναι δυνατόν, των ιδρυμάτων της κοινωνικής οικονομίας· καλεί τις περιφερειακές και τοπικές αρχές να θεωρήσουν την αρχή της Ανοιχτής Καινοτομίας (συνεργασία ανάμεσα στη βιομηχανία, τις ΜΜΕ και την κυβέρνηση στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας μέσω ομαδοποίησης) ως κινητήριο δύναμη για την περιφερειακή ανάπτυξη·*

25. επισημαίνει ότι τα διαρθρωτικά ταμεία και το Ταμείο Συνοχής διαδραματίζουν μείζονα ρόλο στην υλοποίηση των στόχων της Λισαβόνας, ιδίως στον τομέα της καινοτομίας·
26. θεωρεί τα διαρθρωτικά ταμεία βασικό εργαλείο για τη στήριξη της ικανότητας καινοτομίας, ιδιαίτερα για την επίτευξη της συνοχής και τη μείωση των οικονομικών ανισοτήτων μεταξύ των περιφερειών· προτείνει να αυξηθεί σημαντικά το ποσό που διατίθεται από τα διαρθρωτικά ταμεία για την έρευνα και την καινοτομία·
27. αναγνωρίζει ότι, σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, οι μικροεπιχειρήσεις και οι βιοτεχνίες είναι ιδιαίτερα σημαντικές για μια πολιτική προώθησης της καινοτομίας και θα πρέπει να στηριχθούν στη συνεργασία τους με δημόσια και ιδιωτικά ιδρύματα ερευνών, ιδίως στους τομείς της χαμηλής και μεσαίας τεχνολογίας· καλεί την Επιτροπή να υποβάλει στο Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο πρόγραμμα δράσης για τις επιχειρήσεις αυτές και προτείνει όπως τα κράτη μέλη και οι περιφερειακές αρχές τις στηρίζουν με τη χρησιμοποίηση των πόρων των διαρθρωτικών ταμείων, μεταξύ άλλων στο πεδίο της κατάρτισης των φοιτητών, εκφράζει, ωστόσο, τη λύπη του για το γεγονός ότι δεν έχουν προταθεί επιχειρησιακά μέτρα για αυτές· συνεπώς, καλεί την Επιτροπή και το Συμβούλιο να μεριμνούν ώστε να λαμβάνονται υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και οι ανάγκες των εν λόγω επιχειρήσεων κατά τον καθορισμό των προτεραιοτήτων της στρατηγικής·
28. καλεί τις εθνικές και περιφερειακές αρχές να δημιουργήσουν συνθήκες που θα ενισχύουν τη διαπεριφερειακή και διασυνοριακή συνεργασία στον τομέα της καινοτομίας, συνιστά δε να απλουστευθούν όσο το δυνατόν περισσότερο οι διοικητικές διαδικασίες που αφορούν τη χρηματοδότηση της συνεργασίας αυτής·
29. συνιστά οι εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές να αναλάβουν καινοτόμο δράση η οποία είναι ζωτικής σημασίας για τον τομέα των υπηρεσιών με την ευρεία έννοια του όρου, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων υπηρεσιών·
30. προτρέπει τα κράτη μέλη, για την αποτελεσματική εφαρμογή της πολιτικής προώθησης της καινοτομίας στις περιφέρειες, να κάνουν καλή χρήση της συμπληρωματικότητας μεταξύ του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, του Ταμείου Συνοχής και των διαθέσιμων κεφαλαίων στο πλαίσιο του έβδομου προγράμματος πλαισίου για την έρευνα και του πρώτου προγράμματος πλαισίου για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία·

31. εκτιμά ότι η γραφειοκρατία πρέπει να μειωθεί δραστικά, σε συμφωνία και με την ισχυρή κοινωνική πίεση που ασκείται στο συγκεκριμένο θέμα, και καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να αναθεωρήσουν, σύμφωνα με τις αντίστοιχες αρμοδιότητές τους, την κοινοτική, εθνική, περιφερειακή και τοπική νομοθεσία υπό αυτήν την άποψη και να προβούν σε εκτεταμένες απλοποιήσεις και, όπου είναι δυνατό, να τυποποιήσουν τις διοικητικές διαδικασίες, ιδίως εκείνες που αφορούν την έναρξη και την άσκηση οικονομικών δραστηριοτήτων (ενιαία κέντρα εξυπηρέτησης).
32. είναι της άποψης ότι πρέπει να υποστηρίζεται θεσμικά το έργο των τοπικών και περιφερειακών αρχών για την προώθηση της καινοτομίας, και προτείνει στα κράτη μέλη να εξετάσουν το ενδεχόμενο εκχώρησης στις εν λόγω αρχές, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας και με τις κατευθυντήριες γραμμές που έχει εγκρίνει η Επιτροπή για τις κρατικές ενισχύσεις, όσο το δυνατόν περισσότερων καθηκόντων και εξουσιών καθώς και κατάλληλων μέσων αυτοχρηματοδότησης, επιχορηγήσεων ή μη επιστρεπτέων ενισχύσεων, διευκολύνοντας έτσι τις προσπάθειες εξεύρεσης των βέλτιστων δυνατών λύσεων για τους ντόπιους κατοίκους.
33. καλεί τα κράτη μέλη και τις περιφερειακές και τοπικές αρχές, στο πλαίσιο της αναζήτησης τρόπων για την υλοποίηση επενδύσεων και έργων που προωθούν την καινοτομία, να προαγάγουν και να αξιοποιούν περισσότερο λύσεις που προωθούν τις συμπράξεις μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και ταυτόχρονα να εφαρμόζουν τις καλές πρακτικές που έχουν αναπτυχθεί σε άλλες χώρες ή περιφέρειες, σύμφωνα με την αρχή της καλύτερης αξιοποίησης των κονδυλίων.
34. τονίζει την ανάγκη ενός εκτενούς συστήματος εταιρικών σχέσεων δημόσιου-ιδιωτικού τομέα για τη συμπλήρωση της δημόσιας χρηματοδότησης που διαθέτουν τα κράτη μέλη και η Κοινότητα· σημειώνει ότι η επιτυχία των δραστηριοτήτων αυτών θα εξαρτηθεί κυρίως από την εξασφάλιση επαφής μεταξύ των διαφόρων δυναμικών παραγόντων.
35. ζητεί από την Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη τη δυνατότητα εντάσεων μεταξύ της πολιτικής ανταγωνισμού και της πολιτικής κρατικών ενισχύσεων, αφενός, και της υποστήριξης τέτοιων σχεδίων από τα Διαρθρωτικά Ταμεία, αφετέρου, να αναλάβουν δράσεις που θα μειώνουν τις εντάσεις αυτές σε σχέση με τις συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα, καθώς και σε άλλα ζητήματα, συμπεριλαμβανομένης της υποδομής της ευρυζωνικής διαδικτυακής σύνδεσης.
36. εκτιμά ότι, προκειμένου να υλοποιηθούν πολιτικές που προωθούν την καινοτομία

σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, πρέπει να διευκολυνθεί το έργο της συγκέντρωσης κεφαλαίων, και καλεί το Συμβούλιο, την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να θεσπίσουν χρηματοδοτικούς μηχανισμούς που θα καλύπτουν τις πραγματικές ανάγκες, καθώς και ένα σύστημα διαχείρισης των κινδύνων που περικλείει η υλοποίηση καινοτόμων έργων· αναγνωρίζει, εν προκειμένω, τη σημασία, από την άποψη της καινοτομίας, των νέων χρηματοδοτικών πρωτοβουλιών που ανέλαβαν από κοινού η ΕΤΕπ και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (Jaspers, Jeremie και Jessica) και εκτιμά ότι οι πληροφορίες σχετικά με την αποτελεσματική εφαρμογή των εν λόγω πρωτοβουλιών στην πράξη πρέπει να διαδοθούν όσο το δυνατόν ευρύτερα σε περιφερειακό επίπεδο·

37. τονίζει, ωστόσο, ότι το τρέχον σύστημα επιχειρηματικών κεφαλαίων δεν ανταποκρίνεται στις ανάγκες χρηματοδότησης της καινοτομίας των μικρών επιχειρήσεων και των μικροεπιχειρήσεων, ιδίως όσον αφορά τη μη τεχνολογική καινοτομία· καλεί την Επιτροπή, την ΕΤΕ και το ΕΤΕ να καθορίσουν μεθόδους χρηματοδότησης που ενδείκνυνται για τις εν λόγω επιχειρήσεις και τις βιοτεχνίες, προσαρμόζοντας τα επιχειρηματικά κεφάλαια ή σχεδιάζοντας, εάν είναι απαραίτητο, άλλα καινοτόμα χρηματοπιστωτικά μέσα· επισημαίνει ότι η πρωτοβουλία Jeremie δεν πρέπει να περιορίζεται στη στήριξη της καινοτομίας μόνο υψηλής τεχνολογίας, και καλεί τα κράτη μέλη και τις περιφέρειες να μεριμνήσουν ώστε να στηρίζει επίσης την καινοτομία σε χαμηλή και μέση τεχνολογία·
38. καλεί την Επιτροπή, τα κράτη μέλη και τις περιφερειακές αρχές να μην εστιάσουν την προσοχή τους μόνο σε σημαντικά σχέδια και κέντρα αριστείας, αλλά και σε μικρότερα σχέδια σε λιγότερο ευνοημένες περιφέρειες και να προβλέψουν προσαρμοσμένους μηχανισμούς μικροπίστωσης·
39. αναγνωρίζει τη σχέση μεταξύ της καινοτομίας και της ταχείας και ασφαλούς κυκλοφορίας των προσώπων και των εμπορευμάτων, η οποία προϋποθέτει τη συμμετοχή των περιφερειακών κοινοτήτων στην παροχή υποδομών μεταφορών, και καλεί την Επιτροπή, τα κράτη μέλη και τις περιφερειακές και τοπικές αρχές να είναι καινοτόμες από τεχνικής και οργανωτικής άποψης στον τομέα των μεταφορών, ιδίως όσον αφορά τις δημόσιες μεταφορές σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο·
40. εκφράζει την ικανοποίησή του διότι το Κοινοβούλιο, από κοινού με το Συμβούλιο και την Επιτροπή, εξετάζει τα ενεργειακά προβλήματα της ΕΕ, και, έχοντας υπόψη

ότι η ενεργειακή πολιτική επιίπτει, κατ' αρχήν, στην αρμοδιότητα των κρατών μελών και ότι επηρεάζει σημαντικά την καινοτομία στους κόλπους της οικονομίας, καλεί τα κράτη μέλη να εξετάσουν τις περιφερειακές πτυχές αυτής της πολιτικής, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης στον τομέα της ενέργειας, με γνώμονα να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες για τον εξορθολογισμό της χρήσης της ενέργειας και την παραγωγή "καθαρής" ενέργειας αξιοποιώντας τα γεωλογικά χαρακτηριστικά και τις τοπικές πηγές ενέργειας και προωθώντας την κατασκευή ενεργειακά έξυπνων κτιρίων, για μια οικονομία που θα αντλεί την ενέργειά της σε μεγαλύτερο βαθμό από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ένα σύστημα μεταφορών που θα αξιοποιεί αποδοτικότερα τις δυνατότητες των διατροφικών συνδυασμών, καθώς και πιο αποδοτικές διαδικασίες επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης· τονίζει τον ρόλο που θα πρέπει να διαδραματίσουν εν προκειμένω οι ΜΜΕ·

Αστικές και αγροτικές περιοχές και περιβάλλον

41. καλεί τα κράτη μέλη και την Επιτροπή, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η μείωση του πληθυσμού ορισμένων περιοχών λόγω των διαρθρωτικών μειονεκτημάτων τους (όπως η οικονομική ένδεια και η ανεργία), να εφαρμόσουν αποτελεσματικότερα διαπεριφερειακή αντισταθμιστική πολιτική, με βάση την ανάπτυξη της καινοτομίας στις περιφερειακές οικονομίες, γεγονός που θα αυξήσει την ικανότητα καινοτομίας της Κοινότητας και θα συμβάλει στην επίτευξη πραγματικής εδαφικής συνοχής·
42. εφιστά την προσοχή της Επιτροπής, των κρατών μελών και των περιφερειακών αρχών στο γεγονός ότι, για να καταστεί δυνατή η διαμόρφωση φιλικού για την καινοτομία περιβάλλοντος, οι άνθρωποι πρέπει να έχουν καλές συνθήκες διαβίωσης, γεγονός που σημαίνει εξασφάλιση επαρκούς επιπέδου ασφάλειας, υγειονομικής περιθάλψης και περιβαλλοντικής προστασίας, αξιοπρεπών συνθηκών στέγασης, πρόσβασης σε εκπαίδευση, πολιτισμό και υπηρεσίες, κ.λπ·
43. καλεί τα κράτη μέλη και τις περιφερειακές αρχές, με δεδομένο τον σημαντικό ρόλο που διαδραματίζουν οι αστικές περιοχές ως τόποι στους οποίους διαβιούν οι περισσότεροι πολίτες της Ένωσης και επίσης ως τοπικά και περιφερειακά κέντρα καινοτομίας, να στηρίζουν τον μακροπρόθεσμο χωροταξικό σχεδιασμό ο οποίος θα δημιουργήσει ευνοϊκές συνθήκες για την ορθολογική και αρμονική χρήση του αστικού χώρου και την αειφόρο αστική ανάπτυξη, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τις οικονομικές ανάγκες και τις ανάγκες στέγασης και αναψυχής, καθώς και τις ανάγκες περιβαλλοντικής προστασίας·
44. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να στηρίζουν πρωτοβουλίες που θα

διασφαλίζουν καινοτόμες και φιλικές προς το περιβάλλον δράσεις (οικο-καινοτομία), σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη, συμβάλλοντας μεταξύ άλλων στην αειφόρο περιφερειακή ανάπτυξη· επισημαίνει ακόμη τις σημαντικές δυνατότητες των ΜΜΕ για αυτό το είδος καινοτομίας·

45. καλεί την Επιτροπή, τα κράτη μέλη και τις περιφερειακές αρχές, δεδομένου ότι οι αγροτικές περιοχές στις οποίες ζει περίπου το 20% του πληθυσμού της Ένωσης είναι ιδιαίτερα σημαντικές από την άποψη της επισιτιστικής ασφάλειας της ΕΕ, να συμπεριλάβουν την παραγωγή και επεξεργασία γεωργικών προϊόντων και τις συνθήκες διαβίωσης των κατοίκων των αγροτικών περιοχών στην πολιτική για την καινοτομία·

Καλές πρακτικές και παγίωση της πολιτικής για την καινοτομία

46. χαιρετίζει το έργο που έχει επιτελέσει μέχρι σήμερα η Επιτροπή στον τομέα της αξιολόγησης της πολιτικής για την καινοτομία σε επίπεδο κρατών μελών (π.χ. την έκθεση προόδου για την καινοτομία στην Ευρώπη) και την καλεί να μελετά συστηματικά το επίπεδο ανάπτυξης των περιφερειών, χρησιμοποιώντας τους πλέον αντικειμενικούς διαθέσιμους δείκτες καινοτομίας· προτείνει να περιληφθούν οι συναφείς μελέτες και αξιολογήσεις, καθώς και οι βέλτιστες πρακτικές, στην τέταρτη έκθεση για τη συνοχή η οποία είναι επί του παρόντος υπό σύνταξη·
47. καλεί την Επιτροπή να μεριμνήσει για την παγίωση των εθνικών στρατηγικών πλαισίων αναφοράς, τα οποία πρέπει να περιλαμβάνουν περιφερειακές στρατηγικές καινοτομίας προκειμένου να διατηρείται η καινοτομία στο προσκήνιο, και να τα ενσωματώσει σε ένα κοινό, συνεκτικό σύστημα για ολόκληρη την ΕΕ·
48. χαιρετίζει την πρόοδο που έχει επιτευχθεί μέχρι σήμερα στον τομέα της ανταλλαγής εμπειριών και βέλτιστων πρακτικών μεταξύ περιφερειών και τοπικών κοινοτήτων μέσω δικτύων συνεργασίας, και καλεί την Επιτροπή να εξακολουθήσει να στηρίζει την ανάπτυξη των εν λόγω δικτύων και τη μεταφορά καινοτομίας μέσω της ανάπτυξης άκρως εξελιγμένων τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών, διευκολύνοντας έτσι σημαντικά τη μεταφορά και ανταλλαγή πληροφοριών, με δεδομένη ιδίως την ανάγκη συμμετοχής των κοινοτήτων που βρίσκονται σε απομακρυσμένες περιοχές· χαιρετίζει, εν προκειμένω, το γεγονός ότι, μέσω της πρωτοβουλίας "Περιφέρειες για την οικονομική αλλαγή", η Επιτροπή ενθαρρύνει τις περιφέρειες και τις πόλεις να συνεργαστούν, αναμένει όμως ειδικές προτάσεις για την υλοποίηση της εν λόγω πρωτοβουλίας·

49. καλεί την Επιτροπή να προβεί, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και τις περιφερειακές και τοπικές αρχές, σε ενδιάμεση αναθεώρηση των αποτελεσμάτων της πολιτικής συνοχής που έχει ακολουθηθεί μέχρι σήμερα και των κοινοτικών στρατηγικών κατευθυντήριων γραμμών, προκειμένου να αξιολογηθεί η πρόοδος που έχει σημειωθεί στις περιφέρειες όσον αφορά την πολιτική της ΕΕ για την καινοτομία·
50. υπενθυμίζει στην Επιτροπή ότι η τέταρτη έκθεση για τη συνοχή πρέπει να χρησιμεύσει επίσης για τη βελτίωση της πολιτικής συνοχής στο μέλλον· επικαλείται επίσης την "εδαφική ατζέντα της ΕΕ" ("EU Territorial Agenda") η οποία αναμένεται να οριστεί το 2007· τονίζει ότι αυτό το έγγραφο πολιτικής αποσκοπεί στο να παρουσιάσει νέες και προοδευτικές αντιλήψεις περί εδαφικής ανάπτυξης (ειδικά στους τομείς της περιφερειακής και της αστικής ανάπτυξης, τη χρήση της "κρίσιμης μάζας" για περιφερειακούς ομίλους και μια διαφοροποιημένη προσέγγιση για τις περιφέρειες) και χρησιμοποιεί επίσης τον πολιτισμό ως βοήθεια για την περιφερειακή ανάπτυξη·
51. ελπίζει ότι το παρόν ψήφισμα θα καταδεικνύει το ενδιαφέρον που έχουν πόλεις και περιφέρειες για την περιφερειακή ανάπτυξη και μεγέθυνση και ότι θα συμβάλει στη συζήτηση για την ετήσια υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις απαιτήσεις των κρατών μελών στο πλαίσιο της στρατηγικής της Λισαβόνας·
52. αναθέτει στον Πρόεδρό του να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή, καθώς και στις κυβερνήσεις των κρατών μελών και στην Επιτροπή των Περιφερειών.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Η περιφερειακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης οφείλει να είναι επικεντρωμένη σε δύο θεμελιώδη θέματα, και πιο συγκεκριμένα στην κοινοτική συνοχή και στην ανάγκη ανάληψης δράσης υπέρ της καινοτομίας. Κατά την περίοδο ισχύος των δημοσιονομικών προοπτικών 2007-2013 οι πόροι του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, του Ταμείου Συνοχής και του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου θα προορίζονται για την επίτευξη τριών θεμελιωδών στόχων, και πιο συγκεκριμένα της συνοχής, της ανταγωνιστικότητας και της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας. Οι τρεις αυτοί στόχοι θα πρέπει να κατευθύνουν την περιφερειακή πολιτική της Κοινότητας, ούτως ώστε να μην εξομαλύνει μόνο τις διαφορές μεταξύ των μεμονωμένων περιφερειών της ΕΕ, αλλά και να αυξάνει την ικανότητα της Κοινότητας ως συνόλου να αναλαμβάνει ευρείες καινοτόμες δράσεις.

Δεν πρέπει, λοιπόν, να σπαταλάμε ούτε χρόνο, ούτε χρήματα ούτε τις δημιουργικές δυνατότητες των πολιτών μας. Χρειαζόμαστε το κατάλληλο περιβάλλον και την επίγνωση του ότι η καινοτομία δεν είναι μόνο για επιστήμονες, ερευνητές, εφευρέτες, βιομήχανους, εμπόρους και πολιτικούς. Είναι ουσιαστικής σημασίας για όλα τα άτομα σε τοπικές και περιφερειακές κοινότητες να έχουν επίγνωση του γεγονότος ότι η καινοτομία είναι για όλους και ότι μπορεί να βελτιώσει τις συνθήκες διαβίωσης και την ποιότητα ζωής τους. Δεν θα είναι εύκολη η επίτευξη του σκοπού αυτού, αλλά κανείς δεν μας υποσχέθηκε ποτέ ότι θα ήταν εύκολη!

*Για το λόγο αυτό πρέπει να είναι σαφές ότι οι δράσεις υπέρ της καινοτομίας είναι υποχρεωτικές για την ΕΕ ως σύνολο, για τα μεμονωμένα κράτη μέλη και για όλες τις περιφέρειες. Ταυτόχρονα, πρέπει να έχουμε επίγνωση του γεγονότος ότι το συνολικό ετήσιο ποσό που διατίθεται αυτή τη στιγμή σε επίπεδο ΕΕ δεν υπερβαίνει το 1% του ΑΕΠ. Εάν δεν αναληφθεί κατάλληλη δέσμευση (η οποία θα πρέπει, βεβαίως, να συμπεριλαμβάνει και χρηματοδοτική δέσμευση) εκ μέρους των κρατών μελών, η καινοτομία δεν θα είναι τίποτε παραπάνω από ένα ωραίο σλόγκαν ("innovation", μια λέξη που, για την πλειοψηφία των γλωσσών της Ένωσης, προέρχεται από τα Λατινικά: *innovatio*). Καιρός να μετατρέψουμε τις δηλώσεις και δεσμεύσεις σε έμπρακτη δράση, να αποδείξουμε ότι η καινοτομία δεν αποτελεί αυτοσκοπό.*

Η καινοτομία πρέπει να καλύπτει όλες τις δραστηριότητες που συμβάλλουν σε πραγματική κοινοτική συνοχή στους τομείς της επιστήμης, της παιδείας και έρευνας, της οικοδόμησης και τεχνολογίας, του δικαίου και της οργάνωσης, της διαχείρισης και διοίκησης, της οικονομίας και του εμπορίου, της ενέργειας και του περιβάλλοντος. Καινοτόμες λύσεις απαιτούνται επίσης για κοινωνικά προβλήματα και ζητήματα ιατρικής περίθαλψης όπως και για θέματα που σχετίζονται με την πρόσβαση στα πολιτιστικά. Καθεμία από τις προαναφερθείσες πτυχές έχει και την περιφερειακή της διάσταση.

Η βάση για οιαδήποτε δράση που αναλαμβάνεται σε επίπεδο Κοινότητας, κράτους μέλους και περιφέρειας πρέπει να είναι η γενική ευμάρεια του πληθυσμού. Η επένδυση στους ανθρώπους, η δημιουργία του κατάλληλου περιβάλλοντος για την ανάπτυξή τους, συμπεριλαμβανομένης της διασφάλισης της πρόσβασής τους στην εκπαίδευση, ούτως ώστε το πνευματικό τους δυναμικό και οι ικανότητές τους να αξιοποιηθούν για δημιουργικές δράσεις, θα πρέπει να βρίσκονται στο επίκεντρο της κοινοτικής δράσης. Επιπλέον πρέπει να αντλούμε από το απόθεμα των θετικών εμπειριών που υπάρχει εδώ και γενεές στις χώρες της Ευρώπης. Αυτή είναι η θεμελιώδης πηγή της ανταγωνιστικής

επιτυχίας της Ευρώπης, δηλ. της δικής μας επιτυχίας, σε παγκόσμιο επίπεδο. Είναι αναγκαίο για πολλούς Ευρωπαίους όχι μόνο να υιοθετήσουν έναν ευρύ, καινοτόμο τρόπο σκέψευς αλλά και να αναλάβουν στην πράξη καινοτόμες δράσεις. Τούτο δε είναι ιδιαίτερα σημαντικό υπό το φως του γεγονότος ότι η δημογραφική κατάσταση στην Ευρώπη γίνεται ολοένα και πιο δραματική.

Έχοντας προσδιορίσει τις προσκλήσεις που αντιμετωπίζει, η Ένωση έθεσε ως στόχο, ως μέρος της στρατηγικής της Λισσαβόνας, να καταστεί η πλέον ανταγωνιστική οικονομία ανά τον κόσμο. Ο στόχος αυτός θα επιτευχτεί, μεταξύ άλλων, με την αύξηση των δαπανών για τις δράσεις έρευνας και ανάπτυξης (E&A) έως 3% του ΑΕΠ. Εν τούτοις, μόνο δύο κράτη μέλη - η Σουηδία και η Φινλανδία - έχουν φτάσει στο επίπεδο αυτό. Μεταξύ των περιφερειών υπάρχουν επίσης μεγάλες διαφορές ως προς τα επίπεδα των δαπανών που πραγματοποιούνται για E&A. Σύμφωνα με τις διαθέσιμες στατιστικές, 21 από τις 254 περιφέρειες (της ΕΕ των 25) έχουν φτάσει στο εν λόγω επίπεδο. Κατά συνέπεια, προκειμένου να επιτευχθούν οι νέοι στόχοι της πολιτικής συνοχής, οι τοπικοί και περιφερειακοί φορείς θα πρέπει να συμμετάσχουν ενεργητικότερα στις προσπάθειες επίτευξης των στόχων της Στρατηγικής της Λισσαβόνας.

Η πολιτική υπέρ της καινοτομίας, σε επίπεδο είτε ΕΕ είτε κρατών μελών ή περιφέρειας, πρέπει να προγραμματιστεί σε δυναμικό πλαίσιο, δηλ. λαμβάνοντας υπόψη ότι ταυτόχρονα άλλοι αναπτύσσονται επίσης. Κατά συνέπεια, εφόσον επιθυμούμε να είμαστε καλύτεροι, θα πρέπει να είμαστε ανταγωνιστικότεροι από άποψη νέων τεχνολογιών και μεθόδων, νέων οικοδομικών υλικών, νέων προϊόντων και υπηρεσιών, νέων ενεργειακών πηγών και νέων οργανωτικών, νομικών, χρηματοπιστωτικών και άλλων εναλλακτικών λύσεων. Με λίγα λόγια, θα πρέπει να προσφέρουμε νέες ελκυστικές αξίες.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι μια από τις δύο ηγετικές οικονομίες ανά τον κόσμο. Το ΑΕΠ της ΕΕ ως συνόλου είναι σχεδόν στο ίδιο ύψος με αυτό των ΗΠΑ (12.5 τρισ. δολάρια, σύμφωνα με στοιχεία της Διεθνούς Τράπεζας). Εν τούτοις, αυτή τη στιγμή η ΕΕ υστερεί σε σύγκριση με τους μεγαλύτερους ανταγωνιστές της εις ό, τι αφορά επενδύσεις σε οικονομία που βασίζεται στη γνώση. Θα πρέπει να εξετάσουμε εις βάθος με ποιον τρόπο η Κίνα ή η Ινδία αντιμετωπίζει το ζήτημα αυτό. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, η ΕΕ δαπανεί 1,96% του ΑΕΠ για έρευνα, ενώ οι ΗΠΑ 2,59% και η Ιαπωνία 12%. Προκειμένου να επιτευχθούν πράγματι οι στόχοι της Στρατηγικής της Λισσαβόνας (όπως ενημερώθηκαν τον Ιούλιο 2005), απαιτείται μια πολύπλευρη αντιμετώπιση, επίσης στο επίπεδο της νέας περιφερειακής πολιτικής.

Η άποψη αυτή αντανακλάται στην ανακοίνωση της Επιτροπής της 13ης Σεπτεμβρίου 2006, με τίτλο "Κάνοντας τη γνώση πράξη: Μια στρατηγική καινοτομίας ευρείας βάσης για την ΕΕ". Στην ανακοίνωση αναφέρονται 10 δράσεις ιδιαίτερα υψηλής προτεραιότητας για την επίτευξη των στόχων της Στρατηγικής της Λισσαβόνας όσον αφορά την ανάπτυξη και την απασχόληση. Αξιοσημείωτο είναι το ακόλουθο απόσπασμα: "Η κύρια ικανότητα για να ενθαρρυνθεί η καινοτομία απαντάται συχνά σε περιφερειακό επίπεδο. Οι περιφέρειες πρέπει επομένως να συμμετέχουν κατά την προετοιμασία και την εφαρμογή των εθνικών προγραμμάτων μεταρρύθμισης, καθώς και με την ανάπτυξη των περιφερειακών στρατηγικών τους καινοτομίας. Επί πλέον προσπάθειες πρέπει να καταβληθούν για να διευκολυνθεί η εκμάθηση της πολιτικής και η διάδοση της ορθής πρακτικής δια μέσου των συνόρων".

Ο χάρτης πορείας προς μια περισσότερο καινοτόμο Ευρώπη θα πρέπει, ως εκ τούτου, να καλύπτει και το περιφερειακό επίπεδο. Όπου αυτό είναι εφικτό, οι ενέργειες των τοπικών ιδιωτών επενδυτών (business angels) θα πρέπει να συμβάλλουν στην ευνοϊκή δράση που η εφαρμοζόμενη σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο πολιτική ασκεί στην καινοτομία.

Στην παρούσα έκθεση καταβλήθηκε κάθε προσπάθεια για να ληφθεί υπόψη το ευρύτερο δυνατό φάσμα κοινών συνδέσεων μεταξύ της περιφερειακής πολιτικής της Ένωσης αφενός και του καινοτόμου δυναμικού της αφετέρου. Για το σκοπό αυτό έχουν ληφθεί υπόψη υλικό, πηγές και γνώμες εκπροσώπων της Επιτροπής και της Επιτροπής των Περιφερειών. Πρέπει να υπογραμμιστεί ότι ποικίλες γνώμες επικρατούν όσον αφορά το εν λόγω θέμα. Ένα παράδειγμα αποτελεί η "Διακήρυξη περί Καινοτομίας", η οποία έχει δημοσιευθεί από την ανεξάρτητη υπηρεσία ενημέρωσης Science Business το Νοέμβριο του 2006 και περιλαμβάνει εννέα σημεία τα οποία επικεντρώνονται στις σχέσεις μεταξύ βιομηχανίας και πανεπιστημιακών κέντρων.

Τέλος, ο εισηγητής επιθυμεί να ευχαριστήσει όσους τον βοήθησαν με διάφορους τρόπους κατά την εκπόνηση της παρούσας έκθεσης.

25.1.2007

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ της Επιτροπής Προϋπολογισμών

προς την Επιτροπή Περιφερειακής Ανάπτυξης

σχετικά με τη συνεισφορά της μελλοντικής περιφερειακής πολιτικής στην ικανότητα καινοτομίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης

(2006/2104(INI))

Συντάκτρια γνωμοδότησης: Nathalie Griesbeck

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η Επιτροπή Προϋπολογισμών καλεί την Επιτροπή Περιφερειακής Ανάπτυξης, που είναι αρμόδια επί της ουσίας, να συμπεριλάβει στην πρόταση ψηφίσματός της τις ακόλουθες προτάσεις:

- 1. επισημαίνει ότι τα διαρθρωτικά ταμεία και το Ταμείο Συνοχής διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην υλοποίηση των στόχων της Λισαβόνας, ιδίως στον τομέα της καινοτομίας·*
- 2. θεωρεί τα διαρθρωτικά ταμεία βασικό εργαλείο για τη στήριξη της ικανότητας καινοτομίας, ιδιαίτερα για την επίτευξη της συνοχής και τη μείωση των οικονομικών ανισοτήτων μεταξύ των περιφερειών· προτείνει να αυξηθεί σημαντικά το ποσό που διατίθεται από τα διαρθρωτικά ταμεία για την έρευνα και την καινοτομία·*
- 3. εκφράζει την ανησυχία του για το γεγονός ότι, μολονότι τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναγνωρίζουν τη θεμελιώδη σημασία της προώθησης της καινοτομίας, οι πιστώσεις που διατίθενται στην έρευνα και την ανάπτυξη δεν επαρκούν για την ικανοποίηση των πραγματικών αναγκών της Ένωσης, ώστε να εξασφαλίζεται η ανταγωνιστικότητά της·*
- 4. αναγνωρίζει ότι η καινοτομία είναι αναγκαία για τη δημιουργία απασχόλησης στην Ευρώπη·*
- 5. επιμένει ότι είναι απαραίτητο ένα ουσιαστικότερο σύστημα εταιρικών σχέσεων δημόσιου-ιδιωτικού για τη συμπλήρωση της δημόσιας χρηματοδότησης που διαθέτουν τα κράτη μέλη και η Ένωση· επισημαίνει ότι η επιτυχία των δραστηριοτήτων αυτών θα εξαρτηθεί κατά κύριο λόγο από την εξασφάλιση επαφής μεταξύ των διαφόρων δυναμικών παραγόντων·*
- 6. τονίζει πόσο σημαντική είναι η βελτίωση της πρόσβασης των ΜΜΕ στη χρηματοδότηση από τα διαρθρωτικά ταμεία προκειμένου να βελτιωθεί για τον ευρωπαϊκό πολίτη η σχέση κόστους/αποτελέσματος των δαπανών της Ένωσης· στο πλαίσιο αυτό πρέπει να υποστηριχθεί μια ευρύτερη διαφοροποίηση της χρηματοδότησης και να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην περαιτέρω ανάπτυξη των δυνατοτήτων του κεφαλαίου επιχειρηματικού κινδύνου·*
- 7. αναγνωρίζει την ανάγκη της δημιουργίας πόλων και ζωνών καινοτομίας σε περιφερειακό επίπεδο και της σύνδεσής τους μέσω δικτύων με τις αντίστοιχες δομές*

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Τίτλος	Η συνεισφορά της μελλοντικής περιφερειακής πολιτικής στην ικανότητα καινοτομίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθμός διαδικασίας	2006/2104(INI)
Επιτροπή αρμόδια επί της ουσίας	REGI
Γνωμοδότηση της Ημερομ. αναγγελίας στην ολομέλεια	BUDG 18.5.2006
Ενισχυμένη συνεργασία - Ημερομηνία αναγγελίας στην ολομέλεια	
Συντάκτης(κτρια) γνωμοδότησης Ημερομηνία ορισμού	Nathalie Griesbeck 20.9.2004
Συντάκτης(κτρια) γνωμοδότησης που αντικαταστάθηκε/καν	
Εξέταση στην επιτροπή	25.1.2007
Ημερομηνία έγκρισης	25.1.2007
Αποτέλεσμα της τελικής ψηφοφορίας	+: 29 -: 0 0: 0
Βουλευτές παρόντες κατά την τελική ψηφοφορία	Laima Liucija Andrikienė, Richard James Ashworth, Reimer Böge, Salvador Garriga Polledo, Monica Maria Iacob-Ridzi, Janusz Lewandowski, Mario Mauro, Nina Škottová, László Surján, Herbert Bösch, Brigitte Douay, Neena Gill, Catherine Guy-Quint, Jutta Haug, Vladimír Maňka, Dan Mihalache, Gianni Pittella, Yannick Vaugrenard, Ralf Walter, Gérard Deprez, Nathalie Griesbeck, Anne E. Jensen, Jan Mulder, Kyösti Virrankoski, Wiesław Stefan Kuc, Wojciech Roszkowski, Gérard Onesta.
Αναπληρωτής(ές) παρών(όντες) κατά την τελική ψηφοφορία	Paul Rübig, Hans-Peter Martin.
Αναπληρωτής(ές) (άρθρο 178, παρ. 2) παρών(όντες) κατά την τελική ψηφοφορία	
Παρατηρήσεις (πληροφορίες που διατίθενται σε μία μόνον γλώσσα)	...

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Τίτλος	Η συνεισφορά της μελλοντικής περιφερειακής πολιτικής στην ικανότητα καινοτομίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. διαδικασίας	2006/2104(INI)
Επιτροπή αρμόδια επί της ουσίας Ημερομηνία αναγγελίας στην ολομέλεια της έγκρισης εκπόνησης	REGI 18.5.2006
Γνωμοδοτική(ές) επιτροπή(ες) Ημερομ. αναγγελίας στην ολομέλεια	BUDG 18.5.2006
Αποφάσισε να μη γνωμοδοτήσει Ημερομηνία της απόφασης	
Ενισχυμένη συνεργασία Ημερομ. αναγγελίας στην ολομέλεια	

- αφετέρου, ένας νέος κανονισμός για τις συγκεντρώσεις (2).

Το 2005, το σχετικό πλαίσιο ενισχύθηκε με την παρουσίαση από την Επιτροπή ενός σχεδίου δράσης (3) που αναμένεται να οδηγήσει, σε πέντε έτη, στην πλήρη μεταρρύθμιση της πολιτικής για τις κρατικές ενισχύσεις. Η διαδικασία αυτή συγκεκριμενοποιήθηκε ήδη, από τα τέλη του 2005, με τον καθορισμό των νέων κατευθυντηρίων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα. Τον Δεκέμβριο του 2005, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης μια Πράσινη Βίβλο για τις αγωγές αποζημίωσης για παράβαση των αντιμονοπωλιακών κανόνων της ΕΕ.

Το 2006, η Επιτροπή εξακολούθησε να επικεντρώνει τις δράσεις ανταγωνισμού σε τομείς μείζονος σπουδαιότητας για την οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των πολιτών της στο πλαίσιο της εφαρμογής της στρατηγικής της Λισσαβόνας. Η πολιτική ανταγωνισμού γνώρισε νέες απτές εξελίξεις, το σημαντικότερο σημείο των οποίων αποτέλεσε η συνέχιση των μεταρρυθμίσεων των κρατικών ενισχύσεων.

Ανταγωνισμός στο επίπεδο των κρατικών ενισχύσεων

Με τη δημοσίευση στην αρχή του έτους των αποτελεσμάτων της δημόσιας διαβούλευσης σχετικά με το σχέδιο δράσης που εγκαινίασε τον Ιούνιο του 2005, η Επιτροπή διαπίστωσε τη συνολική στήριξη των ενδιαφερομένων κύκλων στις αρχές και τις πρακτικές προτάσεις που παρουσίαζε το έγγραφο. Το έγγραφο έτυχε θετικής υποδοχής και από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή συνέχισε το μεταρρυθμιστικό της πρόγραμμα και εξέδωσε:

- νέες κατευθυντήριες γραμμές για τις επενδύσεις επιχειρηματικού κεφαλαίου (4) καθώς και για τις κρατικές ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία (5).
- κανονισμό σχετικά με τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα (6), που απαλλάσσει από την υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης στην Επιτροπή τις επενδυτικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα όπως καθορίζονται στον εγκεκριμένο χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων του οικείου κράτους μέλους για την περίοδο 2007–2013.
- νέο κανονισμό για τις ενισχύσεις «de minimis» (7), που απαλλάσσει από την υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης στην Επιτροπή των κρατικών ενισχύσεων κάτω από ένα ανώτατο όριο 200 000 EUR (αντί 100 000 EUR στον προηγούμενο κανονισμό).

Η Επιτροπή προέβη στην προσαρμογή του πίνακα αποτελεσμάτων για τις κρατικές ενισχύσεις στις 27 Μαρτίου (8), υπογραμμίζοντας κυρίως τις υπό προσχώρηση χώρες και τις υποψήφιες χώρες, καθώς και στις 11 Δεκεμβρίου (9), αφιερώνοντας ένα ιδιαίτερο κεφάλαιο στις ενισχύσεις διάσωσης και αναδιάρθρωσης. Εξάλλου, δημοσιεύοντας, στις αρχές Απριλίου, τα συμπεράσματα μιας μελέτης για την εφαρμογή, σε εθνικό επίπεδο, των κανόνων σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις, η Επιτροπή προέβη σε απολογισμό του ρόλου των εθνικών δικαστηρίων ως προς την προστασία των επιχειρήσεων από τη χορήγηση παράνομων ενισχύσεων στους ανταγωνιστές τους και στην εκτέλεση, από τα κράτη μέλη, των αποφάσεων ανάκτησης που εγκρίνει.

Στην προσπάθειά της για περισσότερη διαφάνεια, η Επιτροπή δημοσίευσε, στις αρχές του έτους, ένα εβδομαδιαίο ηλεκτρονικό δελτίο πληροφόρησης (*State Aid weekly e-News*) (10), στο οποίο παρουσιάζονται οι δραστηριότητές της για κρατικές ενισχύσεις.

Σε στατιστικό επίπεδο, η Επιτροπή αντιμετώπισε αύξηση των κοινοποιήσεων για κρατικές ενισχύσεις σε σχέση με το 2005, φθάνοντας τις 921 το 2006. Η Επιτροπή έλαβε 713 τελικές αποφάσεις (11). Επέτρεψε τις ενισχύσεις σε περίπου 98 % των περιπτώσεων, ενώ στο 2 % των υπόλοιπων εξέδωσε αρνητική απόφαση αφού κατέληξε στο μη συμβιβάσιμο αυτών των μέτρων λόγω της νομοθεσίας για τις κρατικές ενισχύσεις και την κοινή αγορά.

Ανταγωνισμός στο επίπεδο των επιχειρήσεων

Η Επιτροπή, ως θεματοφύλακας του ελεύθερου ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων, προώθησε την παγίωση των προγενέστερων μεταρρυθμίσεων και τη βελτίωση της εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου στον τομέα του ανταγωνισμού με την εισαγωγή και την εφαρμογή τροποποιήσεων τόσο σε θέματα νομοθεσίας όσο και κειμένων που πλαισιώνουν την άσκηση της εξουσίας της σε θέματα λήψεως αποφάσεων.

Στις 28 Ιουνίου, η Επιτροπή ενέκρινε *κατευθυντήριες γραμμές* που εξηγούν τη μέθοδο την οποία σκοπεύει να εφαρμόσει όταν καθορίζει *πρόστιμα* που επιβάλλονται για παράβαση των αντιμονοπωλιακών κανόνων, ώστε να ενισχύσει τον αποτρεπτικό χαρακτήρα τους (12).

Στις 25 Σεπτεμβρίου, το Συμβούλιο επέκτεινε στις ενδομεταφορές και τις διεθνείς μεταφορές με ελεύθερα φορτηγά πλοία (13) τους κανόνες ανταγωνισμού που ισχύουν για τις *θαλάσσιες μεταφορές* (14).

Στις 28 Σεπτεμβρίου, η Επιτροπή ενέκρινε κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορία που καταργεί, από την 1η Ιανουαρίου 2007, την απαλλαγή για τις *διασκέψεις της Διεθνούς Ένωσης Αεροπορικών Μεταφορών (IATA)* για τους ναύλους μεταφοράς επιβατών στις ενδοκοινοτικές συνδέσεις (15).

Στις 7 Δεκεμβρίου, η Επιτροπή ενέκρινε τροποποιημένη έκδοση της ανακοίνωσης για την πολιτική *επιείκειας*, η οποία επιβραβεύει επιχειρήσεις που καταγγέλλουν συμπράξεις ιδιαίτερης σοβαρότητας (16). Η νέα ανακοίνωση διευκρινίζει τις πληροφορίες που πρέπει να υποβάλει ο αιτών στην Επιτροπή ώστε να επωφεληθεί από τη μη καταβολή προστίμων ή τη μείωση του ύψους τους και προβλέπει ένα σύστημα προτεραιότητας των σχετικών αιτήσεων.

Σε ό,τι αφορά τις *συμπράξεις*, η Επιτροπή επέβαλε πρόστιμα συνολικού ύψους περίπου 1,8 δισ. EUR για παράνομες συμπράξεις σχετικά με λευκαντικές ουσίες (17), ακρυλικό γυαλί (18), ασφάλτο (19), συνδέσμους χαλκού (20) και συνθετικό καουτσούκ (21).

Σε ό,τι αφορά τις *καταχρήσεις δεσπόζουσας θέσης*, στις 29 Μαρτίου, η Επιτροπή επέβαλε πρόστιμο 24 εκατ. EUR στον όμιλο Tomra για κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης του στην αγορά μηχανημάτων συλλογής χρησιμοποιημένων συσκευασιών ποτών με την εφαρμογή συμφωνιών αποκλειστικότητας, ποσοτικών δεσμεύσεων και

εκπτώσεων με σκοπό την κατάκτηση της αγοράς. Στις 12 Ιουλίου, η Επιτροπή επέβαλε χρηματική ποινή 280,5 εκατ. EUR στη Microsoft, σε σχέση με τη συνεχή μη τήρηση ορισμένων από τις υποχρεώσεις που επέβαλε η απόφαση της Επιτροπής της 24ης Μαρτίου 2004 προκειμένου να τεθεί τέρμα στην κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης στην αγορά λογισμικών λειτουργικών συστημάτων.

Η Επιτροπή ενέκρινε διάφορες αποφάσεις με τις οποίες *καθιστά νομικά υποχρεωτικές τις δεσμεύσεις που προτείνονται από μια εταιρεία*. Οι αποφάσεις αυτές βασίζονται σε μια νέα διαδικασία που θεσπίστηκε κατά τον «εκσυγχρονισμό» των κανόνων εφαρμογής των διατάξεων της Συνθήκης για θέματα ανταγωνισμού, που επιτρέπει στην Επιτροπή να δέχεται δεσμεύσεις που προσφέρει μια επιχείρηση και να τερματίζει έτσι διαδικασίες έρευνας. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή ενέκρινε απόφαση δεσμεύσεων, στις 22 Φεβρουαρίου, για την αγορά ακατέργαστων διαμαντιών (22), καθώς και στις 22 Μαρτίου, για την πώληση των δικαιωμάτων αναμετάδοσης του ποδοσφαιρικού πρωταθλήματος «Premier League» (23), στις 12 Απριλίου, για τα πρατήρια βενζίνης στην Ισπανία (24) και, στις 4 Οκτωβρίου, σχετικά με την αγορά κεντρικής εκμετάλλευσης μουσικών δικαιωμάτων (25).

Στον τομέα των *συγκεντρώσεων*, η Επιτροπή αντιμετώπισε αύξηση του αριθμού των κοινοποιήσεων σε σχέση με τα προηγούμενα έτη. Πάνω από το 90 % των κοινοποιήσεων αυτών εγκρίθηκαν, στις περισσότερες περιπτώσεις εντός προθεσμίας ενός μήνα. Ωστόσο, σε λίγες περιπτώσεις, η Επιτροπή κίνησε διαδικασία έρευνας. Ειδικότερα, στον *τομέα της ενέργειας*, η Επιτροπή μερίμνησε ώστε οι συγκεντρώσεις να μη δημιουργούν αρνητικά αποτελέσματα για τον ανταγωνισμό στις αγορές. Έτσι, στις 14 Μαρτίου, η Επιτροπή επέτρεψε στον ιστορικό φορέα φυσικού αερίου της Δανίας να αποκτήσει τον έλεγχο των ιστορικών περιφερειακών παραγωγών ηλεκτρισμού στη Δανία και των δανών φορέων παροχής ηλεκτρισμού με τον όρο τήρησης ορισμένων προϋποθέσεων και υποχρεώσεων (26). Ομοίως, στις 14 Νοεμβρίου, μετά από έρευνα, η Επιτροπή επέτρεψε τη συγχώνευση της Gaz de France και της Suez υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Βάσει των διαρθρωτικών διορθωτικών μέτρων που προτάθηκαν από τα μέρη, η Επιτροπή συμπέρανε ότι η συγχώνευση δεν θα παρεμπόδιζε ουσιωδώς τον ανταγωνισμό (27).

Επιβεβαίωση μιας διορατικής πολιτικής

Στο πλαίσιο της διορατικής πολιτικής ανταγωνισμού που υποστηρίζει η Επιτροπή (28), οι *τομεακές έρευνες* που ξεκίνησαν το 2005 σε βασικούς τομείς για την επιτυχία της στρατηγικής της Λισσαβόνας απέδωσαν τα πρώτα διδάγματα. Έτσι, στον τομέα της *ενέργειας*, μια έρευνα επιβεβαίωσε σημαντικές δυσλειτουργίες στις αγορές ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου, όπως έλλειψη ουσιώδους διασυνοριακού ανταγωνισμού εις βάρος των νέων δυνητικών φορέων ή έλλειψη διαφάνειας στον καθορισμό των τιμών εις βάρος των καταναλωτών. Ομοίως, στον τομέα των *καρτών πληρωμής*, μια ενδιάμεση έκθεση που ενέκρινε η Επιτροπή στο πλαίσιο της τομεακής της έρευνας αποκάλυψε την ύπαρξη πολλών εμποδίων στην είσοδο στην αγορά, λόγω, για παράδειγμα, πρακτικών των τραπεζών και δικτύων που ωθούν τα κόστη προς τα πάνω για τους νεοεισερχόμενους (29).

Στον τομέα της *πληροφόρησης*, το *ευρωπαϊκό δίκτυο ανταγωνισμού*, στο οποίο συμμετέχουν η Επιτροπή και οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών, δημιούργησε έναν *διαδικτυακό τόπο* ενιαίας πρόσβασης (30). Ο συγκεκριμένος ιστοχώρος παρέχει πλέον στις επιχειρήσεις, στους συμβούλους τους και τους πολίτες

πληροφορίες για την εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού, όπως το σύνολο των ανακοινώσεων τύπου και των ετήσιων εκθέσεων που δημοσιεύουν οι διάφορες αυτές αρχές.

-
- (1) Κανονισμοί (ΕΚ) αριθ. 1/2003 (ΕΕ L 1 της 4.1.2003) και (ΕΚ) αριθ. 773/2004 (ΕΕ L 123 της 27.4.2004).
 - (2) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 139/2004 (ΕΕ L 24 της 29.1.2004).
 - (3) COM(2005) 107.
 - (4) ΕΕ C 194 της 18.8.2006.
 - (5) ΕΕ C 323 της 30.12.2006.
 - (6) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1628/2006 (ΕΕ L 302 της 1.11.2006).
 - (7) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1998/2006 (ΕΕ L 379 της 28.12.2006).
 - (8) COM(2006) 130.
 - (9) COM(2006) 761.
 - (10) http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/overview/newsletter.html.
 - (11) Οι αποφάσεις αφορούσαν συγκεκριμένα τη βιομηχανία άνθρακα, τη γεωργία, την αλιεία και τις μεταφορές, καθώς και τον τομέα των κατασκευών και των υπηρεσιών.
 - (12) ΕΕ C 210 της 1.9.2006.
 - (13) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1419/2006 (ΕΕ L 269 της 28.9.2006).
 - (14) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1/2003 (ΕΕ L 1 της 4.1.2003).
 - (15) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1459/2006 (ΕΕ L 272 της 3.10.2006).
 - (16) IP/06/1705.
 - (17) IP/06/560.
 - (18) IP/06/698.
 - (19) IP/06/1179.
 - (20) IP/06/1222.
 - (21) IP/06/1647.
 - (22) IP/06/204.
 - (23) IP/06/356.
 - (24) IP/06/495.
 - (25) IP/06/1311.
 - (26) IP/06/313.
 - (27) IP/06/1558.
 - (28) COM(2004) 293.
 - (29) IP/06/496.
 - (30) <http://www.internationalcompetitionnetwork.org/>.